

© Samværd

PLEJEHJEM LEGEHJEM

Skal vi pleje eller lege?

En fænomenologisk forskningsundersøgelse af Samværds initiativ, Leg på Plejehjem, der bringer børnehavebørn og plejehjemsbeboere sammen omkring og igennem legende aktiviteter.

Engelsk titel: *“Intergenerational play leads the way - to social recognition and sensemaking”*

Af **Ulrikke Meinertsen**, 20211755 & **Anders Bech Damkjær**, 20211160
Kandidatuddannelse i Læring og forandringsprocesser. Institut for Kultur og Læring
Vejleder: Vibeke Harms Andersen

Specialeafhandling. Afleveringsdato: 31. maj 2023
Tegn: 188.528 (≈ 78,55 ns.), heraf artikel på 10.042 (≈ 4,18 ns.)

AALBORG
UNIVERSITET

Bemærk: Specialets indhold er kun uploadet og delt i en bedømmelsessammenhæng, men er efter aftale også delt med organisationen Samværd.

Abstract/resume

Introduction: Ever since the introduction of the welfare state in Denmark, the Danish society has become more and more individualized and institutionalized - with children going to daycare centers and the elderly living and being taken care of in nursing care homes. With this societal structure, children and the elderly therefore rarely meet each other (in society), which can be the reason why children may not know about the other generation and have wrong ideas about getting old. To address this challenge, the non-governmental organization *Samværd* has started an initiative aimed at bringing kindergarten children and nursing care home residents together in a playful setup that is oriented towards play and music as *the common third*.

Aim: This thesis is based on a study carried out from February–May 2023 in a nursing care home in Jutland. The research seeks to explore how children and the elderly experience the intergenerational meeting, *Leg på Plejehjem* (Play in Nursing Care Home), as well as the staff's perspective on the initiative. Based on the findings, the thesis will discuss the ideal Play in Nursing Care Home in relation to what is possible in the daily life of the two institutions.

Methods: This thesis is based on a phenomenological approach and to carry out the study, we have used observations, semi-structured interviews and informal conversations. With the phenomenological approach, we are only able to conclude upon the intergenerational meeting we have been studying. The empirical data has been analyzed based on Karl Weick's sensemaking concept, Etienne Wenger's community of practice theory and Axel Honneth's recognition theory.

Findings: Our study finds that both the children, the elderly, and the staff experience joy in the intergenerational meeting. Furthermore, it gives the children a better understanding of the elderly and their health conditions and mobility aids. The thesis shows that several of the elderly only finds it meaningful to participate in singing activities at the nursing care home when children are present. The study also shows, how activities that bring together the two generations do not necessarily need to be music; it might as well be common shared Danish traditions such as carnival and Christmas.

Conclusion: This thesis concludes that both generations experience a more or less pronounced joyfulness by participating in the Play in Nursing Care Home-initiative. Both groups experiences recognition for their participation in the group and finds it meaningful to participate. The thesis sees aspects of a community of practice that involves a common commitment, a shared enterprise, and a repertoire that is unique. Since different groups of children are part of how the concept is structured, the children and the elderly do not have a close relationship 1:1 due to the fact, that the two

generations have some difficulties in remembering each other's names. Therefore, it can be argued that joy and interpersonal relationships are linked to the categories of children and elderly, and not personally to the individual.

Anslag: $3.095 \approx 1,28$ ns.

Indholdsfortegnelse

Læsevejledning.....	1
Formidlingsartikel:.....	3
"Lad livet, larmen og legen flytte med på plejehjem"	3
DEL 1.....	7
Indledende forord	7
Problemfelt og -formulering.....	7
Om organisationen Samværd.....	11
Afgrænsning.....	12
Begrebsafklaring	13
<i>Det fælles tredje</i>	13
Litteraturreview.....	14
DEL 2.....	18
Videnskabsteori: Fænomenologi	18
Metodiske overvejelser, valg og refleksioner	21
Interview	21
Interview med børn.....	24
Interview med beboerne	26
Uformelle samtaler.....	27
Observation	28
Kodning	31
Den teoretiske ramme	32
Axel Honneth: Anerkendelsesteori	33
Etienne Wenger: Praksisfællesskaber.....	34
Karl Weick: Meningskabelse	37
Analyse	38
<i>"Livet må godt larme lidt. Fordi det gør livet normalt"</i>	38
<i>"Jeg elskede at køre bus"</i>	43
<i>"Jeg glæder mig sådan til, I synger for os"</i>	46
<i>"Har I aldrig set Per Syvspring danse?"</i>	50
<i>"Er du gammel?"</i>	52
<i>"Så gammel er du heller ikke"</i>	57
<i>"Vil I se nisserne?"</i>	58
<i>"Det er ikke kun for børn"</i>	61

DEL 3.....	63
Diskussionsoplæg: Hvilke hindringer er der for at få (endnu) mere ud af Leg på Plejehjems tværgenerationelle møde?.....	63
Ressourcer: <i>“Det er præmissen”</i>	64
Relationsmuligheder: <i>“Du er genkendt, men jeg kan ikke huske, hvad du hedder”</i>	66
<i>“Et plejehjem skal igen være mere et hjem end en institution”</i>	67
Konklusion.....	69
Referenceliste.....	71
Bilagsoversigt	76
Bilag 1: Interviewguide - plejehjemsbeboere	77
Bilag 2: Interviewguide - børnehavebørn	78
Bilag 3: Interviewguide – personale fra begge institutioner	79

Læsevejledning

Efter at have læst andre kandidatafhandlinger er vi blevet inspireret til at lave en læsevejledning, der introducerer dig, læseren, lidt nærmere til vores tanker om specialets opbygning. Vi er praksisinteresserede og -lærte, og denne baggrund påvirker måden, hvorpå vi er gået til hele specialeprocessen. Vi har blandt andet bygget analysen op efter en bestemt struktur med citater, og på den måde forsøger vi at *lege* med ordene, strukturen og lave en afhandling, der er tro mod både, hvem vi er og det legende felt, vi har undersøgt.

Vi har i specialeprocessen (op)prioriteret at følge legestuemøderne på et plejehjem over en længere periode og samtidig følge kursusopstarten af Leg på Plejehjem på et andet. Vi har i hele processen indsamlet empiri, hvilket til det sidste har gjort, at vi har bearbejdet mange, oplevede indtryk, som måske vil afspejle sig i afhandlingen.

Formidlingsartiklen vil som det første blive præsenteret i afhandlingen, mens det resterende af specialet er inddelt i tre dele:

Del 1 introducerer, hvad specialet er bygget op omkring

- ..., og det er derfor både oplagt og vigtigt for afhandlingen at forstå, hvem Samværd er, og hvilken rolle, organisationen har spillet, hvorfor vi tidligt beskriver dette.
- Afgrænsningen er efterfølgende med til at give en forståelse for, hvad vi afgrænser os fra. Særligt når mødet mellem børnehaven, plejehjemmet og vores eget møde med feltet involverer flere fagligheder og flere, mulige perspektiver.
- Begrebsafklaringsafsnittet kommer omkring et centralt, teoretisk begreb, *det fælles tredje*, som vi i analysen bruger til at beskrive det, generationsfællesskabet mødes omkring.
- Litteraturreviewet viser en del af den eksisterende, tværgenerationelle forskning, som vi har fundet relevant og brugt i forskellige faser; til at få indsigt i feltet, til at underbygge pointer og til at udfordre vores egne, empiriske fund.

Del 2 præsenterer vores tilgang og fund

- ..., hvorfor det er relevant at introducere vores videnskabsteoretiske ståsted (den fænomenologiske tilgang), som har haft en betydning for vores metodiske valg.
- I det metodiske afsnit kommer vi omkring, hvordan vi før, under og efter indsamlingen af den empiriske data har gjort os overvejelser, valg og refleksioner i mødet med en

plejehjems*ramme* og to aldersgrupper, som gjorde os klogere både på det tværgenerationelle møde - og os selv.

- Den teoretiske ramme er med til at kortlægge de teoretiske perspektiver, vi anvender samt beskrive hvordan, vi ser, at de komplimenterer hinanden. I de tilfælde, hvor teoretikerne gør brug af de samme begreber, følger en forklaring af, hvilken forståelse, vi tager afsæt i.
- Analysen tager udgangspunkt i den præsenterede teori og er opdelt i seks forskellige delafsnit, som udspringer af iøjnefaldende citater og/eller observationer, som sammen og hver for sig beskriver både de ældre, børnene og fællesskabet.

Del 3 er en opsamling på de empiriske fund

- ..., hvor det for os at se er vigtigt at diskutere modsætningsforholdet i ressourceprioriteringen overfor relationsdannelsen. Netop dette afsnit ligger op til en videre diskussion, idet enkelte synspunkter er til debat og kan afhænge af ens faglige ståsted.
- Konklusionen samler op på alt det præsenterede, analyserede og diskuteret - og besvarer afslutningsvist problemformuleringen.

I afhandlingen har vi ikke vedlagt transskriptioner eller observationsnoter af et (forsigtigheds)hensyn til vores informanter og de observerede, men alt kan dog fremvises på forlangende. Vi har vedlagt tre interviewguides, da vi i det metodiske afsnit berører, hvilke overvejelser, vi gjorde os i forbindelse med udformningen af spørgerammerne.

God læselyst!

Formidlingsartikel:

Lad livet, larmen og legen flytte med på plejehjem

Har du nogensinde været på et plejehjem, hvor det larmede? Var du selv stille, da du ankom? Børn er ikke stille, når de ankommer. De må også godt larme, har de fået at vide. Livet på et plejehjem må nemlig godt larme - fordi det gør livet. Specialeafhandlingen "Skal vi pleje eller lege?" af Ulrikke Meinertsen & Anders Bech Damkjær konkluderer, at de ældre igennem det tværgenerationelle initiativ, Leg på Plejehjem, finder en social mening, føler et selvværd - og børnene en uforbeholden spørgelyst

*"Jeg ved en lærkerede,
jeg siger ikke mer';
den findes på en hede,
et sted, som ingen ser..."*

Du kender sikkert melodien og teksten til denne sang og sidder måske og synger med. Det gør de ældre også på et jysk plejehjem hver anden onsdag, når børn fra den lokale børnehave kigger forbi til en times legestue. Initiativet hedder *Leg på Plejehjem* og er igangsat af organisationen Samværd. Igennem fire måneder har to specialestuderende fra Aalborg Universitet undersøgt, hvordan det tværgenerationelle initiativ giver både børn og ældre noget at mødes om, hvilket samtidigt har været et nysgerrigt blik på, hvad det vil sige at være barn og ældre i et vel-færdssamfund, der er over tid er blevet mere institutionaliseret og individualiseret.

Faktaboks:

Samværd er en NGO, der blev opstartet tilbage i 2017. Navnet kommer af sammentrækningen mellem ordene 'samvær' og 'værdi', hvilket er beskrivende for idéen om at samle generationer under samme tag. I dag findes Leg på Plejehjem med børnehaver på 11 plejehjem, rundt om i landet.

Kilde: legpaaplejehjem.dk

Organisationen Samværd arbejder for at skabe et fælles mulighedsrum, hvori generationerne kan få øje på hinanden og de forskellige og ligheder, der er - med en aldersforskel på over 70 år.

Lighederne kan ved første øjekast være svære at få øje på, mens fordomme er tydeligere, idet et barn inden en legestue spørger, om de ældre til legestuen er døde. Man kan dermed roligt sige, at børnenes imaginære billede af den ældre generation er fuld af unuancerede forestillinger. Men er oplevelsen blandt personalet, at generationerne har noget til fælles?

"Jamen, det har vi jo saftsuseme... I den forstand, at vi er jo i det samme samfund. [...] Så vi har jo masser til fælles sammen. Vi er mennesker. Vi er faktisk mennesker, der kan mødes. Det er bare det, vi som samfund nogle gange, synes jeg, glemmer lidt. Mødet mellem forskellige generationer. [...] Vi har

masser, vi på en eller anden vis kan dele sammen "

- Ken, pædagog og musikvært

Ken ser mange fælles træk ved de to generationer, som ikke altid bliver fremhævet lige så meget, som de fortjener. Men hvis disse fælles træk ikke er synlige - hvad er det så, der gør legestuen særlig?

Faktaboks:

I perioden februar–maj 2023 undersøgte Meinertsen & Damkjær, hvordan meningsskabelse og anerkendelse kommer til udtryk i det fællesskab, der er og opstår i det tværgenerationsmøde, Leg på Plejehjem. Undersøgelsen bygger på interviews, observationer samt uformelle samtaler med børn, ældre og personale.

Dette italesætter de to generationer forskelligt, hvor den 97-årig beboer Rie synes, det bedste ved besøget er, at *"de er så søde. Pludselig den ene gang så kom en hen og omfavnede mig. Jeg synes, det er så dejligt, sådan noget"*, mens barnet Rikke fortæller, at hun *"godt kan lide sæbeboblerne og det hele."*

Rikkens udsagn om *det hele* refererer til et magisk legestueunivers, der bygger på rim, remser og sange, som de fleste har lært fra barnsben og derfor - til trods for en uven i demenssygdommen - helt ubevidst kan synge med på, når først tonerne slår an. Dette er en beboer så at sige et levende bevis på, da han pure nægtede at have deltaget i en legestue før, indtil guitaren slog an, og beboeren sang livligt med.

"For dølen, hvor giver det mening!"

I 2020 startede legestuen op på plejehjemmet i det jyske, og glæden ved at kunne udfolde sig musikalsk og interagere med den yngre generation gør sig stadig gældende for den 80-årige beboer Johannes, som efter

børnene besøg siger: *"Nej, hvor var det en god dag, og hvor var det da hyggeligt! Der skal I virkelig glæde jer til, at I bliver så gamle. At have sådan nogle små størrelser, der kan komme og rende rundt"*.

Men hvordan harmonerer de små størrelseslarmende og aktive væren overens med de normer, vi måske alle mere eller mindre, indirekte, er opdraget til - at der skal være stille på et plejehjem? Spørger man plejehjemslederen May, må livet godt larme lidt - fordi det gør livet normalt. Men der er selvfølgelig også et *'men'*. En kvindelig beboer viser den evige balancegang, idet hun efter, at Ken har medtaget hendes sangønske finder en mening i at deltage, mens hun efter en anden legestue udtrykker, at hun føler sig sansebomberet. Legestuen og fællesskabet tillader dog, at man kan deltage lige så længe, man finder det meningsfuldt - og dét er individuelt og ikke nødvendigvis ens fra gang til gang.

Ken oplever, at *"de magiske øjeblikke kan opstå i det her fælles tredje, som vi nu har, hvor jeg kan mærke, at der kommer noget livsglæde ind blandt beboerne. Hvordan måler man det? Livsglæde kan være mange ting, men det her med, at en beboer lige pludselig smiler, eller en beboer lige pludselig er glad. En beboer lige pludselig er på en eller anden vis aktivt deltagende i det, vi nu laver"*.

Børnene, de ældre samt personalet på begge side oplever alle glæden ved at samles om musikken og hinandens selskab. Man kunne med det udgangspunkt fristes til at tro, at de på plejehjemmet har fundet opskriften på den utopiske udgave af et lege-stuemøde, men er det også tilfældet?

Er det, generationerne godt kan li', ren utopi?

I december 2022 fik Danmark en SVM-regering, der "vil gennemføre den mest omfattende frisættelse af den offentlige sektor i velfærdssamfundets historie og grundlæggende forandre den måde, velfærden i dag [...] leveres på."

Igennem observationer ser Meinertsen & Damkjær, hvordan både plejehjem og børnehaver forsøger at gøre op med strukturer, men det bliver også tydeligt, at institutionerne er taget til fange i de selvsamme dagligdags-strukturer.

For at kunne tale om den helt utopiske legestue er det interessant at se nærmere på, hvordan andre studier, hver for sig, igennem eksperimenter har leget med tanken om det perfekte, tværgenerationelle møde - ved at undersøge kontinuitet, mængden af personale samt børne- og ældregrupperne, der deltog. Begge generationer kan potentielt set blomstre i takt med, at relationen mellem dem bliver mere naturlig og familiær, hvilket kræver jævnlige interaktioner. En afgørende faktor på legestuen er også mængden af personale, der via deres leg og guidance kan aktivere de ældre og få dem op af stolene, samt gøre børnene opmærksomme på, at de ældre også gerne vil

deltage i at puste sæbebobler og danse midt på gulvet.

"Når jeg bliver gammel, skal jeg op på plejehjemmet og have god mad"

- Marius, barn

For at kunne danne en relation på tværs af generationerne er det ideelt at have den samme gruppe børn og ældre til hver legestue, da de dermed får muligheden for at skabe relationer på tværs, der stikker dybere end den formelle introduktion under *hilse-sangen*. Det er på samme måde ideelt at have samme personalegruppe hver gang, der kender til initiativet og de to aldersgrupper.

Man kan tænke, at ovenstående lyder ligetil, men er det nu også det? Findes der en skabelon på den ideelle legestue, eller vil det (altid) afhænge af stedet, beboerne, børnene, personalet etc.? Og vil udefrakommende faktorer såsom ressourcer, økonomi og hverdagen ikke altid være til stede?

Relationsdannelse til én frem for alle, eller alle frem for én?

"Du er genkendt, men jeg kan ikke huske, hvad du hedder", siger beboeren Johannes til et barn, hvilket indrammer, hvordan Meinertsen & Damkjær også oplever mødet mellem generationerne, som for Ken er dilemmafyldt:

"Det, jeg tænker, vi mister lidt ved det, er måske lidt mere tæt relationsdannelse. Måske... I og med, at de ikke er med så mange gange ad gangen, i træk... Man kan sige, at det andet, vi så tager med os, er, at alle børnene oplever det her med at komme med på plejehjem og får de oplevelser, som de kan tage med sig omkring det."

"Der er ingen pensionist i verden, der har det så godt, som jeg har det."

- Johannes, plejehjemsbeboer

Benspændet til Kens overvejelser er, at børnehaven har en stor børnegruppe, der gerne vil med på legestuen, mens løsningen er et besøgsløst, der gør, at børnene

er på plejehjemmet med to måneders mellemrum efter to sammenhængende besøg. Dette er medvirkende til, at de to generationsgrupper ikke får den samme tætte relationsdannelse, som man ellers har set i tv-udsendelser som "Børnechok på plejehjem" eller "Rollinger på plejehjem". Til gengæld er Leg på Plejehjem modsat de to nævnte udsendelser ikke at opfatte som et eksperiment, men snarere en eksperimenterende ramme, hvor sidegevinsten er til at få øje på, idet de med Kens ord får oplevelser, de kan tage med sig - og fortælle til deres forældre:

"Forældrene, de får en super positiv fortælling igennem børnene. [...] Og det giver så anledning til også at få en snak med forældre omkring, hvad er det lige for noget det her. Det kan godt være, at det er hyggeligt. Det er det også, men der er også en bagvedliggende tanke med det."

De små størrelser kan med generationsmødet blive ambassadører for plejehjemmet og de ældre, fordi de på plejehjemmet finder ud af, at en rollator ikke er farlig, men snarere fuld af fart. Og at de ældre er ikke døde, tværtimod. De er fulde af liv og legelyst.

Hvorvidt der skal tages hensyn til det enkelte barn eller det store fællesskab, er en konstant afvejning, der ikke nødvendigvis er et rigtigt svar på. Stemningen og smilene til Leg på Plejehjem er dog ikke til at tage fejl af. Både de ældre og børnene udviser glæde, og det er i grove træk ligegyldigt, om det er børnehold A, B eller C, der er på besøg.

Det centrale spørgsmål, specialeafhandlingen stiller, er, om skal vi lege, mere end vi plejer? Og det er hermed givet videre.

Referencer:

Beynon, C. & Lang, J. (2018): "The More We Get Together, The More We Learn: Focus on Intergenerational and Collaborative Learning Through Singing", *Journal of Intergenerational Relationships*, 16:1-2, s. 45-63.

DR.dk/Møller, N. H. (20. november 2019). "Henrik på 4 er blevet ven med Birthe på 92: Børnehave og plejehjem er et perfekt match". Lokaliseret: 26. februar 2023, fra: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/henrik-paa-4-er-blevet-ven-med-birthe-paa-92-boernehave-og-plejehjem-er-et-perfekt>

Meinertsen, U. og Damkjær, A. B. (2023): "Skal vi pleje eller lege? - en fænomenologisk forskningsundersøgelse af Samværds initiativ, Leg på Plejehjem, der bringer børnehavebørn og plejehjemsbeboere sammen omkring og igennem legende aktiviteter". Udgivet d. 31. maj 2023. Kandidatspeciale, Læring og forandringsprocesser ved Aalborg Universitet.

Qian, X., & Yarnal, C. (2011): "Older-Adult Playfulness An Innovative Construct and Measurement for Healthy Aging Research". *American Journal of Play*.

TV2 Midtvest, (2020): "Børnechok på Plejehjemmet" - <https://www.tvmidtvest.dk/programmer/boernechok-paa-plejehjem>

Williams, S., Renehan, E., Cramer, E., Lin, X. & Haralambous, B. (2012): "'All in a day's play' - An intergenerational playgroup in a residential aged care facility", *International Journal of Play*, 1:3, s. 250-263.

Fotos: Samværd ©

DEL 1

Indledende forord

Indledningsvist er det vigtigt at udfolde, hvorfor vi finder netop vores undersøgelsesfokus både interessant og relevant. Med det afsæt udfolder vi i afsnittet, som følger herunder, hvordan vi ser det samfundsmæssige problemfelt, der har vakt vores interesse – og som i sidste ende afleder en problemformulering, som vi med afhandlingen vil undersøge og besvare.

Problemfelt og -formulering

"Velfærdsstaten er som ide ganske paradoksal og har været det siden 1940'erne.

Den er en af de mest omdiskuterede, men også en af de mest succesrige.

Dens historie er relativt kort, men dens konsekvenser er alligevel historiske."

(Videnskab.dk, 2017)

Danmark er ad flere omgange blevet kåret til verdens lykkeligste land. Lykke er med til at beskrive en samfundstilstand, udtrykker professor i samfundsvidenskab ved Roskilde Universitet, Bent Greve, der samtidig har fundet, at en del af lykkefølelsen blandt danskerne er *bundet op* på det fællesskab, der er igennem velfærdssamfundet (Videnskab, 2011). Som citatet ovenfor angiver, er velfærdsideen en historisk indretning af det danske samfund, der har været og vil blive defineret af dem, der lever nu. Af dem, der har været en del af fortiden og set velfærdssamfundet blive til. Og af dem, der er en del af fremtiden og er født ind i *det*. Børnene og de ældre - for at være mere præcis. Begge står de i nutiden, i 2023, (lidt) væk fra hinanden, men fælles overfor og midt i nogle af tidens samfundsudfordringer.

Vi lever i en tid, hvor velfærdsmodellen er udfordret.

Men hvad er velfærd egentlig? Velfærd er ikke entydigt defineret, men tidligere forskning har vist, at det i folks opfattelse så at sige *rimer* på blandt andet 'gode sociale forhold', 'ligeværd', 'solidaritet' og 'livskvalitet' (Rasmussen, 2022, s. 83).

Konturerne til den danske velfærdsindretning, vi i dag kender, kan anes allerede tilbage i 1890'erne, hvor danske politikere anerkendte, at man politisk og som samfund havde et ansvar for dem, der ikke havde en evne til at forsørge sig selv. I første omgang var der tale om en statshjælp, der startede i det små og var målrettet bestemte, udsatte grupper, men i efterkrigstiden blev det en støtte til de mange og til helheden fremfor individet. I årene omkring kvindernes indtog på arbejdsmarkedet tog det for alvor fart, og der blev bygget flere af de institutioner, som *Velfærdsdanmark* i

dag *hviler* på - vuggestuer, børnehaver og plejehjem etc. (Danmarkshistorien.dk, 2016; Danmarkshistorien, 2020). I dag er Danmark i høj grad at forstå som et institutionaliseret samfund, hvor pasningen af børn og plejen af ældre sker i førnævnte institutioner – f.eks. blev 94% af alle 3-årige passet uden for hjemmet i 2021 (VIVE, 2022; Ahrenkiel & Kampmann, 2022, s. 87; Danmarks Statistik, 2021). Og i takt med, at befolkningstallet i Danmark har været stigende, har udgifterne til velfærdsydelse været det samme (Velfærdskommissionen, 2021, s. 28-29). Den demografiske *udvikling* eller *udfordring* er forskellige måder at se på det faktum, at der i Danmark i dag bliver født færre børn, og at befolkningens levealder samtidig bliver højere (Danmarkshistorien.dk, 2013).

Om det er velfærdsstaten eller -samfundet, der skal være med til at løse udfordringerne i varetagelsen af de bløde(re) velfærdsydelser synes fortsat at være til forhandling i den offentlige debat (Rasmussen, 2022, s. 83). I december 2022 fik Danmark en SVM-regering, der i sit regeringsgrundlag beskriver, at den "*vil gennemføre den mest omfattende frisættelse af den offentlige sektor i velfærdssamfundets historie og grundlæggende forandre den måde, velfærden i dag [...] leveres på.*" Den beskriver samtidig, at "*et plejehjem igen skal være mere et hjem end en institution*", og at de unge mennesker skal bringes mere i spil, så de "*kan se værdien i deres unikke bidrag og indgå i de mange fællesskaber, der udgør fundamentet i samfundet – og for mange også fundamentet i et godt liv*" (Regeringen, 2022, s. 14-15 & 22).

Vi lever i en tid, hvor aktiviteterne i daginstitutionerne er tæt forbundet med et læringsigte.

I Danmark er legen igennem tiden blevet både institutionaliseret og instrumentaliseret som et middel til at opnå målet: læring. Og netop dét paradigmeskifte skyldes i høj grad en international tendens, hvor tiden i en børnehave bliver omtalt som '*early childhood education*'. Det bliver dermed udtalt, at det er en central del af børnehavens, samfundsmæssige opgave altid at have et læringsigte og pædagogens opgave at *optimere* legen, så den medvirker til læring (Ahrenkiel & Kampmann, 2014, s. 16-17; Ahrenkiel & Kampmann, 2022, s. 85).

Og netop instrumentaliseringen kan blive set som problematisk, fordi den i sig selv, billedligt talt, *tager legen til fange* (Ahrenkiel & Kampmann, 2022, s. 96). I "*Den styrkede pædagogiske læreplan*", der trådte i kraft i 2018, er flere henvisninger til, at børn blandt andet med udgangspunkt i FN's Børnekonvention har ret til at være børn - og deraf lege (Udenrigsministeriet, 1992). Og legen skal have lov at ske på børnenes præmisser, men i selvsamme læreplan står også, at børn udvikler vigtige sproglige kompetencer i legen, hvorved læringen er med til at legitimere legen. Dermed ikke sagt, at leg og læring er hinandens mod- eller forudsætninger, men én ting er sikkert; det er ikke muligt at ikke-lære (Oettingen, 2014, s. 35).

"*Det er bare noget, vi leger*" er en ofte brugt vending, hvorved børn distancerer legen fra virkeligheden, men i virkeligheden og med egne ord ved børnene godt, hvorfor de leger. De kan lide at lege, men synes ikke at vide, hvorfor de vokser fra det - det gør de bare, konstateres det. De beskriver således, at "*de er vokset fra det, og at det er noget, som man helt naturligt stopper med, når man når en bestemt alder*" (LEGO Fonden & Tænk tanken Mandag Morgen, 2021, s. 19-21). Herefter er man ikke længere en del af *dem*, der leger.

Vi lever i en tid med en opdeling i 'os' og 'dem'.

Livet er fyldt med modsætninger, og børn og ældre repræsenterer (også) en sådan. Børn og ældre er forskellige steder. I deres daglige fysiske placering, i levede erfaringer og i livet. I barndommen omtales man som et potentiale under udvikling, og i alderdommen er man en (ældre)byrde under afvikling (Den danske ordbog: '*ældrebyrde*', u.d.). Forskellene er til at få øje på. Fødselsdatoen, helbredstilstanden, antallet af rynker og dagligdagsdialogerne - bare for at nævne få, der også i sig selv er stigmatiserende. Man afhenter sit barn *nede* i børnehaven og besøger et ældre familiemedlem *oppe* på plejehjemmet.

Reflekterende konstaterer projektleder Rasmus Holst fra Samværd, at Danmark har en børne- (og undervisnings)minister og en ældreminister (interview Rasmus, 28/2). Dermed er der også en politisk opdeling, hvor fælles interesser kan risikere at blive set fra henholdsvis et børne eller ældreperspektiv - i stedet for et livsperspektiv, hvortil der kan drages en parallel fra velfærdsbeskrivelsen i den indledende del af specialet; det handler ikke om den enkelte (kategori), men om helheden.

Fordi der er faktisk en synlig fællesmængde generationerne imellem: mennesket og den institutionaliserede dagligdag. Og når generationer mødes på tværs har tidligere forskning vist, at det giver særligt børnene en viden udi vigtige sociale kompetencer samtidig med, at begge generationer oplever og føler en meningstilskrivelse (Wiberg, Bak, Pedersen, 2020; Boström, 2014, s. 365-366).

Inden for de senere år har "*Rollinger på plejehjem*" (DR), "*180 dage på plejehjem*" (DR) og "*Børnechok på plejehjem*" (TV2 Midtvest), "*5. klasse rykker på plejehjem*" (TV2 Kosmopol) for rullende kamera med både en lokal og national fortællervinkel udforsket det tværgenerationelle møde (DR, 2018; DR, 2019; TV2 Midtvest, 2020; TV2 Kosmopol, 2019). TV-eksperimenterne har været medvirkende til at vække vores interesse, da de taler ind i den tid, vi lever i, hvor 1) velfærdssamfundet er udfordret, 2) legende aktiviteter har en vigtig plads i den første del af livet og 3) forskellene mellem børn og ældre synes tydeliggjort, og fællesnævnerne overset. Dermed risikerer særligt den yngre generation at miste velfærdssamfundets demokratiske og solidariske blik - ulykkeligvis.

Den norske psykiater Finn Skårderud taler om, hvad nutidens selvoptimeringstendens har betydet for socialiseringen mellem mennesker. I moderne tid har vi som samfund tabuiseret et begreb som 'afhængighed', fordi det synes negativt ladet. Ved kun at tale om, hvem vi selv er, kan vi dog risikere at glemme, at vi kun er nogen i kraft af at være nogen i forholdet til andre (Skårderud, 2019, s. 110). Og vi er ikke kun afhængige af hinanden, men også afhængige af at lege:

1. "At lege og at være menneske har den samme betydning.
2. Menneskets mest alvorlige aktivitet er leg. Det er derfor, det er sjovt at lege.
3. Legen er i menneskets hjerte. Holder hjertet op med at slå, dør mennesket - og legen."

[Et udvalg af 10 punkter]

(Steenhold, 2013, s. 91)

Tilstedeværelsen af børn legitimerer legen, men denne er ikke kun forbeholdt barnet og barndommen. For som fremtidsforsker Jørn Martin Steenhold skriver, er *legen i menneskets hjerte* (Steenhold, 2013, s. 91). Samværds initiativ, *Leg på Plejehjem*, er et forsøg på at bringe generationer sammen igennem og omkring musik som det fælles tredje - med troen på, at musik og leg er til glæde for begge parter.

Vi vil i denne specialeafhandling undersøge Leg på Plejehjem og generationsmødet mellem børnehaverbørn og plejehjemsbeboere, og hvilke oplevelser, der følger af mødet mellem de to aldersgrupper, hvilket har udmøntet sig i følgende problemformulering:

"Hvordan kommer meningsskabelse og anerkendelse til udtryk i det fællesskab, der både er og opstår i det tværgenerationelle møde, Leg på Plejehjem med børnehaver?"

Til at besvare problemformuleringen vil vi udover at inddrage Karl Weicks *meningsskabelses*begreb ligeledes gøre brug af Axel Honneths *anerkendelsesteori* og Etienne Wengers teori om praksisfællesskab, fordi vi mener, at de to sidstnævnte kan være med til at forklare fællesskabets vigtighed, der er fundamentet for den (ny)fundne mening.

Om organisationen Samværd

I specialet undersøger vi et bestemt tværgenerationelt møde (mellem børnehavebørn og plejehjemsbeboere), der sker igennem initiativet Leg på Plejehjem, som organisationen Samværd står bag. Vi finder det derfor relevant at beskrive, hvem Samværd er og på hvilken måde, de har bidraget til specialet.

Samværd, der af navn kommer af en sammentrækning mellem ordene 'samvær' og 'værdi', opstod tilbage i 2017. Ideen opstod allerede to år tidligere, da Esra Alici Pedersen efter at være gået forbi et plejehjem tænkte: hvorfor ikke forsøge at samle generationer under samme tag, én gang om ugen? (JyllandsPosten, 2019). I 2023 er formålet fortsat det samme, selvom Esra Alici Pedersen har givet *stafetten* videre.

Samværd er en NGO, der med egne ord arbejder for, at "*skabe rammerne for møder mellem mennesker, der normalt ikke mødes. Vi tror på magien i det tværgenerationelle møde, fordi det gør alle parter gladere og klogere på livet*" (Samværd, ¶ Om Samværd, n.d.).

Ifølge projektleder Rasmus Holst fra Samværd kan vi som samfund i en institutionel *kassetænkning* godt miste blikket for hinandens (forskell)ighed. Han mener, at en højere grad af en fællesskabsfølelse og tolerance kommer af, at man møder nogle, der måske ikke ligner en selv, f.eks. aldersmæssigt. For organisationen handler det ikke om, at den ene aldersgruppe skal underholde den anden. Glæden skal således ikke være et enten/eller hos børnene eller de ældre, men et både/og (interview Rasmus, 28/2).

Samværd vil være med til at skubbe en dagsorden igennem flere forskellige initiativer. Men uagtet initiativ og om det er barselsforældre, babyer eller børnehaver, der deltager, er det for Samværd ikke det, musik så at sige er, der er i fokus. Det er dét, musikken repræsenterer ved at være *det fælles tredje*, som alle aldre tør nærme sig og har lyst til at samle sig om. Fordi det på tværs af generationer virker både ufarligt, inviterende og glædeskabende (interview Rasmus, 28/2).

På Samværds hjemmeside fremgår det, at Leg på Plejehjem med børnehaver foregår 11 steder rundt om i landet (Samværd, ¶ Leg på plejehjem med børnehaver, n.d.). Organisationens rolle er igennem tre kursusgange med sang- og legemateriale at klæde både pleje- og børnehavepersonalet på til at være selvkørende i forhold til facilitering og koordinering af legestuerne.

Vi stødte på organisationen i den indledende idé- og opstartsfasen, og vi har løbende været i kontakt med dem siden - i forbindelse med blandt andet interviews og koordinering, da vi ønskede at deltage på det kursus, der ligger forud for opstarten af et Leg på Plejehjem-samarbejde.

Rasmus Holst og Mai-Brit Bondo fra Samværd har været gatekeepere og har dermed været adgangsgivende til feltet. De stod for at videreformidle vores interesse til det plejehjem, vi endte med at foretage vores feltarbejde på. Vi er i den forbindelse opmærksomme på, at gatekeepere kan have en interesse i undersøgelsen samt at styre os i en bestemt retning (Rytter & Olwig, 2018, s. 188).

Afslutningsvist er det vigtigt at nævne, at ingen fra Samværd har ikke haft mulighed for at læse det endelige speciale, førend det blev afleveret.

Afgrænsning

Afgrænsningen beskriver vores undersøgelsesfokus og fungerer samtidig som en forventningsafstemning, idet der er mange mulige perspektiver på initiativet, og igennem hele specialet vil vi (forsøge at) undgå at gå ind i et sundhedsfagligt og pædagogisk fagfelt.

Vi er opmærksomme på, at der i en social proces hele tiden foregår læring. I denne skriftlige del af kandidatafhandlingen afholder vi os dog fra at undersøge læring mere dybdegående.

Vi har i empiriindsamlingen selv deltaget på det kursus, som ligger forud for selve opstarten af legestuerne. Det har naturligvis haft en betydning for, hvordan vi opfatter initiativet. Vi afgrænser os i afhandlingens analyse fra kurset og uddannelsen af personalet på begge sider og kigger således udelukkende på afviklingen og faciliteringen af legestuerne. Vi gør dog momentvis brug af observation fra kursusdagene til at underbygge, hvordan rammen på den første legestue bliver både præsenteret og oplevet.

I afsnittet om den teoretiske ramme beskriver vi, hvordan vi gør brug af (visse) begreber fra både Axel Honneth, Karl Weick og Etienne Wenger - og hertil er også nogle opmærksomhedspunkter, fordi de kan ligge indenfor andre fagområder og videnskabsteoretiske retninger end vores fænomenologiske tilgang:

- Honneths anerkendelsesteori nærmer sig det psykologiske og handler på mange måder om rettigheder. Vi er opmærksomme på, at vi undersøger et felt, hvor det at være på plejehjem kan ses som både en fratagelse af en personlig autonomi og en nødvendig støtte i forbindelse med alderdommen. Teorien handler ligeledes om følelsen af anerkendelse, der i vores tilfælde baserer sig på, hvad vi over flere observationer har oplevet (Honneth, 2019; Jørgensen, 2018).

- På det observerede plejehjem ser vi et praksisfællesskab, men idet vi kun har overværet fire legestuer, har vi ikke et fuldstændigt indblik i dette. Vi gør derfor ikke brug af hele praksisfællesskabsteoriens begrebsapparat (Wenger, 2010).
- Weicks sensemakingteori *ligger* indenfor socialkonstruktivismen, hvilket vi er opmærksomme på; det til trods vælger vi at bruge teorien, da, vi mener, at den kan anvendes som et (mere) detaljeret *analysegreb* til at beskrive den meningskabelse, der finder sted i fællesskabet (Murphy, 2015).

Vi er opmærksomme på, at der blandt mange af de kilder, vi inddrager, er forskel på, om de italesætter institutionen for børn som en daginstitution eller en børnehave - og institutionen for ældre som et plejehjem eller -center. En enkelt kilde anfægter, at det ifølge lovgivningen hedder '*plejeboligcenter*' (Bilfeldt & Jørgensen, 2020, s. 199). Det har vi dog ikke kunne finde et nuværende belæg for i den gældende udgave af hverken Almenbolig- eller Serviceloven (Social-, Bolig- og Ældreministeriet, 2020; Social-, Bolig- og Ældreministeriet, 2022). Vi vælger igennem afhandlingen så konsekvent som muligt at anvende ordene '*børnehave*' og '*plejehjem*'.

Begrebsafklaring

Specialet vil være præget af ord og begreber, der kræver en forklaring i forhold til, hvordan vi forstår det, fordi det har betydning for, hvordan vi bruger det. I det følgende vil vi præcisere, hvordan vi med et teoretisk afsæt forstår begrebet, *det fælles tredje*. Begrebsafklaringen er særligt vigtig for den analyserende del af specialet, hvor det fælles tredje af vores informanter bliver nævnt i forbindelse med spørgsmålet om, hvordan og om hvad generationerne kan mødes.

Det fælles tredje

Samværd beskriver hovedsageligt og gennemgående musik som det fælles tredje, der i virkeligheden er et socialpædagogisk begreb (interview Rasmus, 28/2; Husen, 1996, s. 218-222). Vi finder det dog væsentligt at forholde os til dette teoretiske begreb, da det er et centralt omdrejningspunkt for Leg på Plejehjem.

Vi tager udgangspunkt i Michael Husen, som beskriver det fælles tredje som noget, flere kan være fælles om og finde en fælles glæde i. *Noget* er på sin vis ikke videre defineret - det er således blot en fælles aktivitet. Som repræsentant for en fælles kulturel tradition kan musikken være en

genkendelig referenceramme og dermed at forstå som det fælles tredje, hvis der er en gensidig glæde og mening at spore hos de deltagende (Husen, 1996, s. 220-221).

Vi har i vores interviewguides gjort brug af muligheden for at spørge både Rasmus Holst fra Samværd, Ken, der er musikværd/pædagog, og Anni, der er medværd/SOSU-hjælper om deres forståelse af begrebet:

Rasmus Holst: *"Dét der med at have et fælles tredje. Dét der med at kunne forholde sig til hinanden. Det kan nogle gange være nemmere, hvis man kan forholde sig til noget, der ligger udenfor [et] os. Så det er lidt med tanken om det, at vi kan nærme os hinanden, hvis der er noget, der på en eller anden måde er ufarligt"* (interview Rasmus, 28/2).

Ken: *"Jeg synes, at det er et meget fint udtryk, fordi musik og sang kan være med til at skabe [d]et fælles tredje, når vi er sammen. Eller visse former, når man skal træde frem med personlighed. Der kan det her med musik og sang og kropslig inddragelse være med til at skabe nogle veje, som på en eller anden måde gør det nemmere at mødes i relationer. [...] Det fælles tredje er for mig f.eks. også, når vi skaber en eller anden form for samhørighed omkring et fællesskab, som vi alle er en del af"* (interview Ken, 23/3).

Anni: *"Jeg tænker, at det er en måde at få samlet børnene og de ældre på en helt anden måde end, hvis vi bare skulle sidde i en rundkreds og snakke. Fordi børnene, de udfolder sig noget mere, når musikken er på. [...] Og de ældre, de giver sig også lidt mere til det - i stedet for at være lidt tilbageholdende. Fordi det har jeg også oplevet, at nogen af dem har været, men det er som om, når det her musik kommer på, og vi alle går rundt og fjoller lidt... Musik, det er ihvertfald bare et eller andet for os allesammen - og især, når det er noget, der er genkendeligt for begge parter"* (interview Anni, 5/4).

Samlet set er der fra alle de adspurgte en overordnet, fælles forståelse af det fælles tredje. De bruger således alle tre en beskrivelse, om det fælles tredje som noget ufarligt, genkendeligt og som medvirkende til en fællesskabsfølelse.

Litteraturreview

Dette afsnit har til formål at danne et overblik over den eksisterende forskning udi det felt, hvor vores undersøgelsesfokus ligeledes er. Og netop dét var vores udgangspunkt i udvælgelsen af, hvilke bidrag, der var relevante at medtage med det begrænsede omfang in mente. Enkelte bidrag vil vi inddrage i analysen til at underbygge pointer, mens andre vil indgå i den diskuterende del af

specialet, idet de belyser forskellige udfordrings- og mulighedsperspektiver for det tværgenerationelle møde.

Vi har i vores søgestrategi gjort brug af bestemte søgeord - "tværgenerationelt møde", "leg (på plejehjem)" og "trivsel (på plejehjem)" - på såvel danske som internationale databaser. Derigennem har vi blandt andet fundet og gør videre brug af bidrag, der er blevet publiceret i det videnskabelige tidsskrift, 'Journal of Intergenerational Relationships' (Taylor & Francis Group, ¶ Journal of Intergenerational Relationships, u.d.).

Vi har ligeledes afsøgt den forskning, som Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) har igangsat og udgivet - herunder Ældredatabasen, som "er en forløbsundersøgelse, der indsamler interviewdata hvert femte år, og er en central datakilde for VIVE's ældreforskning" (VIVE, ¶ Ældredatabasen, u.d.).

Vi har samtidig undersøgt, om der tidligere er skrevet (lignende) specialeafhandlinger om både Samværd og det tværgenerationelle perspektiv - og har herigennem fundet "Narnia: Det fortryllende univers på plejehjem" og "Generations-integration: Et møde mellem børn og ældre" (Srivarathan, 2018; Wiberg, Bak & Pedersen, 2020). Afhandlingerne er skrevet med et uddannelsesmæssigt afsæt i henholdsvis folkesundhedsvidenskab på Københavns Universitet samt læring og forandringsprocesser på Aalborg Universitet. Den første afhandling anlægger et sundt aldringsperspektiv, men det empiriske grundlag tager udgangspunkt i Samværds Leg på Plejehjem med nybagte forældre, hvorfor vi alligevel medtager specialet.

Danske bidrag

Stresspanelet, der var et politisk nedsat råd, udgav i foråret 2019 12 anbefalinger til handlinger, der havde til formål at mindske stress i den danske befolkning. Anbefalingerne baserede sig både på både forskning og forslag fra eksterne aktører, og panelet lagde vægt på, at de i videst mulig udstrækning kunne gennemføres uden forøgede udgifter. 9. handlingsforslag italesætter et øget fokus på og arbejde med generationsmøder, hvor "samværet med ældre styrker børns ro, balancepunkt i livet, empati og omsorgsevne samtidig med, at børnene får rigere billeder af historien og den kulturelle arv og gavn af de ældres værdifulde erfaringer. Samværet med børnene styrker de ældres livsglæde, aktivitetsniveau og mening i hverdagen. [...] Samtidig er generationsmødet med til at overlevere vigtig kulturarv samt opbygge og styrke sociale kompetencer (bl.a. empati, nysgerrighed, omsorg og respekt) hos børnene" (Stresspanelet, 2019, s. 34-36).

Ved at zoome ind på den ældre del af befolkningen har Center For Sundhedssamarbejde ved Aarhus Universitet igennem et litteraturstudie kortlagt, hvilke indsatser, der hjælper på ældres trivsel. I

rapporten bliver det tydeliggjort, at den ældres motivation er altafgørende, idet den ældre skal kunne se en mening i den enkelte indsats for at opleve et positivt udbytte. Studiet viser, at de vellykkede indsatser 1) skal tilpasses de ældre behov og funktionsniveau, 2) flere gange sker i sociale gruppesammenhænge og 3) godt kan have et simpelt omfang (Niclasen, Lund, Obel & Larsen, 2017, s. 27-35). Idet den oplevede sociale støtte med årene er faldende, bliver det for de ældre blot endnu vigtigere med tiden at tage del i sociale fællesskaber (VIVE, 2019, s. 50).

Specialeafhandlinger

Specialeafhandlingen, "*Generations-integration*", er skrevet med samme uddannelsesmæssige udgangspunkt som os. Undersøgelsesfokusset i specialet er, hvordan generationsmødet bliver itale- og rammesat, og hvilke konsekvenser det har. Sussi Wiberg, Lauge Hedemand Bak & Stine Minna Bak Pedersen diskuterer og problematiserer, hvordan et rationale og en diskurs for det tværgenerationelle møde udelukkende er børns læring. Samtidig fremhæver de flere fællestræk blandt generationerne. Begge aldersgrupper gør brug af velfærdssamfundet uden aktivt, økonomisk at bidrage hertil, og så bliver begge grupper omtalt som ressourcer for hinandens omsorg og livskvalitet, som, afhandlingen argumenterer for, i virkeligheden kan være svært præcist at måle eller gøre målbart (Wiberg, Bak & Pedersen, 2020).

I "*Narnia: Det fortryllende univers på plejehjem*" undersøger Abirami Srivarathan, hvordan "...et tværgenerationelt initiativ, *Leg på Plejehjem*, opleves at påvirke plejehjemsbeboere og nybagte forældres trivsel i hverdagslivet i en plejehjemskontekst" og igennem både egen empirisk dataindsamling og inddragelse af særligt to udenlandske forskningsbidrag, konkluderer hun, at *Leg på Plejehjem* med plejehjemsbeboere og nybagte forældre har en positiv effekt på den oplevede trivsel hos begge parter. Initiativet blev opfattet som meningsfuldt - blandt andet igennem relationsdannelsen og dét at blive anerkendt for at være nogen fremfor noget (Srivarathan, 2018, s. 4 & 19).

Udenlandske forskningsbidrag

Med fokus på både rammesætning, udbytte og (ændrede) opfattelser er der foretaget forskellig forskning udi, hvordan generationer succesfuldt kan mødes. Den forskning, vi tager udgangspunkt i, er hovedsageligt med ældre fra *nursing care homes* og børn, der er i en eller anden form for *daycare centers* eller er *pre/early-schoolers*.

Forskning af Janna C. Heyman, Irene A. Gutheil og Linda White-Ryan viser, at børn, der i en Intergenerational Shared Sites-sammenhæng¹ møder ældre medborgere, bliver mere positive overfor disse - og det gælder blandt andet måden, hvorpå børnene opfatter de ældres helbredstilstand. De ligger samtidig op til, at en tidlig, positiv opfattelse af ældre kan være med til at præge børnene således, at de ikke ser de ældres fysiske helbred som noget negativt, men mere som et givent vilkår (Heyman, Gutheil & White-Ryan, 2011, s. 443). "Ageism", der beskriver en frygt for at blive gammel, kan være noget af det, der for børn er forbundet med mødet med ældre. Og netop dette hviler på fordomsfulde, ubevidste biases; et forskningsstudie har undersøgt, hvordan og om, man kan komme disse biases til livs. Igennem det tværgenerationelle møde og selve forsøgsrammen, som studiet hviler på, kunne man ikke gøre op med de biases, som var tydelige og som tilskrives, at børn i de helt unge år, har en begrænset kognitiv kategoriseringskapacitet. Kategoriseringen betyder, at børnene relativt hurtigt 'vurderer' ældre negativt - og denne vurdering kan hænge ved medmindre, at de møder ældre i en positiv rammesætning (Babcock, MaloneBeach & Woodworth-Hou, 2016).

Over en ni måneders periode observerede Gayle Doll og Ben Bolender, hvilket udbytte både ældre og børnehaveklassebørn havde af at etablere et klasseværelse og dermed en dagligdagsramme for børnene på plejehjemmet. De fandt, at der ikke var en signifikant forskel på det, de målte kvantitativt, mens det forholdt sig anderledes i målingen af livskvalitet, der blev undersøgt kvalitativt. De ældre fandt (ny) mening og anerkendelse i generationsmødet, og studiet understreger, at langtids-effekterne kan være negative, hvis man anskuer generationsmødet fra et eksperimentelt perspektiv, og dermed stopper det efter kort tid. Begrundelsen herfor er, at de ældre har fundet en ny mening, som dermed kan risikere at forsvinde (Skropeta et al., 2014, s. 9; Doll & Bolender, 2010, s. 327 & 334).

"All in a day's play" baserer sig ligeledes på et måneders langt studie fra 2009, hvor forskere efter forsøgets afslutning konkluderer, at ældres holdning til børn igennem et tværgenerationelt møde bliver mere og mere positiv over tid. Børnenes adfærd blev opfattet som både velkomment og vigtig i de ældres hjemlige omgivelser. De ældre havde på forhånd udtrykt bekymring over for børnenes larmende indtog, hvilket understreger, at førnævnte ageism går begge veje, og at begge generationer bidrager til en 'os'-og-'dem'-opdeling. Men forsøget tydeliggjorde også, at der over tid og igennem forskellige legende aktiviteter opbyggede sig en omsorgsfuld relation mellem de ældre og

---

¹Intergenerational Shared Sites er, hvor flere institutioner og/eller generationer er under ét og samme tag. IGSS vinder frem flere og flere steder, og i Danmark er der opført flere byggerier, hvor flere generationer både bor og har deres dagligdag, f.eks. Generationernes Hus i Aarhus (Wiberg, Bak & Pedersen, 2020)

børnene, som med tiden også fandt de ældres hjælpemidler snarere spændende end skræmmende (Williams et al., 2012, s. 257-258).

Og det er ikke kun børn, der vil lege. Careen Yarnal og Xinyi Qian har forsøgt at undersøge ældres playfulness efter konstateringen af, at der på daværende tidspunkt hidtil ikke forelå noget forskning på området. I deres studie konstaterede de en "playfulness regulation", som begrebsliggør den ældres evne til at tilpasse sig en given situation på en oplevet passende voksen-måde uden, at det dog var muligt for dem at kunne konkludere på, hvilke situationer, der så at sige kunne pau- sere denne selvregulering (Qian & Yarnal, 2011, s. 72).

Andre forskningsbidrag har fokus på, hvordan der er flere ting at have øje for - for at lykkedes med et succesfuldt tværgenerationelt møde. Det drejer sig blandt andet om opsætning, sted, timing og personalets engagement. Udbyttet, hvis man lykkedes med at balancere førnævnte, er dog en særlig form for læring, der sker hos både børn og ældre. Carol Beynon og Jennifer Lang konklude- rer således, at den læring, der sker igennem et musikalsk, tværgenerationelt møde, går videre end blot læringen at synge; de ældre lærer både at være til i en rolle som ven og vejleder, mens bør- nene lærer mere bløde, sociale kompetencer (Beynon & Lang, 2018, s. 62).

Det er ligeledes vigtigt at være opmærksom på, at de ældre ikke overvældes. Andrew Steward og Kimberly McDevitt anlægger ligesom os et fænomenologisk blik på, hvordan ældre udtrykker, at det tværgenerationelle møde skal ske i mindre grupper eller en-til-en for at være meningsgivende. I deres studie tilkendegiver de ældre, at generationsmødet lader dem føle sig "younger" eller "childlike", hvilket i sidste ende er med til at beskrive en internaliseret ageism, hvor de ældre virker til at have et ønske om en distance til den ældre *kategori* - og dermed et ståsted imellem den før- omtalte 'os'-og-'dem'-kategorisering (Steward & McDevitt, 2021, s. 16).

DEL 2

Videnskabsteori: Fænomenologi

Vi har i specialet valgt at indtage en fænomenologisk tilgang til undersøgelsesfeltet, idet vi har væ- ret interesseret i at undersøge de to generationers oplevelser med og af Leg på Plejehjem - som (et) fænomen. Den tyske filosof Edmund Husserl rettede som den første kritik af datidens, positiv- stiske videnskab for at reducere bevidstheden til objektive forhold, hvorfor han i dag regnes for at være fænomenologiens grundlægger, og hans forståelse vil i specialet være udgangspunktet for vores fænomenologiske tilgang (Birkler, 2021, s. 121 & 127).

Husserl anså det som forfejlet at adskille subjekter og objekter fra hinanden, og som modsvar satte han sig for at undersøge bevidsthedsfænomenerne, som de kommer til udtryk i ens erfaring. For Husserl var det ikke afgørende at fokusere på bevidstheden som objektiv eller ikke-objektiv, men nærmere hvordan bevidstheden viste sig i relation til noget (Birkler, 2021, s. 121). Fænomenologien anser individet som intentionelt, hvilket betyder, at individet retter sin opmærksomhed mod noget, som denne har en intention med - og det er dermed individets intentioner, der ligger til grund for forståelsen af, hvad fænomener er (Egholm, 2014, s. 111).

Med en fænomenologisk tilgang er vi interesseret i at undersøge den umiddelbare levede livsverden, som er individuel for alle. Denne livsverden er udgangspunktet for enhver menneskelig aktivitet, som foregår i den verden, man står midt i, og her vil alt opleves i et *førstepersonligt perspektiv*. De begivenheder og fænomener, det enkelte individ oplever i sin livsverden, kan ikke umiddelbart deles præcist med andre (Birkler, 2021, s. 123). For at få en forståelse for menneskers subjektive oplevelser, erfaringer og intentioner, der danner grundlag for at forstå, beskrive og forklare den enkeltes handlinger, er man indenfor fænomenologien interesseret i et indefra-perspektiv (Guldager, 2015, s. 81). Forskningen med et fænomenologisk udgangspunkt vil derfor forsøge at indfange den menneskelige erfaring, som den kommer til udtryk i den konkrete livsverden. Det skal dog pointeres, at det ikke er selve objektet, der er det interessante, men derimod det relationelle forhold til verden.

I specialet er det for os ikke selve legestuen, der er vores undersøgelsesfokus. Det er derimod, hvordan de involverede i legestuen, individuelt, oplever denne - samtidig med, at vi har et blik på de erfaringer, de gør sig med legestuen som fænomen i en levet verden (Birkler, 2021, s. 125). Fænomenologien er et forsøg på at ophæve dualismen mellem epistemologi og ontologi, idet verden ikke blot foreligger, men først fremtræder (ontologisk), når nogen erkender den (epistemologisk). Som forskere inden for denne tilgang er vi derfor interesseret i at betragte et subjekts - i vores tilfælde børnene og de ældres - forståelse af fænomenet, Leg på Plejehjem (Egholm, 2014, s. 111-112).

Vi er dog opmærksomme på, at fænomenologien har sine *svagheder* - blandt andet at subjektets bevidsthed tillægges stor og ensidig betydning, hvilket kan være problematisk, idet vi undersøger (alders)grupperne børn og ældre (Guldager, 2015, s. 96). Flere af de ældre, vi har observeret, har med personalets ord en grad af demens, hvilket kan være medvirkende til, at de (ubevidst) fortrænger eller har glemt tidligere oplevelser. Vi anser det således som fejlagtigt at tro, at vi kan opnå den nødvendige viden om de ældres oplevelse af Leg på Plejehjem ved blot at spørge ind til deres bevidste holdninger, intentioner og meninger (interview Anni, 5/4). Merleau-Ponty postulerer, at en stor del af ens subjektivitet ikke er bevidst, men derimod såkaldt indlejret kropslig viden, man

har erhvervet sig gennem hele sit liv (Guldager, 2015, s. 97). Vi har derfor valgt at støtte enkeltinterviews og uformelle samtaler op med observationer fra fire legestuer, hvorved vi har fået en større indsigt i de oplevelser, som vi efterfølgende har spurgt ind til.

For at få et indblik i oplevelserne af fænomenet har vi foretaget en kvalitativ analyse, der tager udgangspunkt i, hvordan plejehjemsbeboerne, børnehavebørnene, personalet fra begge institutioner samt medarbejdere fra Samværd subjektivt oplever netop dette. For ikke hverken at reducere eller forurene informanternes perspektiver og oplevelser har vi været nødsaget til at sætte en *parentes* ved vores forudgående holdninger og meninger, og derpå forsøge at være og forblive så neutrale som muligt; Husserl betegner dette som *epoché* (Birkler, 2021, s. 127). De *rene* beskrivelser af det undersøgte er blevet kritiseret for at være en naiv forestilling om, at forskeren kan beskrive uden sin forforståelse; forskeren må snarere være bevidst og eksplicit omkring sine egne forudsætninger og sætte dem op imod det, der beskrives (Guldager, 2015, s. 99-100).

Vi medgiver, at det for os som forskere kun er muligt med en tilstræbt objektivitet. For at fremskrive vores opmærksomhedspunkter i forbindelse med de gjorte observationer, og hvilke bias, vi kan have været fanget i, finder vi det relevant at være transparente omkring vores forskellige (uddannelsesmæssige) baggrunde.

Vores baggrund

Anders har en professionsbachelor i kommunikation, der naturligt gør sproget spændende i alle sammenhænge. *Jeg er særligt interesseret i, hvordan virkeligheden bliver farvet af den måde, vi omtaler og italesætter både ting, steder og mennesker. Jeg har haft to bedsteforældre, som boede på plejehjem, inden de gik bort, da jeg var henholdsvis 6 og 17 år. Jeg har derfor minder omkring oplevelsen af og sanseindtryk fra et plejehjem som ramme, både som barn og ung-voksen. Og dét er en del af min forforståelse og forskningstilgang.*

Ulrikke er uddannet pædagog og har derfor et naturligt, pædagogisk blik på børnene og beboernes læring og trivsel. *Dette blik har jeg skulle konfrontere, idet jeg ikke kender stedets kultur samt normer, og ingen erfaring har med ældre mennesker generelt eller livet på plejehjemmet. Jeg kan godt have en misforstået medlidenhed og "frygt" for ældre mennesker, da de fleste i min familie ikke er blevet så gamle. Mine bedsteforældre døde, før jeg blev født eller i tiden lige efter, og jeg har derfor (stort set) ingen erfaring med plejehjem.*

Med et fænomenologisk perspektiv på undersøgelsesfelt har vi haft en induktiv tilgang, idet forståelsen af fænomenerne i deres *rene* form går forud for teoretiske perspektiver. Vores empiri har

således været styrende for vores teoretiske valg, som vil blive præsenteret efter det metodiske afsnit (Egholm, 2014, s. 108). Indenfor fænomenologien findes der ikke en specifik, empirisk metodeindsamling den metode, der vælges, skal blot være relevant i undersøgelsen af det valgte fænomen (Egholm, 2014, s. 113). I forbindelse med dette speciale har vi overværet og observeret fire legestuer, der blev afholdt på et plejehjem i Jylland. Efter tredje observationsgang foretog vi interviews samtidig med, at vi indgik i uformelle samtaler med personale, beboere og børn - alt sammen med afsæt i, hvad vi observerede på de forudgående legestuer.

Vi gjorde og har gjort os flere metodiske overvejelser, valg og refleksioner før, under og efter mødet med feltet(s) deltagere). Det vil vi uddybe nærmere i det følgende afsnit.

Metodiske overvejelser, valg og refleksioner

I det følgende metodeafsnit vil vi indledningsvist beskrive det kvalitative, semistrukturerede interview som en metodisk fremgangsmåde, hvorpå vi vil præsentere alle de personer, der indgår som en del af det empiriske materiale.

Herefter vil vi i flere delafsnit udfolde vores overvejelser og refleksioner over interviews med henholdsvis børn og ældre. Vi vil i forlængelse heraf også komme omkring de uformelle samtaler, der opstod i forbindelse med vores observationer - og samtidig beskrive, hvordan de har bidraget til en særlig indsigt i feltet. I alle afsnit vil der være etiske forskningsovervejelser eftersom, at det har været et opmærksomhedspunkt, vi løbende har reflekteret over.

Vi udfolder ligeledes vores observationsgange, og måden, hvorpå vi i udgangspunktet havde tænkt, at de skulle forløbe - og hvad udbyttet blev. Afslutningsvist præsenterer vi, hvordan vi har kodet al vores materiale.

Alle delafsnit er struktureret efter først en teoretisk præsentation og dernæst en kobling til vores empiriske materiale.

Interview

Med det kvalitative forskningsinterview som en metodisk fremgangsmåde er vi interesseret i at forstå subjektets verdensopfattelse samt at afdække og udfolde betydningen af informantens oplevelse af den levede verden. Formålet med forskningsinterviewet er at indhente beskrivelser af informantens livsverden, som fortæller noget om det beskrevne fænomen (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 22). Forskningsinterviewet er baseret på samtaler med informanter, hvor der i samspillet

mellem interviewer og informanten konstrueres viden (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 20). Interviewafviklingen kan anses som en aktiv proces, hvor den viden, der produceres, opstår igennem en relationel samtale, der er sproglig og kontekstuel (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 39). Relationen mellem interviewer og informant vil oftest indebære et asymmetrisk magtforhold, fordi det har eller kan have karakter af at være en-vejs-dialog, hvor interviewer initierer og definerer interviewsituationen (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 55-56).

Indenfor den fænomenologiske tilgang er det altafgørende ikke at forsøge at påvirke informanternes fortællinger ved at fortolke eller dreje deres forståelser eller svar i en bestemt retning, og interviewer må samtidig være nysgerrig overfor informantens udsagn og spørge opklarende ind (Egholm, 2014, s. 115; Kvale & Brinkmann, 2015, s. 52). Vi udarbejdede forinden alle interviews en semistruktureret interviewguide, der i den ene kolonne indeholder vores formål, og i den anden kolonne vores åbne interviewspørgsmål, som er forsøgt formuleret i et ikke-akademisk hverdagsprog (Bilag 1, 2 & 3).

Vores interviewguides tager blandt andet udgangspunkt i vores observationer, hvilket kan ses på spørgsmål, som henviser til dagen, eller hvad vi har oplevet: "*Vi ved, at I efter sidste legestue havde et møde med plejehjems-/børnehaveledelsen. Hvordan gik det?*", "*Hvad har I lavet i dag?*" og "*Hvad var det sjoveste?*" (Bilag 2 & 3).

Vi har ikke nødvendigvis fulgt spørgsmålene i en kronologisk rækkefølge, men i stedet bragt dem i spil i takt med, at spørgsmålene har givet mening i forhold til informanternes udsagn (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 186-187). Til hvert interview deltog vi begge i en koordineret rollefordeling, hvor den ene var særligt nærværende, og den anden havde et blik på interviewguiden for at sikre, at vi kom omkring de spørgsmål og temaer, vi forinden havde identificeret som værende vigtige for at kunne forstå informantens livsverden.

Vi vil i det følgende præsentere en oversigt over både vores informanter og de personer, som vil indgå i specialets analyseafsnit. Vi har af hensyn til både børn og ældre pseudonymiseret alle personer - undtagen Rasmus Holst og Mai-Brit Bondo fra Samværd -, fordi vi med etikken in mente ønsker at beskytte både vores informanter og de observerede (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 116):

Pseudonymiseret dæknavn	Information	Empirisk data på vedkommende
Alma	Pædagogisk personale	4. obs.
Anni	SOSU-hjælper og medvært på legestuen. Hun har været med siden opstarten	Enkeltinterview (5/4) 1. & 2. obs.
Edith	Plejhjemsbeboer	4. obs.
Fillip	Plejhjemsbeboer	Uformel samtale (22/3) 1., 2., 3. & 4. obs.
Frank	Plejhjemsbeboer	1., 2., 3. & 4. obs.
Frida	Pædagogisk personale	2. obs.
Helle	Plejhjemsbeboer	Uformel samtale (22/3) 1., 2. & 3. obs.
Johannes	Plejhjemsbeboer på 80 år, der har boet på plejehjemmet i 4 år	Enkeltinterview (22/3) 2., 3. & 4. obs.
Ken	Pædagog og musikvært på legestuen. Han har været med siden opstarten	Enkeltinterview (23/3) 1., 2., 3. & 4. obs.
Mai-Brit Bondo	Projektleder, Samværd	Obs., kursusdag 1 & 2
Marius	Børnehavebarn	2. & 4. obs.
May	Plejhjemsleder, der har været med til at opstarte legestuen	Enkeltinterview (22/3) 1. & 4. obs.
Peter	Plejhjemsbeboer	1., 2. & 4. obs.
Rasmus Holst	Projektleder, Samværd - siden 2019	Enkeltinterview (28/2) Obs., kursusdag 1 & 2
Rie	Plejhjemsbeboer på 97 år, der har boet på plejehjemmet i 3 år	Enkeltinterview (22/3) 1., 2., 3. & 4. obs.
Rikke	Børnehavebarn	4. obs.
Rosa	Plejhjemsbeboer	1., 2., 3. & 4. obs.
Victor	Børnehavebarn	4. obs.

Idet vores feltarbejde er foretaget i Jylland, og vi selv er bosiddende i København, har vi gjort os nogle overvejelser om, hvilke interviews vi eventuelt kunne foretage online, hvis og når tiden var knap - efter legestuerne. Vi har haft at gøre med to aldersgrupper, som (vi antager) ikke er så vant

til eller tilgængelige via online kommunikationsplatforme, hvorfor vi tidligt prioriterede, at alle interviews og samtaler med beboere fra plejehjemmet og børn fra børnehaven skulle foretages *face-to-face*.

Vi fandt det essentielt at indhente informeret samtykke fra vores informanter; det vil sige at informere dem om undersøgelsens overordnede formål samtidig med oplysningen om, at de til enhver tid kan trække deres samtykke tilbage. Idet både plejehjemsbeboerne og børnene er i hver deres institution, fik vi overordnet samtykke fra May til at snakke med plejehjemsbeboerne og fra Ken til at snakke med børnene (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 116). Det var vigtigt for os, at beboerne havde mulighed for at sige nej, hvis de ikke ønskede at deltage i et interview. Vi spurgte derfor, om de ville deltage i et interview, selvom vi havde fået 'tilladelse' fra May.

Vi havde en del overvejelser angående vores interviews, hvorfor vi tidligt i processen talte om fordele og ulemper ved at foretage interviewene tidligt, midt i eller sent i processen. Vi fik foretaget alle interviews mellem 3. og 4. observationsgang, hvilket var fordelagtigt, idet vi så her kunne trække på observationer fra 1., 2. og 3. observationsgang, men samtidig gjorde det, at bearbejdelsen af de mange interviews foregik i en i forvejen travl periode af vores proces.

Vi snakkede endvidere om, at det ville være interessant at undersøge, om oplevelser, erfaringer og/eller ambitioner gik igen hos personalet, hvorfor vi valgte at have (nogenlunde) de samme spørgsmål til Ken og Anni, fordi de 1) er ansvarlige for at facilitere legestuen og 2) begge har været på kurset forud for legestue-opstarten.

May foreslog, at vi kunne foretage interviewet med hende og Anni på samme tid, hvilket vi afslog, idet vi vurderede, at det indbyrdes personaleforhold kunne udfordre skabelsen af et trygt rum, hvor de hver især kunne tale frit.

Interview med børn

Vi ville gerne have et indblik i børnenes oplevelse(r) af Leg på Plejehjem, hvorfor vi gjorde os en del refleksioner over, hvordan vi kunne interviewe børnene på den mest etiske korrekte måde. I FN's Børnekonvention art. 12 står der, at børn har ret til at udtrykke deres synspunkter, når det gælder forhold, der vedrører barnet selv. Man skal dog hele tiden tage hensyn til barnets alder og modenhed (Udenrigsministeriet, 1992). Det er vigtigt at reflektere over 1) for hvis skyld og 2) på hvilket grundlag, børnene skal inddrages i forskningen (Rasmussen et al., 2017, s. 8).

Vi fandt det interessant samt vigtigt at inddrage børnene, da der tidligere har været kritik i medierne af, at børnene i lignende, tværgenerationelle initiativer blev udnyttet til fordel for de ældres

glæde (Kristeligt Dagblad, 2019). Udfra vores observationer virkede børnene til at nyde legestuen, men idet vi oplevede flere forskellige børnegrupper, kan vi ikke sige noget om børnenes generelle glæde ved initiativet.

Vi blev hurtigt enige om, at vi ikke ville eller kunne have et *normalt* interview set-up rundt om et bord med en mikrofon tændt. Det, vurderede vi, kunne blive utrygt for børnene, der til trods for muligheden for at kunne sidde sammen to og to, ikke kender eller ville kende os godt nok til, at det for børnene ville være en behagelig måde at gøre det på (Rasmussen, 2017, s. 72). Vi var interesseret i at tale med børnene på deres hjemmebane og præmisser - i en situation, hvor det blev tydeligt, at vi ikke ville *tvinge* svar ud af dem. Når man foretager et forskningsinterview, vil der som beskrevet være en asymmetrisk relation mellem os som forskere og vores informanter, og samtidig var vores informanter børn, hvorfor der i forvejen eksisterer en asymmetrisk magtrelation, da man som voksen har en kropslig, sproglig og intellektuel magt, som børnene ikke har (Rasmussen, 2017, s. 72). Man må i praksis hele tiden være opmærksom på børnenes grænser og samtidig undervejs vurdere, hvordan barnet indgår i interviewet (Marschall & Grumløse, 2022, s. 52).

Vi havde endvidere overvejelser omkring, at vi ikke ville påvirke legestuen ved at tage børn ud for at interviewe dem, hvilket Ken ellers fremlagde som en mulighed. Det, vurderede vi, ville skabe en forstyrrelse i vores anden metodiske fremgangsmåde, observationen af legestuen, som vi var interesseret i - i sin rene(ste) form. De ældre virkede til at nyde legestuen og samspelet med børnene, og dette ville vi ikke risikere at ødelægge eller ændre, selvom det kun ville være forstyrrende på en enkelt legestue.

Vi foretog derfor en blanding af det, der teoretisk læner sig op ad et gående- og et observationsbaseret interview. Interviewet foregik på vej tilbage til børnehaven efter legestuens afslutning, og vi spurgte her børnene ind til det, vi havde observeret undervejs, f.eks. "*Hvad var det sjoveste i dag?*" og "*Var det sjovt at puste med sæbebobler under X-sangen?*". Vi valgte en sådan uddybende spørgeteknik, da det kan være med til at åbne op for samtalen, hvis børnene havde svært ved at erindre, hvad de har lavet på legestuen (Kampmann, 2017, s. 96). Idet vi lavede et gående interview, havde vi ikke spørgsmålene fysisk ved hånden, da vi ønskede at være direkte nærværende og følge børnenes svar samt initiativ.

Når man interviewer børn, kan det være vanskeligt at få alt til at forløbe som planlagt og få børnene til at svare på de spørgsmål, man har forberedt. Idet vi fulgtes med børnene, blev det tydeligt for os, at de var særligt opmærksomme på og interesseret i vores tilstedeværelse, som de hele tiden forsøgte at skabe en forståelse og mening omkring. De spurgte således ivrigt ind til, hvorfor vi var med på gåturen, og hvor vi skulle hen. Og til svaret om, at vi skulle med hen til børnehaven, ville de vide hvorfor. Vi forsøgte at komme i snak med børnene ved at spørge ind til det, de fortalte

om dem selv og om institutionen. Når vi spurgte ind til Leg på Plejehjem, svarede børnene kort og talte så om noget andet. Undervejs gjorde vi os erfaringer med, at det gående interview ikke gav det indblik i børnenes erfaringer, som vi gerne ville og havde håbet på, hvorfor vi valgte at gå med ind på børnehavens grund, hvor vi uformelt snakkede med børnene. Når der var anledning til det, spurgte vi ind til børnenes oplevelser og erfaringer med Leg på Plejehjem.

Opsamlende måtte vi på relativt kort tid vælge en anden metodisk fremgangsmåde, end vi i udgangspunktet havde påtænkt, og hele tiden måtte vi balancere det etiske i hverken at *farve* børnenes udsagn og ej heller overskride deres grænser. Mødet på deres hjemmebane gav nogle interessante betragtninger i børnehøjde, som vil blive udfoldet i delafsnittet om de uformelle samtaler.

Interview med beboerne

Som vi har skrevet i præsentationen af os selv, har vi ikke tidligere erfaringer med ældre mennesker i en professionel, forskningsmæssig sammenhæng. Der var flere beboere, som havde en grad af demens, hvilket for os ikke altid var tydeligt.

For at få mest muligt ud af interviewet samt for at beskytte den ældre, bør det kun være en, der kan give fyldige beskrivelser af sine oplevelser og egen situation, der deltager i et interview (Bergland & Kirkevold, 2009, s. 71). Vi benyttede derfor May som gatekeeper, når det kom til (ud)vælge, hvilke beboere vi - med etikken in mente - kunne interviewe (Rytter & Olwig, 2018, s. 188).

Vi besluttede samtidig at udfærdige en kortere interviewguide til de ældre, da det kan kræve meget energi at give detaljerede beskrivelser af erfaringer og oplevelser til fremmede (Bergland & Kirkevold, 2009, s. 71). Vi valgte at interviewe de ældre på samme dag, som der havde været legestue - med en vurdering om, at oplevelsen i det tilfælde var frisk i erindringen, og vi kunne stille spørgsmål til dagens legestue, hvis den enkelte havde problemer med selv at huske dagens oplevelser.

Vi vendte desuden internt, hvordan vi kunne gøre situationen så tryk som mulig for beboeren og endte med at interviewe beboerne i deres hjem, hvilket kan give dem en tryk i at sidde og være omgivet af sine egne ting. Til de overvejelser følger dog to situationer, hvor vi i plejehjemsrammen blev særligt opmærksomme på, hvor grænsen går eller kan gå.

Efter at have rådført os med plejehjemslederen May gik vi mod Johannes' hjem og bankede på hans dør, men uden at modtage en respons. Vi tog os selv i her, hviskende, at diskutere, om det ville være rigtigt at gå ind for at snakke med Johannes eller lade en fra personalet, der kender ham bedre end os, gøre dette. Her var vi uenige i, hvad der var etisk rigtigt at gøre; da Anders i

forbindelse med den foregående legestue havde været inde i lejligheden, begyndte han at bevæge sig ind i Johannes' hjem, hvortil Ulrikke nævnte, at der altid er en usynlig grænse (at indtræde i nogens hjem), og at man altid skal inviteres ind, hvorfor vi burde have en fra personalet med. I sidste ende valgte vi at opsøge en fra personalet, som gik med ned, åbnede døren og fortalte Johannes, at vi var to, som gerne ville snakke med ham. Han lå i sin seng med hovedgærdet oppe og så tv, men udtrykte, at han ville gerne snakke med os (3. observation, efter legestue, 22/3).

I interviewet med en anden plejehjemsbeboer, Rie, opstod der ligeledes en uventet situation, da vi indledningsvist spurgte vi ind til, hvad hun tænkte om sin alder, hvortil hun svarede: "*Jeg tænker på, at nu har jeg levet mit liv, og jeg har ikke spor imod, at det snart er slut. For ved i hvad? Min mand er død, alle mine søskende er døde, alle mine venner - dem, der er tilbage, de er så gamle, at man ikke kan... Jeg har haft et godt liv, og jeg ved, at børn og børnebørn har det godt. Så det må godt være slut nu*" (interview Rie, 22/3).

Hertil var det næste spørgsmål, hvorfra i landet, Rie kom - og både i situationen og i bearbejdning af interviewet blev det tydeligt, at vi i situationen begge havde en oplevelse af at være kommet for tæt på døden og en personlig grænse. Vi var samtidigt usikre på, om Rie blev berørt af at tale om sin familie, venner og døden, og dette kan have været et misforstået hensyn, da Rie virkede mere afklaret og upåvirket af at snakke om døden, end vi gjorde. Den hjemlige ramme var (måske) tryk for Rie, men emnet blev ubehageligt for os, og i virkeligheden kan man sige, vi i situationen blev klogere på både informanten og os selv.

Indenfor den kvalitative forskning kan der være diskrepans mellem ønsket om at opnå en så dybdegående og præcis viden som muligt på den ene side og hensynet til informanten og de etiske anliggender på den anden. Med bekymringen for at krænke ens informant kan man således ende med kun at *skrabe* overfladen i ens indhentede empiri (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 106). Denne start kan have påvirket resten af interviewet med Rie, idet vi efterfølgende gerne ville have, at hun var glad, og derfor i vores spørgsmål prøvede at fokusere på de gode minder, Rie har.

Uformelle samtaler

Interview som metode findes i mange forskellige variationer, og vi har indtil nu præsenteret det semistrukturerede interview. Indenfor interview-tilgangen kan man ligeledes indhente information ved hjælp af uformelle samtaler. Her kan man opnå en bredere forståelse af, hvilke ønsker og perspektiver informanten har, som ikke er styret af etnografien. Ved at foretage uformelle samtaler med beboerne og børnene vurderer vi retrospektivt, at vi opnåede en indsigt og viden om informanternes

perspektiv, som vi måske ikke ville have fået ved eller under et semistruktureret interview (Rytter & Olwig, 2018, s. 184).

Og hvor man i det formelle interview ofte har planlagt tid og sted, vil det uformelle interview ofte opstå i forbindelse med en fælles aktivitet. Under vores 3. observationsgang kom beboeren Helle kørende i sin kørestol hen til Ulrikke, hvortil hun spurgte, om Ulrikke også var helt *sansebombarderet*. Dette blev indgangsvinklen til en uformel samtale med Helle, der fortalte om sine erfaringer med Leg på Plejehjem, hvilket udsprang af den fælles opmærksomhed på den samme aktivitet (Rytter & Olwig, 2018, s. 186).

Eftersom vores gående interview med børnene ikke gik, som vi havde håbet, så vi en unik mulighed, da vi blev inviteret ind på børnehavens område. Vi gik med børnene ned til bålstedet, og talte med dem om blandt andet alder. Vi oplevede, at børnene var meget interesserede i os, og de var villige til at fortælle om dem selv, hvorfor de tit talte i munden på hinanden. Børnene fortalte, at de tidligere havde været på plejehjemmet, og at alt var sjovt til legestuen. Vi havde lang større succes med at få indblik i børnenes indsigter og oplevelser i denne situation, end i det observationsbaserede og gående interview.

Observation

Vi har valgt at foretage observationer, idet observationer kan danne en kropslig og praksis forankret forståelse af den undersøgte praksis og dennes rutiner, som kan være vanskeligt/umuligt at opfange gennem interviews (Egholm, 2014, s. 115). Idet vi har været deltagende observatør, har vi til forskel for almindelige deltagere haft et dobbelt formål; både at deltage i aktiviteter, vi fandt relevante for vores undersøgelse og at observere aktiviteterne, børnene, beboerne, personalet samt de fysiske omgivelser på plejehjemmet (Kristiansen & Krogstrup, 2015, s. 141).

Observationerne foregik så at sige i *naturlige* omgivelser - i et felt, der allerede eksisterede, inden vi trådte ind i det. I naturlige omgivelser er vi som forskere med på feltets præmisser og ikke-kontrollerbare og uforudsete hændelser kan opstå, hvorfor man kan sige, at relationen mellem forskeren og feltet er præget af en ikke-strukturering. I denne form for observation er vi som forskere interesseret i at forstå deltagerne i feltets meningsunivers samt den kontekst, de naturligt befinder sig i (Kristiansen & Krogstrup, 2015, s. 54).

Vi overvejede inden den første observationsgang, hvor strukturerede vi skulle og ville være i vores observationer - blandt andet om vi skulle have et undersøgelsesfokus eller lade legestuen *tale* for sig selv, da vi ikke på forhånd vidste, hvad der ventede os. Idet vi har en forskellig uddannelses- og interesse-mæssig baggrund, ville vi lade det tale til vores fordel - i en bevidst, ikke-struktureret

tilgang for derefter at se, hvad vi hver især havde observeret (Kristiansen & Krogstrup, 2015, s. 46). En ustruktureret observationsguide kan give en bredere og mere diffus viden, idet forskeren er mere eksplorativ og undersøger alt på én gang. Vi mente ikke, at vi ville være tro over for legestuen som fænomen og deltagernes oplevelser, hvis vi havde en (for) stramt struktureret observationsguide (Kristiansen & Krogstrup, 2015, s. 47). Vi forblev derfor ustruktureret i vores observationsblik, men talte forinden og løbende om, hvad vi rent praktisk gerne ville nå, og dermed kan man sige, at vi havde en overordnet formålsstruktur på de enkelte observationsgange - og samlet set:

1. observation - d. 22. februar 2023

Vi var blevet informeret om, at det denne gang ville være en atypisk legestue, hvor det fælles tredje på var tøndeslagningen i stedet for musikken og legen. Vi planlagde derfor at bruge observationsgangen til at skabe et overblik over stedets fysiske rammer samt personalet, beboere og børn. Ud fra dette overblik ville vi lave en oversigt over de informationer, vi fik om de(n) enkelte til senere brug og værdi. Vi ville endvidere gerne have nogle uformelle snakke med (pleje)personalet og forsøge at *vinde* tillid hos både børn og ældre.

2. observation - d. 8. marts 2023

På anden observationsgang oplevede vi for første gang legestuen i mere traditionel forstand. Vi undersøgte derfor, hvordan legestuen var struktureret, og hvordan dette blev modtaget af børnene og de ældre. Vi var ligeledes interesseret i at notere observationer, der var eller kunne være særlig interessante for vores interviewguide.

3. observation - d. 22. marts 2023

På tredje observationsgang var vi interesseret i at foretage flere observationer samt at interviewe børn og ældre, idet der herefter ville være over en måned til næste observationsgang. Vi havde planlagt, at vi til denne gang ville splitte os op, så Anders var med i rundkredsen (til legestuen), og Ulrikke observerede på afstand. På denne måde blev vi mere synlige for børnene og de ældre, hvilket kunne skabe en tillid til os, inden vi ville foretage vores interviews. Vi havde inden denne observationsgang internt aftalt at følges med børnene tilbage til børnehaven, idet vi ønskede at interviewe dem samt at observere, om de talte om plejehjemmet på vej tilbage. Planen var herefter at tage tilbage til plejehjemmet og interviewe enkelte af de ældre.

4. observation - d. 3. maj 2023

Vi blev tidligt i processen enige om, at vi inden denne fjerde og sidste observationsgang gerne ville have gennemført alle interviews, da denne observationsgang lå i starten af maj. Her ville vi gerne have de sidste observationer med, som måske kunne give os nye indsigter. Denne gang mødte vi igen de børn, som vi havde mødt og observeret på den første observationsgang.

Herunder følger et overblik over, hvornår der blev afholdt legestue, på hvilke vi observerede og hvilke børnegrupper, der deltog:

Ugenr.	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Legestue	X		X		X		<i>Påske</i>		X		X
Børnegruppe	A		B		B				C		A
Observation	1.		2.		3.						4.

Idet vi foretog ustrukturerede observationer i naturlige omgivelser, indgik vi som deltagere i feltet, hvilket blev tydeligt, når børnene henvendte sig direkte til os - for at spørge ind til vores navne, og om vi ville se nisserne (3. observation, før legestue, 22/3). Der var flere ældre, der italesatte, at de lagde mærke til vores tilstedeværelse eller spurgte ind til vores formål (4. observation, legestue, 3/5; interview Rie, 22/3).

Vores deltagelse var partiel, da vi kun opholdt os på plejehjemmet for at observere legestuen - fremfor at opholde os på plejehjemmet i en længere sammenhængende tid som en total deltager (Kristiansen & Krogstrup, 2015, s. 52). For at kunne få en forståelse for feltets begreber, forestillinger og kategorier var vi opmærksomme på at forsøge at påvirke rummet så lidt som muligt. Det var nemlig kun gennem deltagelse og tilstedeværelse på legestuen, at vi kunne få kendskab til, hvorfor de deltagende i feltet handler, som de gør (Marschall & Grumløse, 2022, s. 20).

Vi havde inden observationsgangene nogle refleksioner over, hvor og hvordan vi skulle placere os i fællesrummet, da vi gerne ville skabe en nærhed til feltet og feltets deltagere (Marschall & Grumløse, 2022, 24). For at skabe nærhed til feltet var vi opmærksomme på at forholde os refleksive til både det, vi så og oplevede, og det, vi på forhånd havde tænkt som den "gode" legestue (Marschall & Grumløse, 2022, s. 23) Vi var ligeledes opmærksomme på at beskrive feltet i så ren en form som muligt for ikke at forurene vores observationer med antagelser og fortolkninger - f.eks. ved at skrive: "*Victor går mod Peter og puster sæbebobler på ham, mens han smiler*" istedet for "*Victor søger mod Peter og puster sæbebobler på ham, mens han er glad*" (4. observation, legestue, 3/5).

Som tidligere nævnt havde vi lidt metodiske vanskeligheder i at få børnene til at italesætte deres oplevelser med legestuen, hvorfor vi ikke mente, at interviewene og de uformelle samtaler med dem kunne stå alene som empirisk materiale. Vi valgte derfor at kombinere både interviews og de uformelle samtaler med vores observationer for at forsøge at få større indsigt i børnenes

oplevelser (Marschall & Grumløse, 2022, s. 49). Det kan være en svær forskningsdisciplin at få adgang til børns egne perspektiver, hvorfor vi måtte være kreative i vores metode. En væsentlig *adgangsbillet* til børns perspektiver kan være igennem en interesse for deres deltagelsesmuligheder og deres fælles børneliv med hinanden. Når vi som forskere er deltagende sammen med børnene, giver det mulighed for at snakke med dem, lære dem bedre at kende og spørge ind til deres perspektiver (Marschall & Grumløse, 2022, s. 56). Vi oplevede, at børnene hurtigt inviterede os ind i deres *nisse-* og *julemandsunivers* og gerne ville i kontakt med os. Idet vi kun kort mødte de enkelte børnegrupper, var det vanskeligt at komme tæt nok på børnene til at danne en tillidsfuld og tæt relation. Vi er bevidste om, at vi derfor kun overfladisk har skrabet i deres perspektiv(er).

Kodning

Inden for fænomenologien er det subjekternes erfaringer og handlinger i en specifik kontekst, der er central i forståelsen af et fænomen. Man "går til sagen selv", hvilket vil sige, at man er nødt til at forstå subjektets fænomener og handlinger i deres livsverden, hvorfor fænomenologiske analyser er meget konkrete, kontekstbundne og beskrivende. For os betyder det, at den viden, vi har fået fra vores undersøgelse, er konkret og derfor ikke kan sige noget generelt; vi postulerer derfor ikke, at vi kan sige noget om alle tværgenerationelle legestuer, men blot hvordan initiativet opleves på det ene plejehjem, hvor vi har foretaget vores feltarbejde. Den fænomenologiske analysetilgang kan have sine metodiske konsekvenser, idet man som forsker må have en reflektiv, tilbageholdende iagttagelse, hvor man holder sig til subjekternes oplevelser af fænomenet (Egholm, 2014, s. 113).

Vi valgte en strategi, der gik på, at vi hurtigst muligt efter at have færdiggjort både observationer og interviews transskriberede eller renskrev vores data - for at kunne sam-reflektere over oplevelserne, vi havde. Og i forlængelse heraf, hvordan vi forstod og oplevede det i situationen.

Derefter foretog vi en kodning af vores empiriske data. Når man koder, både mærker og systematiserer man sin data i en aktiv proces for at identificere fremtrædende data, der repræsenterer eller tilhører en form for fænomen (Tracy, 2013, s. 135 & 138). Fænomenet kan for eksempel være en handling, relation, mening eller praksis. Vi tager udgangspunkt i Sarah Tracy, der *kald*er denne første del af kodningen *primary-cycle coding*, hvilket antyder, at man i denne del forsøger at skabe mening i ens data. Man koder og læser her den indsamlede empiri mere end blot en gang, og man tildeler ord og sætninger, der indfanger empiriens essens. På dette niveau fokuserer man på, hvad der er til stede i empirien, hvilket kan kræve lidt fortolkning. Under kodningsprocessen benytter man en komparativ metode til at sammenligne og ændre kodedefinitioner. Denne del af kodningen er reflektiv og iterativ (Tracy, 2013, s. 138).

I vores primary-cycle coding identificerede vi følgende fænomener i vores data: 1) fællesskab, 2) betydningen af børnenes besøg, 3) roller i fællesskabet, 4) tidligere legestueoplevelser som referencepunkt og 5) refleksioner over legestueoplevelser på dagen. Anden del af kodningen *kaldes* Tracy *secondary-cycle coding*, og det er her, forskeren kritisk undersøger de identificerede fænomener, der blev fundet i den første del af kodningen - for derefter at påbegynde organiseringen og kategoriseringen af dem. I denne del af kodningsprocessen bevæger man sig væk fra deskriptive koder til fortolkende og analytiske ditto, hvor man identificerer mønstre, regler og årsager (Tracy, 2013, s. 141). Inden for primary-cycle coding genererer man koder ud fra ens empiri, mens man inden for secondary-cycle coding bruger disse koder i en kombination mellem teoretisk viden og fortolkende kreativitet (Tracy, 2013, s. 142).

I vores secondary-cycle coding har vi identificeret: 1) meningsdannelse, 2) anerkendelse, og 3) praksisfællesskabsteoretiske begreber såsom repertoire, tingsliggørelse, deltagelsesformer, hvilket har udmøntet sig i seks analysetemaer. Herunder er en beskrivelse af, hvad analyseafsnittene handler om:

1. **"Livet må godt larme lidt. Fordi det gør livet normalt"** handler om personalets anerkendelse, der muliggør generationsmødet på det enkelte plejehjem.
2. **"Jeg elskede at køre bus"** beskriver, hvordan en ældre beboer igennem børnenes besøg skaber en *bro* til sit levede (arbejds)liv.
3. **"Jeg glæder mig sådan til, I synger for os"** skildrer, hvorfor og hvordan de ældre finder en mening i at deltage i en social sangaktivitet, når børnene er en del af den selvsamme.
4. **"Har I aldrig set Per Syvspring danse?"** var en ældre beboers sangønske, der skabte glæde og menings hos den enkelte.
5. **"Er du gammel?"** lød spørgsmålet direkte til en af de ældre fra et barn, der for første gang var med til Leg på Plejehjem og derigennem skulle *navigere* i et nyt fællesskab.
6. **"Vil I se nisserne?"** var måden, hvorpå særligt børnene inviterede os ind i de to generationers fælles juleunivers.

Den teoretiske ramme

Vi vil i afhandlingen gøre brug af Axel Honneths anerkendelsesteori, Etienne Wengers teori om praksisfællesskaber og Karl Weicks teori om meningsskabelse. Til alle tre teorier følger muligheden for at beskrive hele den teoretiske forståelse, men vi vil dog kun gøre brug af de sfærer, elementer og begreber, vi finder mest relevante i forhold til vores empiriske materiale.

Vi er opmærksomme på, at teorien omkring praksisfællesskaber også indeholder et blik for mening og identitet, men når vi i afhandlingen analyserer og fortolker de to begreber, er det ud fra Weicks forståelse og begrebsapparat, fordi han modsat Wenger har blik for en individuel menings-skabelse fremfor en meningsforhandling. Vi beskriver dog kort meningsforhandling i det tilhørende praksis-fællesskabsafsnit, fordi vi finder det vigtigt i beskrivelsen af denne.

Vi er samtidig opmærksomme på, at de teoretiske perspektiver ikke ligger direkte indenfor den fæ-nomenologiske tilgang, men for hver teori vil vi opsamlede beskrive, hvorfor vi alligevel har fundet dem relevante for undersøgelsesfeltet.

Axel Honneth: Anerkendelsesteori

Den tyske filosof Axel Honneths anerkendelsesteori er velbeskrevet igennem hans værker, "*Kampen for anerkendelse*" og "*Behovet for anerkendelse*". Som følge af samfundsudviklingen udvikler Honneth løbende på sin anerkendelsesforståelse, fordi han blandt andet ser, at "*former for gensidig afhængighed dør ud. [...] Med den økonomiske tænkning bliver den enkelte reduceret til eller som en, der udelukkende er styret af interesser omkring sin egen nyttemaksimering. Og hvis denne tænkning kommer til at dominere vores egen forståelse af det sociale liv, så vil det betyde, at de former for gensidig afhængighed, som ellers dominerer de tre sfærer, vil blive ødelagt*" (Nørgaard, 2005, s. 63; Honneth, 2019, s. 157-158).

Med anerkendelsesteorien tror Honneth grundlæggende på menneskets basale behov for den intersubjektive anerkendelse, og igennem anerkendelse i *privatsfæren*, *den retslige sfære* og *den solidariske sfære* opnår den enkelte henholdsvis selvtillid, selvagtelse og selvværd (Nørgaard, 2005, s. 63-65).

Honneth mener, at anerkendelse er en ret, der baserer sig på universelle samfundsnormer - og at det sker i én enkelt sfære er ikke nok. Individet skal opleve at blive anerkendt i alle tre sfærer for at kunne føle sig som ét helt individ (Jørgensen, 2018, s. 15; Honneth, 2003, s. 14). I afhandlingen fokuserer vi dog kun på anerkendelse i privatsfæren og i den solidariske sfære, hvorved vi i sagens natur bryder med Honneth, hvilket vi er opmærksomme på, men det valg skyldes, at vi ikke har empirisk materiale til at kunne udtale os om anerkendelse i den retslige sfære.

Privatsfæren er den sfære, hvori familie, venner og nære relationer indgår, og den kærlige anerkendelse, som finder sted her, gør den enkelte i stand til med selvtillid at indgå uafhængigt i det offentligt levede liv (Nørgaard, 2005, s. 64). Inspireret af en britisk psykoanalytiker pointerer Honneth således, at mennesket kun kan være alene med sig selv, hvis det har en følelse og oplevelse af at være elsket og anerkendt - og dette gælder igennem hele livet (Honneth, 2019, s. 169).

I den solidariske sfære oplever den enkelte at være en lille uerstattelig del af et større fællesskab. Med den enkeltes oplevelse af en social solidaritet og af at være et unikt bidrag til fællesskabet følger også en forståelse af et fælles fodslag. Honneth udtaler, at "*vi må være opmærksomme på forskellene, så vi som trin to kan finde ud af, hvor vi måske overlapper, og hvor vi eventuelt kan finde fælles grund*" (Honneth, 2019, s. 164).

Med Honneths anerkendelsesforståelse skal eksempelvis børn med den kærlige anerkendelse, de oplever i hjemmet og den omsorgsankendelse, de modtager i børnehaven "*blive i stand til at indgå i relationer og i intersubjektivitet med tolerance og respekt for den anden og for de normer, der gør sig gældende i den solidariske sfære, de er en del af*" (Nørgaard, 2005, s. 67). Og for alle gælder det, at udvikling af egenskaber, der anerkendes i den solidariske sfære, medfører et værdifuldt selvværd, der - med følelsen af en personlig og uafhængig selvbestemmelse - gør den enkelte i stand til at "*tage opgaver på sig. Ikke blot fordi det forventes, men fordi man også kan se sig selv i opgavens art og udforming*" (Jørgensen, 2018, s. 44).

Selvom anerkendelsesteorien handler om den enkelte, mener Honneth også, at den er med til at beskrive fællesskabet, samfundet og de dertilhørende strukturer, der både mulig- og besværliggør anerkendelse. Den sociale anerkendelseskamp, som Honneth beskriver, er et vigtigt element i den moderne tid efter, at individet er blevet frisat; kvindernes indtog på arbejdsmarkedet, der tidligere i specialet er blevet beskrevet, er at forstå som sådan en frisættelse (Honneth, 2019, s. 157-158).

Honneths anerkendelsesteori er relevant for netop denne afhandling, fordi initiativet, Leg på Plejehjem, for os at se hviler på en 'præmis' om, at man i Danmark igennem hele livet og på tværs af generationer bør anerkendes - og at den institutionaliserende samfundsstruktur udfordrer anerkendelsen på tværs af generationerne. Vi vælger at bruge teorien til både at analysere empiriske fund og til sidst i specialet at diskutere modsætningsforhold, der er opstået som følge af samfundsudviklingen.

Etienne Wenger: Praksisfællesskaber

Den schweiziske læringsteoretiker Etienne Wengers teori om praksisfællesskaber beskriver en social proces, hvor mennesker konstant er optaget af udøvelsen af forskellige former for *virksomheder* (Wenger, 2010, s. 13-15). Når disse virksomheder defineres, og man er sammen i udøvelsen af dem, relaterer og interagerer man med hinanden og med verden. Sagt med andre ord; man lærer. Denne kollektive læring resulterer på sigt i praksisser, der afspejler sociale relationer, og hvordan man sammen udøver en fælles virksomhed. Dette *praksisfællesskab* vil over tid blive skabt gennem en fælles udøvelse af fælles virksomhed (Wenger, 2010, s. 59).

Man indgår i forskellige praksisfællesskaber, der er en integreret del af ens dagligdag, f.eks. i hjemmet og i institutionen. I disse praksisfællesskaber udvikles rutiner, ritualer, egne praksisser og historier, som er forskellige fra fællesskab til fællesskab (Wenger, 2010, s. 17). I et praksisfællesskab er man en del af en deltagelsesproces, hvor man sammen med andre tager del i en aktivitet, virksomhed etc.. Ordet *deltagelse* refererer her til den sociale oplevelse af at være medlem i et fællesskab, som både er personligt og socialt. Der vil kun være tale om en deltagelsesproces, hvis aktørerne er medlem af et socialt fællesskab, hvor der er en mulighed for gensidig genkendelse. Når man indgår i en samtale, genkender man noget af sig selv i samtalen og relationen til den anden, der gør, at man forholder sig til sig selv. Når man er deltagende, omfatter det hele ens person - det vil sige ens bevidsthed, følelser, krop og sociale relationer (Wenger, 2010, s. 70). I praksisfællesskaber gør man sig hverdagserfaringer, der er med til at skabe og forhandle mening. *Meningsforhandlingen*, som er kontekstuel, historisk og unik, dækker over den proces, hvorigennem man oplever verden og ens engagement heri som værende meningsfuldt (Wenger, 2010, s. 66-68).

Indenfor et praksisfællesskab er *tingsliggørelse* centralt i beskrivelsen af ens engagement som meningsgivende. Definitionen på tingsliggørelse er at "*behandle (en abstraktion) som virkeligt eksisterende eller som et konkret, materielt objekt*" (Wenger, 2010, s. 72). Begrebet dækker over en række processer, der omfatter at fremstille, beskrive, skabe såvel som at fortolke, bruge og opfatte (Wenger, 2010, s. 74). Tingsliggørelse refererer samtidig til den proces, der er med til at forme ens oplevelser i et fællesskab - igennem objekter såsom procedurer eller værktøjer, der 'stivner' ens oplevelse. I alle praksisfællesskaber er symboler, udtryk og historier med til at skabe abstraktioner, der tingsliggør en del af praksis i en stivnet form. Ved at være i besiddelse af et tingsliggjort objekt, ændres karakteren af aktiviteten, da objektet har en særlig rolle i fællesskabet (Wenger, 2010, s. 73-74).

Tingsliggørelse og deltagelse er både komplementære og forskellige; de kan ikke betragtes isoleret, men kan heller ikke erstatte hinanden. De giver anledning til forskellige oplevelser af mening gennem forskellige kombinationer (Wenger, 2010, s. 77). For at kunne forbinde fællesskab og praksis er der beskrevet tre dimensioner, der kan beskrive denne relation:

1. *Gensidigt engagement*
2. *Fælles virksomhed*
3. *Fælles repertoire*

Fælles virksomhed er beskrevet ovenfor, mens gensidigt engagement refererer til menneskers engagement i handlinger, hvorfra meningen som beskrevet forhandles indbyrdes (Wenger, 2010, s. 90). I et praksisfællesskab, der er kendetegnet ved gensidigt engagement, er der tale om et

fællesskab, der ikke medfører homogenitet - det vil sige et fællesskab, der i høj grad er præget af forskellighed (Wenger, 2010, s. 92).

Et praksisfællesskab indeholder særlige kendetegn såsom rutiner, symboler eller historier, der er blevet produceret og indoptaget i fællesskabet, og dermed blevet en del af praksissen; dette er praksisfællesskabets repertoire, der er nyttigt, fordi det er genkendeligt og kan re-engageres i nye situationer (Wenger, 2010, s. 101).

Et praksisfællesskab består af indbyrdes former for deltagelse, der forplanter sig igennem hele fællesskabet. Når der kommer nye til et praksisfællesskab, opstår der en spredning af generationel diskontinuitet, hvorved relationer ændres; dem, der tidligere var *de nye*, er nu at se som relative veteraner, der kan hjælpe de nye til at blive en del af fællesskabet. Disse ændringer markeres eller italesættes ikke, men kan ikke desto mindre have betydningsfulde virkninger for den enkelte. Udfra deres nye perspektiver skaber deltagerne ny identiteter, som kan være foruroligende eller opmuntrende. Den enkelte indser måske, hvad vedkommende i fællesskabet har lært - ved nu at kunne hjælpe andre ind i fællesskabet (Wenger, 2010, s. 110). Det er ikke kun de erfarne medlemmer, der allerede kender rutinerne, og hvilke færdigheder, der gør sig gældende, der påvirker praksis. Medlemmerne præger og transformerer således hinanden (Wenger, 2010, s. 116). Og så længe *medlemskabet* af et praksisfællesskab muliggør vedvarende møder mellem det, der i vores tilfælde er forskellige børnegrupper, afhænger fællesskabet ikke af, at det udelukkende er de helt samme deltagende medlemmer hver gang igennem hele fællesskabets tid - så længe nye medlemmer kan nå at integreres i fællesskabet (Wenger, 2010, s. 119-120).

Wenger benytter udtrykket *legitim perifer deltagelse* om den proces, hvor nye medlemmer optages i et praksisfællesskab. Periferitet og legitimitet er to modifikationstyper, der muliggør egentlig deltagelse i et fællesskab. Perifer deltagelse henviser til en fuld deltagelse, som kan opnås gennem særlig støtte, nedsat intensitet eller nær supervision. Gennem iagttagelse, forklaringer eller historier kan praksis åbnes op for små perifer deltagelse. De nyankomne opnår først deltagelse, når de af et legitimt medlem af fællesskabet har fået en fornemmelse af, hvordan fællesskabet fungerer (Wenger, 2010, s. 121).

Vi har fundet Wengers teori relevant, fordi den har blik for styrken og det unikke i et praksisfællesskab. I specialet bruger vi teorien til at både analysere og beskrive, hvordan der for ældre og børn er en genkendelighed i Leg på Plejehjem, som blandt de relativt rutinerede i fællesskabet opfattes naturlig - og som gør det muligt for nye medlemmer at blive integreret i fællesskabet og samtidig få en forståelse af plejehjemmet som en særlig institutionsramme.

Karl Weick: Meningsskabelse

Sensemaking af den amerikanske organisationsteoretiker Karl Weick er i sit udgangspunkt en teori, der knytter sig til organisationer, men vi finder den også brugbar i mødet med vores undersøgelsesfelt og relevant for at kunne forstå på hvilken måde og hvilket niveau, Leg på Plejehjem giver mening for både børn og ældre. Vi vil i afhandlingen gøre brug af det danske begreb, meningsskabelse.

Weick præsenterer flere pointer omkring teorien i værkerne, *'The Social Psychology of Organizing'* (1969/1979) og *'Sensemaking in Organizations'* (1995). Den overordnede pointe er, at man, hele tiden og i forskellige sammenhænge, når man oplever et brud med en bestemt handlingsrække eller opfattelse, forsøger at besvare spørgsmålet: "*Hvad foregår der her?*" (Murphy, 2015, s. 17). Først når man har genskabt en mening, og dermed kan besvare spørgsmålet, giver det mening for den enkelte at være til stede og igen handle. Ifølge Tine Murphy, som trækker på flere af Weicks værker, definerer Weick (blandt andet) meningsskabelse, som "*den fortløbende retrospektive udvikling af plausible forestillinger, som rationaliserer, hvad folk gør*" (Murphy, 2015, s. 25).

Det er oplagt at forveksle meningsskabelse med fortolkning, men forskellen er, at de, der deltager, ikke blot er passive eller neutrale. De er således med til at skabe en mening i det, de handler. Weick udtaler, at meningsskabelse dybest set er fundamentalt for mennesket, mens tabet af fortolkning bare er irriterende (Murphy, 2015, s. 24).

Indenfor meningsskabelse er selvopfyldende profetier et centralt begreb; forventningen, om at noget bestemt sker, kan få dette til at ske, selvom forventningen i udgangspunktet er fejlagtig (Murphy, 2015, s. 21-22). Weick præsenterer syv elementer, som en del af hans teori: 1) *identitet*, 2) *enactment*, 3) *fokuseret af og på udvundne tegn*, 4) *plausibel snarere end præcis*, 5) *social*, 6) *igangværende* og 7) *retrospekt/bagudrettet* (Murphy, 2015). I specialet kommer vi kun til at gøre brug af elementerne: identitet, social, igangværende og retrospekt/bagudrettet.

Identitetsmæssig meningsskabelse baserer sig på forståelse af, at hvem, man er, i høj grad afhænger af de sociale processer, man er en del af - og dem, man vælger at omgås med. Som Murphy skriver, er det at skifte mellem interaktioner ensbetydende med også at skifte mellem definitioner af sig selv, og dette forhandles løbende (Murphy, 2015, s. 30).

Social meningsskabelse er ifølge Weick et vigtigt element, fordi oplevelsen af, om noget er meningsfuldt (nok), opstår i forhold til en social kontekst, der kan være både virkelig og forestillet. Den enkeltes adfærd er således betinget af andres (forestillede) handlinger og forståelsen af, hvordan

den enkelte handler og skaber social mening, er særligt interessant i det analytiske blik på, hvem den enkelte oplever at handle i forhold til (Murphy, 2015, s. 3 & 37).

Igangværende og retrospekt meningskabelse er to forskellige elementer, som i virkeligheden begge beskriver det, at mening ikke nødvendigvis er skabt, idet en handling umiddelbart igangsættes. Meningskabelse er således en proces, der kan anskues både undervejs og efterfølgende (Murphy, 2015, s. 41-42). Retrospektivt kan der opstå en ny mening, der ikke nødvendigvis var den samme i den præcise situation - og dermed besværliggøres det metodiske arbejde (Murphy, 2015, s. 207).

Ifølge Weick kan man i virkeligheden kun handle ved at forestille sig, hvad der kommer til at ske - og herigennem ses de førnævnte selvopfyldende profetier. Han kalder det *future perfect thinking* (Murphy, 2015, s. 41).

Vi gør i specialet brug af Weicks teori som et analytisk greb, hvorigennem vi på flere måder kan analysere forskellige former for meningskabelse. Teorien har for os at se et fokus på den subjektive meningskabelse (frem for den sociale meningsforhandling), og selvom vi har et øje for fællesskabet igennem Leg på Plejehjem, ønsker vi med den fænomenologiske position in mente også at forstå, hvordan og hvorfor den enkelte finder fællesskabet meningsfuldt.

Analyse

Analysen tager som beskrevet udgangspunkt i kodningen af det empiriske materiale, som i sidste ende har resulteret i seks delafsnit, der hver for sig og sammen kommer omkring både anerkendelse, meningskabelse og det praksisfællesskab, der er i og omkring Leg på Plejehjem. Til hvert delafsnit følger en kort opsamling, som har til formål at indramme de fund, vi i afsnittet har gjort.

"Livet må godt larme lidt. Fordi det gør livet normalt"

For at forstå det fællesskab, som er og opstår, finder vi det væsentligt først at forstå på hvilken måde, børnehave- og plejehjemspersonalet oplever Leg på Plejehjem. Dette undersøger vi ud fra Honneths anerkendelsesbegreber, idet initiativet ikke er kommunalt bestemt, men frivilligt tilvalgt af begge institutioner. Afsnittet er bygget op omkring vores enkeltinterviews med personalet på begge sider.

I tråd med Honneth, der beskriver, at vi må være opmærksomme på forskelligheder for dermed at kunne finde ligheder, udtrykker pædagog og musikvært, Ken, hvordan generationsmødet er en mulighed for at forstå, at *"vi er en del af hinanden i det samfund, vi er i. Vi har jo masser til fælles,*

sammen. Vi er mennesker. Vi er faktisk mennesker, der kan mødes. Vi har masser, vi på en eller anden vis kan dele sammen. [...] Vi har på en eller anden måde bevæget os fra hinanden, som mennesker. [...] Det er bare det, vi som samfund nogle gange, synes jeg, glemmer lidt. [...] Lad os nu prøve at åbne dørene noget mere!" (Honneth, 2019, s. 164; interview Ken, 23/3).

Citatet bærer præg af et ønske om at finde ét fælles fodslag. Ken beskriver således, at der er *masser*, vi kan dele med hinanden - at vi er mennesker, og at vi er en del af det samme samfund. Men han udtrykker i citatet også en ærgrelse, som bunder i hans syn på, at vi, individualiseret, har bevæget os væk fra hinanden. Med et anerkendelsesmæssigt blik kan man argumentere for, at Ken deler samme bekymring som Honneth selv (Honneth, 2019, s. 157-158 & 164). Med et *honnethsk* blik mener vi således, at man kan hævde, at det for Ken er vigtigt, at generationerne får øje på, at nok har de forskellig alder, men de deler (lysten til og) muligheden for at mødes (Honneth, 2019, s. 164; Jørgensen, 2018, s. 45).

Anni, der er SOSU-hjælper og medvært, indtager de ældres perspektiv, da hendes oplevelse af Leg på Plejehjem er, at *"det gør noget godt for de ældre. At møde de her kære børn. Men også at røre sig på en anderledes måde. At komme op, danse og hoppe lidt med dem. [...] Jeg håber virkelig, at der vil komme mere af det, fordi det gavner virkelig begge generationer så meget - på hver deres måde. [...] Altså, jeg står helst for, at der altid er hygge til den grad, at det passer til den enkelte borger. [...] Og det er hovedsageligt meget af det, jeg også står inde for i mit arbejde. Det her nærvær og omsorg til dem - på forskellig plan"* (interview Anni, 5/4).

Anni ser det som givende, at de ældre får mulighed for at indgå i en social interaktion *på en anderledes måde*. Igennem det tværgenerationelle møde oplever hun, at begge generationer kan opleve et udbytte - sammen og hver for sig. Man kan argumentere for, at hun udtrykker en omsorgsankendelse af de ældre i både den private og solidariske sfære (Honneth, 2019, s. 164 & 169). Anerkendelsen i den private sfære kommer til udtryk i hendes forståelse af, at beboerne har brug for og lyst til omsorg og nærvær på forskellig vis. Modsat bliver anerkendelsen i den solidariske sfære tydelig, når hun beskriver, at de ældre får mulighed for at indgå aktivt i et fællesskab på en anderledes måde. Vi ser, at Anni beskriver en anerkendelses*gevinst* i den sociale interaktion med udgangspunkt i sange som det fælles tredje, der er et brud med hverdagens rutiner.

Det tværgenerationelle møde kan ses som en af vor tids sociale anerkendelseskampe, da både samfundsstrukturer og -udviklingen har ført individer fra hinanden. Igennem plejehjemslederen Mays udsagn bliver det tydeligt, at hun opfatter det som vigtigt, at *"livet skal indeholde mere end morgenmad, middagsmad og aftensmad. [...] Der skal være en forbindelse til det samfund, der er udenfor plejehjemmet. [...] Nogle gange, når man bliver ældre og kommer på et plejehjem, så må livet godt larme lidt. Fordi det gør livet normalt. [...] Jeg tænker, at det [tværgenerationelle møde]*

gør den forskel, at når børnene kommer med deres far og mor i Føtex, og der sidder en i kørestol, der er gammel, så er det ikke skræmmende mere. Det kan være ligesom dem henne på plejehjemmet. Det kan give lidt forståelse for, at mennesker er forskellige, men derfor kan man stadig være med. [...] Det er borgernes hjem - hvis man har lyst til at være med, så er man med, og hvis man ikke vil, så er man ikke" (interview May, 22/3).

May udtrykker, at det for hende handler om at fjerne fremmedgørelsen af ældre, der kan være for børn, som ikke har mødt ældre før. Med det tværgenerationelle møde ønsker May således at skabe en (mere) positiv forståelse for de ældre i samfundet. Ved at livet skal indeholde mere end 'bare' måltiderne og ved at tilføre plejehjemmet larm forstår vi ligeledes et forsøg på at anerkende de ældre i den solidariske sfære. De skal føle, at de fortsat er en unik del af et større fællesskab. Civilsamfundet skal i Mays øjne være en del af plejehjemmet - og omvendt. Det, der ligger i anerkendelse i den solidariske sfære, er ligeledes en mulighed for at forstå forskellige behov, hvilket May kommer omkring i sin *historiefortælling* om det at møde ældre i samfundet (Honneth, 2019, s. 157-158 & 164).

Både May og Anni understreger, at det både for børn og ældre skal være sjovt at være på plejehjem (interview May, 22/3; interview Anni, 5/4). På observationsgangene bemærker vi, at børnene kender fællesskabets rammer, rutiner og repertoire. De ved, at de må lege, og de ved, at de må larme:

"Nogle af børnene sidder med de to pædagogiske medhjælpere omkring sofabordet. To ældre kvinder (Rosa og en anden) sætter sig i stolene (modsat sofaen) og kigger på børnene. Børnene har 'indtaget' gangarealet, kaster sig rundt på gulvet, snakker højt, og omkring en håndfuld vil løbe på gangen. Ingen påtaler noget overfor nogen i den sammenhæng" (1. observation, før legestue, 22/2).

Igennem ovenstående observation er der en implicit egen-refleksion, fordi vi begge noterer os, at ingen påtaler, at børnene løber rundt og larmer. Herigennem bliver vores egen forforståelse tydelig; vi noterer det, fordi det bryder med vores egen opfattelse af, at lydniveauet på et plejehjem bør være afdæmpet, men vi bliver klogere på, at dette fra at være et velment hensyn måske kan være misforstået. Livet må som beskrevet godt larme lidt. Gangarealet er højst sandsynligt tiltænkt en praktisk funktion i det daglige på plejehjemmet, men børnene (gen)forhandler sig frem til, at indretningen også kan bruges som en løbebane - og dette er ifølge Lise H. Sønnichsen & Gudrun Gjesing et lod i enhver institutionsindretning (Sønnichsen & Gjesing, 2013, s. 67). Vi finder det interessant, fordi gangen bliver ramme om en leg, hvorigennem børnene tydeligt har det sjovt, som er Mays ønske.

Larmen og legen oplever vi som værende gennemgående hver gang, børnehaven besøger plejehjemmet: "*Vi forlader indgangsområdet som nogen af de sidste sammen med Ken, mens Frida og børnene har bevæget sig ind til fællesområdet. [...] Børnenes energiniveau er stigende, og nogle børn tumler rundt og bevæger sig uden for den imaginære 'cirkel', men bliver kaldt tilbage og til at være rolige af Frida*" (2. observation, før legestue, 8/3).

Det er en del af rutinen, at børnehaven ankommer til plejehjemmet lidt før selve legestuen, og igennem legende adfærd ser vi, at de finder sig til rette. Det bliver i observationerne endvidere tydeligt, at nogle af de ældre stille og roligt støder til - og sætter sig i stole i fællesområdet, mens børnene løber. Frida stopper børnenes løb og larm, der i fællesskabet er tilladt. Med udgangspunkt i vores observationer antager vi, at Frida kalder børnene tilbage, idet hun ikke tidligere har været med på en legestue, hvilket ligeledes underbygges af, at Ken instruerer hende i hvilken rolle, hun skal indtage i forbindelse med legestuens start. Med Wengers praksisteoretiske blik kan man sige, at legen er en del af et fælles repertoire, fordi det igennem alle vores observationsgange bliver tydeligt, at børnene agerer på en måde, der virker hjemmevant. Det ser vi i måden, hvorpå de indtager plejehjemmet og kender indretningen (Wenger, 2010, s. 101; 1.-4. observation, før legestue, 22/2, 8/3, 22/3 & 3/5).

Det er ligeledes en del af legestuen, at der indgår en kuffert, der bliver omtalt som *Den Magiske Kuffert*. På 3. observationsgang bliver det tydeligt, hvad Den Magiske Kuffert for børnene er:

"Ken står rundt om hjørnet og åbner, uden videre, kufferten, og nogle af børnene spørger, hvordan han gjorde det. Ken svarer, at han sagde noget magisk, men børnene svarer, at han ikke sagde noget. [...] Vi bevæger os ind mod fællesarealet, hvor kufferten og børnene også er. Børnene banker løs på kufferten" (3. observation, før legestue, 22/3).

På kurset forinden legestuerne gør Rasmus Holst i sin introduktion til netop kufferten meget ud af, at kufferten er magisk og kun kan åbnes igennem fælles, musikalske remser (observation, 1. kursusgang, 28/2). Og i observationsuddraget fra legestuen ses det, hvordan børnene sætter spørgsmålstegn ved, at Ken uden videre kan åbne kufferten på almindelig vis; børnene siger og handler efter præmissen om, at den er magisk.

Vi oplever Den Magiske Kuffert som et centralt omdrejningspunkt, da den bliver inddraget i starten og undervejs i (stort set) alle legestuer. Kufferten er som symbol og med børnenes udtalelser in mente med til at stifte oplevelsen af besøget på plejehjemmet som legende og fantasifuldt, idet den indeholder forskellige aktivitetsmuligheder. Børnenes oplevelse af kufferten som værende magisk er med til at tingsliggøre den samtidig med, at den også er at betragte som en del af legestuens repertoire. Det er desuden herigennem, man kan se deres meningsskabelse, som bliver

udfordret af, at Ken (uforvarende) kommer til at åbne den. Herpå bryder han deres etablerede mening og igennem spørgsmålet om, hvordan han gjorde det, ses en undren over, hvad der skete. Med udgangspunkt i Weick vil vi her argumentere for, at børnene skal genskabe en mening for igen at kunne handle i overensstemmelse med historiefortællingen, der er omkring kufferten (Wenger, 2010, s. 72-74 & 101; Murphy, 2015, s. 25).

På kursusgangen, der ligger forud for opstarten af legestuerne, gør både Rasmus Holst og Mai-Brit Bondo meget ud af at sige, at "en legestue er bygget op omkring 1) ankomst, 2) musik og 3) afrunding, og at alle tre elementer er lige vigtige - fordi det handler om at skabe en tryk ramme på plejehjemmet". De understreger samtidig, at det er vigtigt at finde et passende sted at afholde legestuen, fordi det helst skal være muligt at deltage på forskellige vis, og samme pointe følger af et af forskningsbidragene i litteraturreviewet (observation, kursusdag 1, 28/2; Beynon & Lang, 2018, s. 62).

På plejehjemmet fandt legestuen sted i et fællesområde, hvortil der var flere gangarealer og et afskærmet køkken. Vi oplevede, at flere kunne støde til, og at de ældre kunne deltage i fællesskabet på forskellig vis:

"[Der er tøndeslagning] En medhjælper henvender sig til en beboer, der sidder i køkkenområdet bag os og spørger, om hun vil vendes rundt og se, hvad der sker. Det vil hun gerne. Hun siger, at det er rart at se, hvad der sker (i forbindelse med lydene). [...] Idet en plejer går forbi hende, siger hun: "Ej, der er mange børn... Man tænker på, da man selv var barn". Plejeren spørger så, om hun også tidligere har slået katten af tønden, hvilket hun bekræfter med et lavmælt 'ja'" (1. observation, legestue, 22/2).

Beboeren er egentlig ikke deltagende til at starte med, men ved at blive vendt rundt, deltager hun i en vis grad. Hun ønsker umiddelbart at være vidne til det, der sker, og det virker i hendes udtalte reaktion på, at hun bliver overrasket over antallet af børn. Man kan med udgangspunkt i Weicks meningsskabelsesteori sige, at synet af børnene igangsætter en identitetsmæssig meningsskabelse, fordi hun reflekterer over sin egen barndom. På den måde skaber beboeren sig samtidig en identitet som ældre, der står i kontrast til børnenes alder (Murphy, 2015, s. 30).

Undervejs i legestuen er der mulighed for at vælge fællesskabet til, som er tilfældet med den ældre ovenfor, men det er også muligt at vælge legestuen fra - undervejs:

"Imens tøndeslagningen er i gang, forlader nogle ældre stille og roligt rundkredsen - uden at det virker til at forstyrre. Rosa går f.eks. lige rundt om hjørnet og ind på sit værelse, og det samme gør hendes genbo" (1. observation, legestue, 22/2).

I modsætning til beboeren i førnævnte observation har Rosa ikke længere lyst til at deltage i legestuen, hvorfor hun vælger den fra. Vi ser dermed, at deltagelsen følger af en social meningskabse; for Rosa forsvinder den sociale mening, idet der slås 'katten af tønden' (Murphy, 2015, s. 3 & 37). Både fællesskabets regler og legestuens placering tillader, at hun gør det i fred og ro - uden at forstyrre legen.

Opsamlende viser delafsnittet, hvordan personalet ser Leg på Plejehjem som et givende initiativ, der bringer en større forståelse for forskelle og ligheder mellem de to generationer. På plejehjemet deler de et fælles legestue-repertoire, der skaber rammen for mødet, som de ældre undervejs kan vælge til og fra - alt efter om det er meningsgivende.

"Jeg elskede at køre bus"

Idet vi bliver budt indenfor på plejehjemet, bliver vi også budt indenfor til et allerede levet liv blandt de ældre, som vi oplever, at børnenes besøg skaber en *bro* til. Og netop den metaforiske brobygning sker med udgangspunkt i, at børnene finder et hjælpemiddel, en rollator, mere spændende end skræmmende, som tidligere forskning ligeledes har vist (Williams et al., 2012, s. 257-258):

"Ken er nu inde i fællesrummet og sætter et sangstativ op, placerer guitaren, og nogle af drengene henvender sig til Ken og spørger, om de må køre hurtigt på rollator i dag. Han siger, at det kan de faktisk ikke i dag, fordi Johannes (hvis rollator, der baseret på børnenes reaktion nok blev refereret til), var kommet på sygehuset. Flere af børnene er stille meget kort, men siger så: "Øv..., så må vi bruge en andens"" (1. observation, før legestue, 22/2).

Børnene efterspørger Johannes' rollator, idet de kan huske, at de tidligere har fået lov at køre på den. Med børnerullet in mente er det iøjnefaldende, at børnene kan huske og opfatter Johannes og hans rollator som en central del af legestuen.

Det er en fast del af legestuens repertoire, at børnene i selskab med Ken og andet personale, henter Johannes i hans hjem, hvorfra børnene får lov at køre på hans rollator tilbage til fællesområdet. Johannes virker ligeledes til at være en vigtig del af børnenes legestue, da turene på hans rollator er noget af det første, børnene spørger ind til, hvorved det også bliver tydeligt, at de finder rollatoren snarere spændende end skræmmende (Wenger, 2010, s. 101; Williams et al., 2012, s. 257-258). Det bliver ydermere tydeligt, at børnenes opfattelse af det hjælpemiddel, som rollatoren er, ikke er det, de ser; med Wengers tingsliggørelsesbegreb har de en 'stivnet' oplevelse af rollatoren som et symbol på en fælles leg med Johannes (Wenger, 2010, s. 74). Og hvor afhentningen for

børnene er en sjov del af legestuen, er de bagvedliggende tanker for Anni, at "*det der med, at vi [personalet] kommer ned med dem [beboerne]. Det er ikke så varmt på samme måde, som i, at hvis børnene selv kommer og tager borgeren med ned. Og selv får lov til at køre kørestolen. Det giver børnene et eller andet, og det giver dem også noget at glæde sig til - og det er jo fuld fart afsted, ikke? [...]* Så det giver bare noget helt andet - også for borgerne, for den sags skyld. De får børn ind i deres hjem" (interview Anni, 5/4).

Anni, der indtager de ældres perspektiv, oplever, at rutinen med at hente beboerne, giver en mere varm start på legestuen - fremfor at beboerne sidder klar i en rundkreds, når børnene ankommer. Hun fortæller, at det giver børnene noget, hvilket bliver tydeliggjort i eksemplet; når børnene spørger ind til rollatoren, forstår vi, at de også indirekte spørger ind til Johannes. Ud af beskrivelsen af afhentningen som værende 'varm' ser vi en anerkendelse i den private sfære, fordi rutinen giver børnene muligheden for at skabe et tættere relationelt bånd til de ældre, da de på den måde kommer ind i deres hjem og får nogle fælles oplevelser, som børnene forbinder med legestuen. Vi har tidligere beskrevet, hvordan det at træde ind over dørtærsklen ligeledes for os blev opfattet som at træde ind i et andet menneskes liv, hvor(for) man træder forsigtigt frem.

Afhentningen af beboerne er plejehjemets og børnehavens fortolkning og videreudvikling af det, der ligger i Leg på Plejehjem. Og med første delafsnit in mente kan det ses, som det, Rasmus Holst og Mai-Brit Bondo præsenterer som *ankomst-delen*. I virkelighed kan man diskutere, om netop denne fortolkning er en del af selve legestuen, fordi det er en så integreret del af institutionernes måde at gøre legestue på.

Idet vi spørger ind til, hvordan idéen med at hente beboerne opstod, svarer Anni, at "*det er, fordi vi har en bestemt borger, der er utrolig glad for børn - og gerne vil have, at vi henter ham. Og så startede den egentlig bare derfra*" (interview Anni, 5/4).

Fra plejepersonalets side har man lyttet til Johannes' glæde for børn, og dermed inddraget ham mere direkte i legestuen, hvorved han i det, vi observerer, får en central rolle for børnene. Børnene spurgte tidligt i deres besøg ind til rollatoren, og det virkede til, at børnene kendte Johannes (som en af de få). Personalet, der så at sige har opfyldt Johannes' ønske om at blive hentet af børnene inden legestuen, anerkender udfra vores forståelse af Honneths begreber Johannes' rolle i det solidariske fællesskab som uerstattelig og unik (Honneth, 2019, s. 164). Ken oplever fra børnenes perspektiv, at de ligeledes får noget ud af at blive inviteret ind i de ældres bolig, fordi de "*lige pludselig får et helt andet sansemæssigt indtryk af: "Gud, hvad har de på væggene?" Jeg tror faktisk, at det var Helle, der sidder i kørestol nu, der havde eller har en gammel dansedragt hængende på væggen. Så gav det anledning til en god dialog den vej igennem. [...]* Det giver lige pludselig et helt andet sanseindtryk og mulighed for at se noget" (interview Ken, 23/3).

Børnene bliver inviteret ind i beboernes boliger, hvorved de får et andet indtryk af de ældre, som ligger udenfor de normale rammer. Ved at børnene kommer tættere på de ældres private sfære opstår der muligheder for at opleve, hvordan de ældre bor, hvordan der dufter i deres hjem, hvilke lyde, der er, og hvordan der ser ud. I dette møde opstår der mulighed for, at de to generationer kan snakke sammen og skabe en relation om et andet fælles tredje, end de normalt gør til legestuen. Vi oplever i det hele taget, hvordan beboer både direkte og i overført betydning har døren åben. Og når det ikke er tilfældet, opstår der en handlingsrække, der bryder med den sædvanlige:

"Børnene står foran Johannes' dør og banker på, men døren er låst. De banker og banker, men der sker ikke noget. Børnene råber: "Johannes, vi kan ikke komme ind." Ken finder en fra personalet og låner en nøgle. Han går hen til døren, men Johannes når at åbne døren lige inden. Børnene spørger Johannes, om han vil med ned og synge. Han kan ikke høre, hvad børnene siger. Han beder dem gentage. De gentager, men han kan stadig ikke høre det. Han siger, at når man bliver ældre, så kan man godt blive lidt døv. Børnene råber det igen, og Johannes siger: "Det kan I tro. Jeg glæder mig". Børnene spørger, om de må køre på hans rollator. Det må de gerne - to starter. De bliver båret op af Ken, og Johannes kører dem hen ad gangen. Halvvejs til stuen kommer to nye op på rollatoren" (3. observation, før legestue, 22/3).

Det er blevet en fast del af legestuen, at børnene (blandt andet) henter Johannes i hans bolig, og ligeledes at børnene spørger ham, om han vil med ned og synge. Man kan sige, at det er en fast del af fællesskabets repertoire, fordi børnene spørger om det samme, på samme måde, hver gang, de henter han; det er således blevet en del af de ord og de handlinger, børnene gør, når de er på plejehjemmet. Vi ser ligeledes observationen som et eksempel på det, Wenger teoretisk beskriver, som et gensidigt engagement, idet både børnene og Johannes værdsætter denne faste rutine, det for begge parter er at blive kørt/køre rollatoren (Wenger, 2010, s. 90 & 101).

Om børnenes afhentning inden legestuen fortæller Johannes selv, at *"det er næsten blevet et ritual - at de skal lige komme ned og hente mig. For det er vanen for dem, og de synes, at det er så dejligt. Jeg ved ikke, om I lagde mærke til det, men de sværmer jo om mig et eller andet sted, men jeg har jo også levet af at køre bus i mange år - og jeg elskede at køre med unge mennesker og børn. Det er det bedste, jeg ved. At gøre folk glade. Det er lige mig"* (interview Johannes, 22/3).

Foranlediget af interviewsituationen kommer Johannes omkring sit arbejdsliv som buschauffør, da han med børnenes besøg ser en parallel til fortsat at gøre unge mennesker glade. I citatet ses det, hvordan Johannes fortsat identificerer sig som buschauffør og har skabt samt skaber en social- og identitetsmæssig mening om det at køre børnene, være sammen dem og gøre dem glade (Murphy, 2015, s. 30). Tidligere forskning har vist, hvordan det vil være forbundet med en stor risiko at ændre ved noget, som den ældre i det tværgenerationelle møde har skabt en mening omkring - og

ved selv at bruge udtrykket 'ritual' forstår vi med udgangspunkt i Weicks begreber en utvivlsom og tydelig meningskabelse (Skropeta et al., 2014, s. 9; Doll & Bolender, 2010, s. 327 & 334) Vi oplevede, at Johannes adskillige gange efterfølgende omtalte hans tidligere rolle som buschauffør, og glæden ved at køre børnene ses i følgende observation:

"To børn vil gerne op på Johannes' rollator. [...] Han skubber den stille og roligt af sted. En plejer ser det og siger: "Hej Johannes! Er du blevet vognmand?", hvortil han svarer: "Ja, det er jeg". Plejeren siger så: "Det har du i hvert fald været før" (4. observation, før legestue, 3/5).

Plejeren italesætter og anerkender Johannes' tidligere arbejde som buschauffør, hvilket stadig er en del af ham, selvom han ikke længere kører bus. Vi antager, at det er, fordi Johannes igen har indtaget rollen med at bringe børn *fra A til B*, hvilket han finder værdifuldt, men det kan ligeledes være for at vise, at han er og har været mere end blot en plejehjemsbeboer (Bergland & Kirkevold, 2009, 72).

Opsamlende viser delafsnittet, hvordan et besøg inde hos og en afhentning af de ældre giver netop de ældre muligheden for at påvirke børnenes opfattelse af en rollator - fra at være et hjælpemiddel til at være et centralt, tingsliggjort legeredskab i forbindelse med legestuerne. Og samtidig hvordan mødet mellem generationerne er socialt og identitetsmæssigt meningskabende for Johannes.

"Jeg glæder mig sådan til, I synger for os"

I delafsnittet vil vi undersøge, hvordan og i hvilket fællesskab, de ældre skaber mening. Vi tager udgangspunkt i interviews med to ældre beboere, Johannes og Rie, som er gennemgående legestuedeltagere. Og med udgangspunkt i observationer undersøger vi, hvordan rollerne fordeler sig imellem generationerne i de legende aktiviteter.

På en af observationsgangene overhører vi Johannes, klart og tydeligt, sige, at *"jeg glæder mig sådan til, I synger for os"* (3. observation, før legestue, 22/3). Og igennem interviewet med Johannes bliver det tydeligt, hvordan glæden mere præcist fremtræder. Han siger således, at *"jeg har ikke brug for at være sammen med nogen på den måde. [...] Nu er jeg også så heldig, at jeg ikke føler, at jeg er så frygtelig dement. [...] Der er ingen pensionister i verden, der har det lige så godt mig. Jeg elsker at sidde her og slappe af - og sidde og tænke over, når børnene har været her: "Åh, det var så hyggeligt". Det kunne I da også se i dag. At jeg har det dejligt med det tempo. [...] Det lyder pralende, men de kan godt lide, at jeg er der. Det kan I også mærke. Altså, de er glade ved mig. Det skal de sgu også være"* (interview Johannes, 22/3).

Johannes udtrykker i citatet en glæde ved flere ting - det ikke at føle sig særligt dement, at føle sig heldig og en overordnet glæde ved børnenes besøg, som er længerevarende. Han sætter tydeligt pris på de oplevelser, han har med børnene. Vi ser med udgangspunkt i Weicks sociale menings-skabelsesbegreb, at han kan siges at se en mening i at være sammen med børnene i det tempo, som børnene driver. Johannes italesætter, at han føler, at han giver børnene en glæde i det sociale fællesskab, hvilket kan ses som en styrkelse af hans sociale menings-skabelse (Murphy, 2015, s. 3 & 37). Han værdsætter i høj grad også sit liv som pensionist, og i den forbindelse ser vi en kobling til Honneths anerkendelsesteori, som beskriver, at man kun kan være i stue med sig selv, hvis man føler sig elsket. Johannes udtrykker på flere måder, hvordan han føler sig særligt værdsat af børnene - og at denne værdsættelse og meningsfyldthed kan vare ved i længere tid, når han er alene (Honneth, 2019, s. 169). I virkeligheden er det muligt at spore både selvtillid og selvværd i uddraget. Selvtillid knytter sig i Honneths anerkendelsestilgang til den private sfære. Johannes har ikke et familiært bånd til børnene, men igennem flere af vores observationer, hvor vi blandt andet ser fælles billeder af ham og børnene i hans hjem, mener vi at kunne fremanalysere en følelse af en nær, venskabelig relation til børnene, hvorfor han ligeledes kan siges at føle sig anerkendt i privatsfæren (Nørgaard, 2005, s. 64; 3. observation, efter legestue, 22/3).

Anni nævner, at "*vi har borgere, der sidder og har krydset af i kalenderen til det [legestuen]. Og hvis vi ikke lige får informeret dem om, at det er blevet aflyst, så bliver de ikke særlig glade*" (interview Anni, 5/4). Netop dette understreges af, at Johannes på 2. observationsgang spørger ind til, hvorfor børnene var fraværende i uge 9 (2. observation, før legestue, 8/3). Vi forstår det undrende spørgsmål som et udtryk for, hvor stor pris Johannes sætter på børnenes besøg, der dog (kun) er i lige uger (Murphy, 2015, s. 3 & 37).

Rie, en anden beboer, er ligeledes glad for plejehjemmets fælles aktiviteter. Det er både tydeligt i interviewet med hende og i forbindelse med den sidste observationsgang; vi møder hende på gangen, hvor hun fortæller, at hun i enkeltinterviewet havde glemt at fortælle os om en fællesaktivitet. Hun udtrykker, at "*det er vigtigt, fordi det hører med til, hvor godt det er at være heroppe*" (4. observation, før legestue, 3/5).

Om børnenes besøg fortæller hun, at "*de er så søde de små, jo, og ved i hvad? Hvis vi ikke kommer til det, de arrangerer, så gider de da ikke gøre det, vel? De [plejehjemspersonalet] gør det jo for at glæde os. Så synes jeg da også, vi skal prøve. Man går ikke ned til det alt sammen, men man går jævnlige ned til det, der er. [...] Der er nogle dage, så er der [noget], hvor man bare synger. Der er en, der spiller på klaver, og man synger. Det går jeg ikke ned til, fordi jeg synes ikke, jeg kan synge så godt. Og jeg har ikke lyst til at sidde og synge en hel eftermiddag. [...] De [børnene] er så søde. Pludselig den ene gang så kom en hen og omfavnede mig. Jeg synes, det er så dejligt*"

sådan noget. [...] Jeg kan sagtens få tiden til at gå, men jeg synes også, det er hyggeligt at komme ned og snakke med dem nedeunder og se, hvem der er" (interview Rie, 22/3).

Ligesom Johannes er Rie glad for børnenes besøg. Hun italesætter en værdsættelse af personalets sociale initiativer, hvorfor hun føler en (delvis) forpligtigelse til at støtte op omkring flere af initiativerne, så de kan fortsætte. Præmissen for Ries deltagelse i fælles sangaktiviteter synes at være en anden, når børnene er der; hendes sangkundskaber spiller en mindre rolle i fællesskabet med børnene. Udfra Weicks teori om meningskabelse ser vi, hvordan Rie beskriver børnene som søde og deres interaktion som værende dejlig. Hun kommer samtidig omkring, at hun sagtens kan få tiden til at gå, men at det er socialt meningsgivende for hende at deltage - og både se og snakke med dem, der er deltagende (Murphy, 2015, s. 3 & 37)

Som det er blevet præsenteret i litteraturreviewet, er det vigtigt, at de ældre for at opleve et positivt udbytte kan se en mening med at deltage, hvilket gør sig gældende for både Rie og Johannes, der omkring fællessangen uden børn udtrykker meningsovervejelsen: "*Jeg gider ikke rigtigt... jeg er ikke så god til at synge. De andre går derhen og synger sammen. Jeg er da sikker på, at jeg kunne have fyldt en plads ud derhenne, men det har jeg jo ingen brug for. Jeg er glad ved børn, og kommer der nogen, så snakker jeg også gerne med dem. Dem har jeg det dejligt med" (interview Johannes, 22/3; Niclasen, Lund, Obel, & Larsen, 2017, s. 27-35). Johannes ser en mulighed for at deltage, men finder det ikke meningsfuldt uden børnenes tilstedeværelse.*

Igennem både Johannes og Ries udtalelser ser vi, at de forsøger at forudsige udbyttet af en fælles sangaktivitet uden børn. Deres fælles vurdering er, at de ikke har brug for at synge (en hel eftermiddag) med andre ældre, idet det ikke er sangen alene, der er meningsgivende for deres deltagelse. Hvis de alligevel valgte at deltage, kan man med Weicks teori sige, at forudsigelsen af deltagelsen højst sandsynligt ville føre til en selvopfyldende profeti; at det ikke gav mening (Murphy, 2015, s. 41). Vi finder det interessant, at de begge ikke ønsker at deltage i sangaktiviteter på plejehjemmet, men finder en social meningskabelse i legestuen, hvis omdrejningspunkt er børnene og musikken som det fælles tredje. For de ældre skubber børnenes tilstedeværelse musikken i baggrunden, og istedet ses en 'playfulness regulation', hvor de ældre er mindre selvregulerende og tillader sig selv at være med i en social sammenhæng (Qian & Yarnal, 2011, s. 72). Vores observationer af særligt Rie på legestuen underbygger, at hun ikke lader sig begrænse af hendes oplevede manglende sangkundskaber (3. observation, legestue, 22/3).

Igennem observationer bliver det tydeligt, hvordan *ageismen* i en vis udstrækning også har internaliseret sig i de ældre. Ageismen beskriver frygten for at blive gammel eller blive opfattet som gammel. Tidligere forskning har vist, hvordan ældre igennem leg forsøger at vise, at de ikke er gamle (Babcock, MaloneBeach & Woodworth-Hou, 2016, s. 283; Steward & McDevitt, 2021, s. 16):

"Medværten Anni spørger Frank, om han ikke vil ned og sidde, hvortil Peter indskyder: "Det trænger vi gamle til". Herefter findes sæbeboblerne frem. Børnene går rundt og puster dem. En beboer siger, at "det er længe siden, at jeg har pustet bobler". [...] Nogle af børnene går tæt på Helle og puster bobler hen til hende. Helle sidder ikke helt roligt, mens et af børnene siger: "Der sker ikke noget". [...] Ved siden af os får Helle også lov til at prøve, hvor flere børn står overfor hende og ser på, at hun i første omgang forsøger (forgæves) og sidenhen lykkes" (2. observation, legestue, 8/3).

Peter deltager i første omgang aktivt på gulvet som en del af aktiviteten, men i besvarelsen af Annis spørgsmål skifter han til at ville tilhøre den ældre-kategori. Igennem hans aktive deltagelse i legen placerer han sig imellem en direkte 'os'-og-'dem'-kategorisering, hvilket vi ser som et forsøg på at føle sig 'younger', som Steward & McDevitt tidligere har undersøgt og beskrevet. For en anden beboer gælder det, at der er en identitetsmæssig meningskabelse og en følelse af 'childlike', som bliver til i muligheden for at få lov til at puste sæbebobler - for første gang i lang tid (Murphy, 2015, s. 30; Steward & McDevitt, 2021, s. 16).

Beynon & Lang beskriver, som introduceret i specialets litteraturreview, hvordan læringen mellem børn og ældre også går videre end sangkundskaber. Børnene lærer sociale kompetencer og under vejledning af de ældre. I ovenstående eksempel bliver det tydeligt, hvordan børnene igennem en tålmodig adfærd anerkender Helles forsøg på at puste sæbebobler, og derigennem kan man ane det vejledende, venskabelige bånd. Børnene er at betragte som *eksperter* udi at puste sæbebobler, hvorfor rollerne i dette tilfælde er naturligt byttet om. Beynon & Lang opfordrer ligeledes til, at der skabes nogle rammer, som tillader denne læring. For Leg på Plejehjem muliggøres det igennem et fælles repertoire, hvor muligheden for at pustesæbebobler indgår som det sidste element, der tydeligt bringer glæde hos både børn og ældre (Wenger, 2010, s. 101; Beynon & Lang, 2018, s. 62). Som Ken nævner, giver sæbeboblerne mulighed for det at kunne søge ud mod de ældre i 1:1-situationer, hvor anden, tidligere forskning har vist, at udbyttet for de ældre er stort. I observationsudraget får Helle en succesoplevelse af, at børnene afventende lader hende gøre flere forsøg uden afbrydelser (interview Ken, 23/3; Steward & McDevitt, 2021, s. 16).

Opsamlende viser delafsnittet, hvordan glæden og den sociale meningskabelse er tæt forbundet med børnenes deltagelse i sangaktiviteterne. De ældre får igennem børnenes interaktion og legende aktiviteter muligheden for at føle sig 'childlike', der mindsker oplevelsen af en kategorisering mellem 'os'-og-'dem'. Samtidig giver pauseringen af de ældres selvregulerende adfærd børnene mulighed for at have og få en vejledende rolle i forhold til de ældre.

"Har I aldrig set Per Syvspring danse?"

I følgende delafsnit vil vi undersøge Helles meningskabelse, som er et resultat af Ken og Annis inklusionssøgende musik- og medværtsrolle i Leg på Plejehjem. Afsnittet tager blandt andet udgangspunkt i en for Ken og Anni delt oplevelse af, hvordan Helles medbestemmelse virker til at medføre en meningskabelse hos hende. Vi medtager observationer og en uformel samtale med netop Helle for at inddrage måden, hvorpå vi ligeledes igennem hende ser meningskabelsen.

Vi har spurgt både Ken og Anni ind til, hvad de tænker om legestuen, samt hvad børnene og de ældre får ud af initiativet. Uafhængigt af hinanden nævner de selvsamme oplevelse på en af de legestuer, hvor vi observerede:

"...nogle af sangene er de samme i en periode, og det er egentlig for både børn og for beboernes skyld. Og så tager vi meget udgangspunkt i noget, som beboerne kan referere til, f.eks. "Jeg ved en lærkerede", som børnene også er meget glade for. Og så tager jeg selvfølgelig også mod ønsker. Nu var der sidste gang eller forrige gang, hvor Helle efterlyste den her "Per Syvspring". Ej, den ville hun så gerne - og så tager jeg selvfølgelig den med, og den kan vi så godt tage med en to-tre gange. Så det går sådan lidt begge veje" (interview Ken, 23/3).

"Musik, det ihvertfald bare et eller andet for os allesammen - og især, når det er noget, der er genkendeligt for begge parter. Der har vi en sød historie med en borger, der så gerne vil høre "Per Syvspring", og lige dén dag var borgeren ikke med. Det havde borgeren ikke lyst til. Ken spørger så efter hende, og jeg tænker, at 'vi kan da lige give det en chance', og så kommer borgeren med derned. Og det endte med, at vi havde en borger, der var grædefærdig på den gode måde, og var så glad - både for børnene, musik, og at de dansede rundt" (interview Anni, 5/4).

Både Ken og Anni nævner den samme beboer og den samme oplevelse. Ken beskriver, hvordan der fra gang til gang tages højde for, at indholdet gerne må være gentagende, men at det vigtigste kriterium er, at sangene er genkendelige for begge generationer. Ken eksemplificerer "Jeg ved en lærkerede" som en sang, beboerne kan referere til, og børnene finder en glæde i, hvorpå man kan se netop det sangvalg som et eksempel på det fælles tredje (Husen, 1996, s. 220). Det fælles tredje er her at forstå som en del af den samme musikalske tradition, som begge generationer kender til og kan mødes omkring, hvilket Honneth beskriver som essentielt for, at man i et samfund kan finde fælles grund (Honneth, 2019, s. 164).

Vi observerede henholdsvis sangønsket og glæden på 1. og 2. observationsgang:

"Helle interagerer med Ken. Hun fortæller, at hun gerne vil høre "Per Syvspring" på næste legestue. Ken nævner, at han også kan huske netop den sang fra sin egen barndom." (1. observation, efter legestue, 22/2)

"Næste sang er "Per Syvspring", siger Ken og tilføjer, at han lige skal finde ud af akkorderne til den. I den ombæring siger han, at man godt må komme op og stå, og at det faktisk var et musikønske fra Helle sidste gang. Helle er ikke til stede på legestuen. Ken og Anni kigger rundt, og Anni fortæller lavmælt, at de bare kan starte lige så småt, og så vil hun forsøge at komme med Helle. Ken går i gang, og Anni kommer tilbage efter kort tid med Helle i hendes kørestol, hvor hun nyrer med. Hun smiler - med aktive håndfakter" (2. observation, legestue, 22/3).

Ken har struktureret legestuen omkring nogle valgte sange, herunder "Per Syvspring". Idet han når til netop denne sang, virker det i situationen til at gå op for både Ken og Anni, at Helle er fraværende, hvilket Anni handler på. Ken lytter til Helles sangønske, og ved at medtage dette på næste legestue viser han, at han lytter til hendes ønske, og at hendes mening betyder noget for fællesskabet. Med et *honnethsk* blik forstår vi, at han anerkender hendes deltagelse i den solidariske sfære, fordi han ved inddragelse af sangen gør Helle til en positiv bidragsyder i fællesskabet, hvilket kan give hende en følelse af at være et værdifuldt medlem (Jørgensen, 2018, s. 44). Med hendes smilende udtryk og aktive fakter virker hun til at være glad for at overvære og være en del af sangen.

Ken beskriver, at han gerne medtager ønsker, hvorved han tilbyder børn og ældre (mere) medbestemmelse, hvilket bliver en del af det, fællesskabets repertoire tillader (Wenger, 2010, s. 101). Og ved at medtage Helles ønske er han samtidig med til at forsøge at bevare hendes engagement i legestuen (Wenger, 2010, s. 91 & 101). På vores 2. observationsgang var Helle ikke med på legestuen, idet hun - med Annis ord - ikke havde lyst til at deltage. Anni (og Ken) bliver så gensidigt enige om, at det kan give mening at lade Helle få muligheden for at genoverveje sin deltagelse - og idet hun får at vide, at de skal høre "Per Syvspring", vil hun gerne deltage. Med forbehold for, at vi ikke ved præcist, hvad Anni har sagt til Helle, idet hun går ned og spørger, om hun vil høre sangen, kan man sige, at hun ikke i første omgang opfatter det som meningsgivende at deltage i legestuen, førend Anni kommer ned til hende.

Helles meningskabelse er til alle tider igangværende. Inden legestuens start var det ikke meningsgivende for Helle at deltage, men idet hun får at vide, at *hendes* sang bliver spillet, synes Helle at genforhandle mening. Med inddragelse af Weicks begreb, *perfect future thinking*, bliver det meningsgivende for Helle at deltage, og med hvad vi, Ken og Anni oplevede til legestuen, synes det også at være tilfældet (Murphy, 2015, s. 39).

På 3. legestue har Ulrikke en uformel samtale med Helle, hvor hun fortæller, at hun godt kan lide, når børnene er på besøg, men at hun måske ikke kan blive ved med at deltage i fremtiden. Ulrikke siger, at hun måske så 'bare' kan være med til halvdelen, hvilket hun er enig i (uformel samtale Helle, efter legestue, 22/3).

Helle har indtil nu vurderet, at det - på trods af fysiske gener - efterfølgende gav en nogenlunde mening at deltage, men ud fra hvad Helle fortæller, virker det til at være en meningsproces, der hver (anden) uge gentages og er afhængig af dagen (Murphy, 2015, s. 39). Det kan derfor tænkes, at Helle i fremtiden kommer til at deltage i fællesskabet på en anden måde - måske i form af kortere deltagelsestid eller en mere perifer rolle lidt længere væk fra rundkredsen (Wenger, 2010, s. 17). Som fremhævet i et af de tidligere delafsnit tillader fællesskabet, at de ældre kan deltage alt efter lyst og behov i kort(ere) tid. Tidligere forskning har vist, at vellykkede indsatser, hvori ældre finder både en motivation og en mening, godt kan have et simpelt omfang, hvortil vi ser en parallel til Leg på Plejehjem. Center For Sundhedssamarbejde ved Aarhus Universitet beskriver, hvordan trivselsfremmende indsatser skal tilpasses de ældre funktionsbehov; i Helles tilfælde kan man sige, at hun indretter sig efter, hvad, hun vurderer, er hendes funktionsniveau og -behov (Niclasen, Lund, Obel, & Larsen, 2017, s. 27-35).

Opsamlende viser delafsnittet, hvordan Helles sangønske er et udtryk for fællesskabets repertoire og en (af Ken) tilladt medbestemmelse, hvorigennem hun bliver anerkendt i den solidariske sfære. Hendes meningskabelse virker at være tæt forbundet med legestuens indholdet, hvilket hun synes løbende at vurdere om passer til hendes funktionsniveau.

"Er du gammel?"

I følgende delafsnit vil vi undersøge barnet Victors første deltagelse i Leg på Plejehjem. Victor ser vi som et eksempel på, hvordan man som ny deltager i fællesskabet har en igangværende meningskabelse, der blandt andet går på at forstå fællesskabets regler og repertoire. Delafsnittet tager særligt afsæt i vores observationer fra 4. observationsgang, der (igen) var et møde med de børn, vi mødte første gang på plejehjemmet - tilbage i februar-måned. Vi bemærkede, at der var nogle nye ansigter blandt børnene, hvilket blev underbygget af, at *"Ken og Alma kommer ind på plejehjemmet og siger til børnene, at de nu skal hjælpe både Victor og en anden dreng, som er med på legestuen for første gang"* (4. observation, før legestue, 3/5).

Der er to nye børn (og to - for os - nye ældre) med på legestuen, som ikke har været en del af initiativet før, og derfor ikke kender til hverken legestuens virksomhed eller repertoire. Ken fortæller

med dét udgangspunkt de andre børn, at de (nu) skal vise Victor og den anden dreng, hvad de skal gøre med deres overtøj. De andre børn har alle tidligere været med til Leg på Plejehjem og ved derfor, hvad der forventes af dem, når de træder ind på plejehjemmet - også selvom det er et par måneder siden, de sidst var med (Wenger, 2010, s. 59 & 101). Det bliver tydeligt i vores videre observation af børnene:

"Klokken 10 bevæger børnene, Ken og Alma sig ned for at hente Johannes, og et flertal af børnene ved allerede, hvor de skal løbe hen. Børnene snakker om, at de har kørt på Johannes' rollator før - og samtidig siger enkelte af dem, at "sidste gang vi var på plejehjem, var han der ikke" (4. observation, før legestue, 3/5). Netop denne konstatering er interessant, fordi den er med til at beskrive, at børnene lægger mærke til Johannes' tilstedeværelse. Som beskrevet i et tidligere delafsnit er det at afhente Johannes en del af legestue-repertoiret, og i denne situation er der flere måder, hvorpå repertoiret fremtræder - i både det, at børnene fortæller, hvad rutinen er, og det, at de samtidig er i gang med selve handlingen - at afhente. Samtidig ved vi, at det er rigtigt, at Johannes var fraværende på sidste gang børnene var til Leg på Plejehjem, som var vores 1. observationsgang.

Efter at de andre børn har snakket om tidligere oplevelser med Johannes' rollator og konstateret, at han var fraværende på deres sidste legestue, spørger Victor Ken, om Johannes er gammel (4. observation, før legestue, 3/5). Tidligere forskning, som også er inddraget i et af de foregående delafsnit, viser indirekte, at børn godt kan være skræmte over hjælpemidler som f.eks. en rollator, hvis de ikke tidligere har mødt ældre, der bruger en sådan (Williams et al., 2012, s. 257-258). Man kan argumentere for, at Victors spørgsmål kan være et udtryk for en igangværende menings-skabelse, hvor han forsøger at danne sig et billede af, hvad han kan forvente i mødet med den ældre mand med rollator, som for ham er ukendt (Murphy, 2015, s. 41-42). Victor, der ikke kender rutinerne, historien eller fællesskabets virksomhed, og derfor er at betragte som en perifer deltager, får åbnet op for en mulig deltagelse i fællesskabet ved, at de andre børn forklarer og fortæller historier om praksis (Wenger, 2010, s. 121). De børn, som har været med til Leg på Plejehjem før, er nu at betragte som relativt *veteraner* i fællesskabet. De kender former for deltagelse og har lært, hvordan man begår sig og er derfor nu i stand til at hjælpe Victor (Wenger, 2010, s. 110). Igennem hans egen adfærd ser vi dog også, at han selv forsøger at forstå, hvem Johannes er:

"Børnene ankommer til Johannes' hjem og banker flere gange på døren, som står på klem. Idet han ikke selv åbner, går de og Ken stille ind på værelset. Ken fortæller børnene, at han tror, at Johannes har sovet, fordi han ikke svarer. De kommer længere ind, hvortil Johannes ser dem og siger: "Goddav med jer allesammen. Der er godt nok mange søde børn - er I ikke søde?" Børnene svarer lidt lavmælt, hvorefter Victor i den efterfølgende stilhed, højt og tydeligt, spørger: "Er du

gammel?". Johannes svarer: "Ja". Victor kigger lidt omkring, mens Johannes fortæller, at han er 80 år. Victor går hen mod et billede på væggen, hvor Johannes er julemand - affotograferet sammen med andre børn fra børnehaven" (4. observation, før legestue, 3/5).

I observationen iagttager vi, at Victor igen spørger ind til, om Johannes er gammel - og denne gang spørger han Johannes selv. Efter at have modtaget svaret, søger han mod lejlighedens indretning, hvor han finder fællesbilleder med Johannes og andre børnehavebørn. Der er mange måder at tilgå et fællesskab på som ny; Victor er meget observerende og spørger nysgerrigt ind til Johannes. Idet Victor ikke kender rutinerne i Leg på Plejehjem, kan det være nyttigt at iagttage praksis for dermed at kunne aflæse forventninger og former for deltagelse inden en virkelig, egen deltagelse. Denne iagttagelse af praksis kan være en indgang til feltet, men vil på sigt kræve, at Victor deltager aktivt for - med afsæt i Wengers praksisforståelse - at kunne blive et legitimt medlem af fællesskabet (Wenger, 2010, s. 121). Idet børnene, Johannes, Ken og Alma kommer tilbage til fællesarealet, og legestuen begynder, bliver det tydeligt, at Victor fortsat har brug for at iagttage, hvad der sker, og hvad der forventes:

"Børnene løber ned ad gangen, mens to af børnene bliver kørt på Johannes' rollator. De når ned til cirklen med de andre beboere, og Johannes siger "godmorgen" til de andre beboere. Han sætter sig over på en stol i cirklen, og børnene går ind i midten. Ken fortæller, at det længe siden, at både de ældre og denne børnegruppe har mødt hinanden, så de starter med hilse-sangen. Imens de er i gang med hilse-sangen, forsvinder Victor ud af cirklen og løber ned ad gangen, hvor han gemmer sig bag en indgang til en lejlighed. Ken kigger efter Victor, og beder lavmælt Alma prøve at finde ham. Alma går ud af cirklen og finder Victor. Hun går over, sætter sig i børnehøjde, og de snakker lidt" (4. observation, legestue, 3/5).

Børnene synger med på hilse-sangen, og Alma 'efterlader' efter et stykke tid Victor, som bliver stående og kigger, mens hun går tilbage i cirklen igen, hvor Ken introducerer en ny sang (4. observation, legestue, 3/5). I observationen ser vi, at Victor ikke vil være med inde midt i cirklen, hvorfor han løber ud af fællesskabets midtpunkt. Man kan argumentere for, at det kan føles overvældende at være i centrum af cirklen, som alles øjne er rettet imod, når det samtidig er en ny situation, hvor Victor ikke ved, hvad der forventes af ham - eller hvem han er omgivet af. Victor er med afsæt i Weicks meningsskabelsese teori i en igangværende meningsskabelsesproces, hvor vi igennem hans adfærd mener at kunne fremanalysere, at han sætter spørgsmålstejn ved, hvad der foregår, og om det giver mening for ham at deltage i fællesskabet. Idet han ikke kender fællesskabets virksomhed og dermed ikke ved hvad, der forventes af ham i den givne situation, giver det umiddelbart ikke mening at deltage inde i cirklen, men meningsskabelsen er som nævnt igangværende (Wenger, 2010, s. 59; Murphy, 2015, s. 41).

I interviewene med Rasmus Holst og Ken italesætter de begge, som beskrevet i et tidligere afsnit, hvordan musikken kan være en ufarlig indgangsvinkel for børnene (interview Rasmus, 28/2). Ken siger mere præcist, at musikken er god *"for børn, der måske kan have det lidt svært eller vanskeligt ved visse former for anden samling"* samtidig med, at han med en grundlæggende forståelse synes at anerkende, at *"de første gange - for nogle [af børnene] - kan være meget grænseoverskridende i forhold til mødet med beboerne, men også i mødet med de fysiske rammer. Et plejehjem, altså, det kan være grænseoverskridende"* (interview Ken, 23/3). Det er i virkeligheden også det, vi iagttager, når Victor hurtigt forsvinder fra cirklen; han virker til at finde legestuen for grænseoverskridende til at kunne være fuldt ud deltagende i det sociale fællesskab.

"Efter hilse-sangen bliver der uddelt tørklæder. Victor er søgt over på den anden side af gangarealet - ved siden af, hvor Anders observerer. Ken sørger for, at også Victor får et tørklæde, som han bruger lystigt. Victor binder således tørklædet rundt om en stolpe, kaster det op i luften, lader det falde ned og folder det sammen og ud" (4. observation, legestue, 3/5). Han har her fortsat indtaget den iagttagende rolle, hvor han - på en opfattet sikker afstand - kan aflure de andre deltagere af fællesskabet. Han indtager en perifer rolle uden for cirklen, hvor han ikke er aktivt deltagende sammen med de andre medlemmer. Han virker dog til at være interesseret i fællesskabet, idet han har sin opmærksomhed rettet mod det samtidig med, at vi bemærker, at han leger med tørklædet på samme måde som de andre deltagere; Victor *kopierer* de samme handlinger som de andre deltagere, hvilket kan være et udtryk for hans interesse i fællesskabet. I slutningen af legestuen, hvor repertoire foreskriver, at sæbeboblerne tages frem, bliver han dog mere aktivt deltagende:

"Idet sæbeboblerne kommer frem, går Victor ind i midten af cirklen og puster sæbebobler. Ken siger, at han kan puste sæbebobler ud på de ældre, hvilket han gør, mens Ken står ved siden af ham. Victor smiler. Efter lidt går han selv rundt og puster sæbebobler på de ældre" (4. observation, legestue, 3/5).

I observationsuddraget hjælper Ken Victor med at åbne op for deltagelse i feltet - ved at støtte ham i muligheden for at puste sæbebobler på de ældre. En del af fællesskabet, der er omkring Leg på Plejehjem, er, at børnene gennem musikalske aktiviteter som det fælles tredje interagerer med de ældre - ved blandt andet at puste sæbebobler sammen og på hinanden. Ved at Ken er ved Victors side, mens han handler, og han samtidig får en respons fra de ældre, som bekræfter ham i, at det, han gør, er rigtigt, udviser Victor et engagement og får samtidig en fornemmelse af, hvordan fællesskabet fungerer. Han får derefter mod på at gå rundt for sig selv og puste sæbebobler på beboerne (Wenger, 2010, s. 92 & 121):

"En plejer spørger, om der er blevet pustet sæbebobler på alle ældre. Hun spørger, om Peter har fået pustet nogle på sig, hvortil Victor hurtigt går mod netop Peter og puster sæbebobler på ham, mens han smiler" (4. observation, legestue, 3/5).

Victor har afkodet rutinen omkring at puste sæbebobler på de ældre, hvorfor han hurtigt er fremme ved Peter. Han sad bag et bord og var derfor ikke lige så let tilgængelig for børnene som de andre ældre. Ved at Victor puster sæbebobler på Peter ser vi med en *honnethsk* anerkendelsesforståelse, at Victor på en solidarisk vis anerkender Peters deltagelse i fællesskabet, idet han inddrager ham på en måde, der gør Peter til en aktiv deltager (Honneth, 2019, s. 164). Netop denne handling, mener vi endvidere, viser, at Victor føler sig mere tryk i fællesskabet samt dennes repertoire (Wenger, 2010, s. 149).

"Legestuen er færdig, hvorefter en plejer henvender sig til Ken og fortæller, at en af plejehjemmets SOSU-elever har lavet to kander saftvand til børnene. Ken går hen og henter dem. Idet han kommer tilbage med kanderne, spørger børnene, hvem det er til, hvortil han siger, at der er én kande til ham og én til Alma. Børnene siger i kor "neeeeej", hvorefter Ken siger, at det er tiltænkt børnene. Efter kort tid replicerer Victor, at "de gamle også skal have saftvand" (4. observation, efter legestue, 3/5).

Victor er bevidst om, at han er en del af et ligeværdigt fællesskab, der inkluderer flere end blot hans jævnaldrende. Derfor er han opmærksom på, at de ældre også skal have saftvand. Udfra Honneths teoretiske beskrivelse af anerkendelse i den solidariske sfære forstår vi, at Victor ved (også) at inkludere de ældre i *saftvands-situationen* anerkender de ældres unikke partikularitet i fællesskabet (Honneth, 2019, s. 164). Og idet legestuen for alvor lakker mod enden, bliver det igen tydeligt, hvordan Victor har blik for alle tilstedeværende:

"Det tynder lidt ud i antallet af børn i cirklen. Victor tager posen med de resterende agurker, og deler ud til de ældre, der er tilbage og os. Han startede med Johannes, der siger, at "du er så gavmild og flink". Han går rundt til alle, der sidder i cirklen, og går så tilbage til Johannes, som får del i de sidste i posen, hvilket Ken lige når at se. Alma roser Victor for hans initiativ" (4. observation, efter legestue, 3/5).

Når man ser Victors ovenstående initiativ i relation til, at han tidligere var lidt afventende overfor Johannes i starten af dagen, finder vi det relevant at drage en parallel til tidligere forskning af Heyman, Gutheil & White-Ryan. Denne konkluderer, at børn, der i en positiv, tværgenerationel sammenhæng møder ældre, bliver mere nuanceret i måden, hvorpå de opfatter ældres helbredstilstand. Victor har i løbet af formiddagen gjort sig oplevelser med de ældre og ved nu, hvem *gamle* Johannes er. Vi mener, at hans initiativ kan være et udtryk for, at han ud fra hans oplevelser ser

Johannes' alder og helbredstilstand som et vilkår, der ikke (længere) afskrækker ham (Heyman, Gutheil & White-Ryan, 2011, s. 443).

Victor er gået fra at være perifert deltagende til at være det barn, der på denne legestue interagerer mest med de ældre - og det vel at mærke på bare én legestue. Alma anerkender Victors betænksomhed, hvorved vi mener at kunne se en form for 'dobbelt-ankendelse'; Victor bliver af Alma anerkendt i den solidariske sfære som en positiv bidragsyder i fællesskabet, og igennem det at interagere med de ældre udviser han selv en solidarisk anerkendelse af dem. Igennem Johannes' svar bliver det tydeligt, at han værdsætter Victors betænksomhed - og begge får igennem ovenstående i vores optik følelsen af at være et værdifuldt medlem af fællesskabet (Honneth, 2019, s. 164).

Vi har tidligere analyseret og fundet, at der i generationsmødet er et gensidigt engagement, en fælles virksomhed og et fælles repertoire. Det gensidige engagement består i børnenes og de ældres lyst til og glæde ved at deltage, hvilket bliver tydeligt i både observationer og interviews. Den fælles virksomhed ser vi, når de to generationer på legestuen både leger og synger sammen, hvorigennem det i virkeligheden forhandles, hvad en legestue er. Den fælles virksomhed er samtidig med til at definere repertoiret, der er unikt på netop denne sammenhæng (Wenger, 2010, s. 59, 92 & 101). Wenger beskriver, at de tre ovenfor introducerede dimensioner skal være til stede for, at man kan tale om, at der eksisterer et praksisfællesskab, hvilket vi hermed mener at kunne argumentere for gør sig gældende i forbindelse med dette tværgenerationelle møde.

"Så gammel er du heller ikke"

Den tværgenerationelle legestue hviler på et møde mellem to forskellige aldersgrupper, som kan eksemplificeres med Victor og Johannes som hinandens modstykker. Vi så gennemgående, at børnene i højere grad satte spørgsmålstegn ved alderdom fremfor alder. Det bliver klart for os, at alder før børn, som clichen lyder, *bare* er et tal, mens de på flere tidspunkter udtrykker et forhold til det at være gammel - både i vores uformelle snak med dem på børnehavens grund og inden selve legestuen på den 4. observationsgang:

"Vi spørger dem, hvor gamle, de tror, vi er. Buddene spænder fra 4 til 100 år. De synes, at Anders er gammel, og vi spørger, om han så ikke skulle være på plejehjem, men "så gammel er han heller ikke". Vi spørger dem, hvad de synes om i dag. De svarer, at det var sjovt. Og at det sjove var at danse og at synge. En af drengene siger, at når han bliver gammel, skal han op på plejehjemmet og have god mad" (3. observation, børnehave, 22/3).

"En ældre beboer er også kommet til - og har sat sig ved Edith, og en af børnene, Rikke, går over til dem. Idet Rikke først er ved den ældre beboer, siger hun, at "du er gammel", og beboeren bekræfter. Hun går dernæst over til Edith og giver hende et kram fra siden. De snakker om alder og bruger fingrene, hvor Edith hjælper hende med at vise, hvor gammel de begge er" (4. observation, før legestue, 3/5).

I begge observationsuddrag taler børnene om det at være gammel og samtidig beskriver de i vurderingen af Anders' alder et forhold til, hvornår man er gammel nok til at skulle på bo på plejehjem. Et enkelt barn forbinder plejehjemstilværelse med god forplejning, hvorigennem vi forstår et lettere positivt forhold til den del af livet, hvor plejehjemmet er det naturlige næste skridt (Heyman, Gutheil & White-Ryan, 2011, s. 443).

Det bliver ligeledes i begge uddrag tydeligt, hvordan børnene ud fra vores forståelse af Weicks meningsskabelsesteori, identitetsmæssigt forhandler en mening, der sker i forhold(et) til de ældre, og som tager udgangspunkt i alderdom. Meningsskabelsen finder vi interessant, fordi den er et udtryk for en ageism, hvorigennem børnene i det, de siger, opdeler i et 'os'-og-'dem'; forskning har konkluderet, at dette kan skyldes en begrænset, kognitiv kategoriseringskapacitet, hvorigennem børn relativt hurtigt 'vurderer' ældre (Babcock, MaloneBeach & Woodworth-Hou, 2016, s. 283). Denne kategorisering er dog ligesom meningsskabelsen til forhandling i det positive møde med de ældre. Ved igen at tage udgangspunkt i Victors mere aktive deltagelse mener vi at kunne fremanalysere, hvordan han ligeledes i starten af legestuen kategoriserer de ældre, men igennem de oplevelser, han har af og med de ældre, *udviskes* denne kategorisering.

Opsamlende viser delafsnittet, hvordan Victors adfærd og deltagelse igennem legestuen ændrer sig i takt med, at han over tid samt gennem vejledning fra de andre børn og Ken forstår den fælles virksomhed og det unikke repertoire, der er forhandlet af praksisfællesskabets andre, relativt erfarne deltagere. Det bliver samtidig klart, at børnene i mødet med de ældre forholder sig til de ældres alder med et aldersdoms*udgangspunkt*, der dog ikke behøver at være negativt betonet. Victor er således et eksempel på, at synet på de ældre over en legestue kan ændre sig fra at være forbeholdende til selv at ville opsøge 1:1-møder med de ældre.

"Vil I se nisserne?"

Indtil nu, igennem analysen, er musikken blevet præsenteret som det primære fælles tredje, som børnene og de ældre i legestuen mødes omkring. Vi har i observationerne endvidere været vidne til, at deres praksisfællesskab rummer fejring af traditioner, der er en del af den danske kultur - og

som begge generationer deler en fælles forståelse af. I det tværgenerationelle møde fejres julen og juletraditionerne med udgangspunktet i en for praksisfællesskabet særlig nissehistoriefortælling, som vi fik en indsigt i over flere observationsgange:

"Ken og børnene snakker om nisser og kigger ind i et skab under trappen. Derfra, hvor vi står, kan vi ikke se noget. Ken siger til børnene, at de skal passe på med at åbne døren for meget, fordi nisserne ikke må få for meget lys. [...] Marius og en anden dreng kigger på os og spørger, om vi har set nisser. Vi svarer nej, og de vil, siger de, gerne vise os de 13 nisser, som de har talt det til. [...] Idet de viser os nisserne, åbner de ikke døren for meget, fordi nisserne ikke må få for meget lys" (3. observation, før legestue, 22/3).

"En af børnene udbryder: "Vi skal også vise dem nisserne [henvendt til Victor og den anden, nye dreng]". Børnene tager deres overtøj af, og lige rundt om hjørnet er et halv-aflukket rum, hvor en af børnene siger: "Nisserne kan også være herinde". [...] Ken tager børnene med hen omkring trappen. Han siger, at "vi snakkede om det i går", og fortæller samtidig, at der skal være helt stille, når de åbner ind til nisserne, fordi ellers bliver de for forstyrrede til at kunne nå at lave gaver. Ken spørger om, hvem der har mod på at åbne lågen. Enkelte byder sig til, og flere går sammen med Ken tæt på skabslågen. To piger søger lidt væk, rundt om hjørnet, og vi kan høre den ene sige til den anden: "Kom herhen, vær stille - så er vi sikre på at få julegaver"" (4. observation, før legestue, 3/5).

På 3. observationsgang bliver vi af Marius og den anden dreng inviteret til at se nisserne, og idet vi går tæt på lågen, åbner de den kun på klem. Herpå følger han den fortælling, som Ken også i situationen understreger - at der ikke må komme for meget lys ind. Marius inviterer os med sin handling ind i praksisfællesskabets særlige repertoire, hvorved man med Weicks teori om meningsskabelse kan anskue en identitetsmæssig meningsskabelse; han køber således ikke præmissen om, at vi står, neutrale, på afstand. Vi befinder os i en situation, hvor han synes at søge en rollefordeling, der hedder barn/omsorgsperson og vi en anden som forskningssubjekt/forsker (Murphy, 2015, s. 30; Wenger, 2010, s. 101). Vi opfatter ligeledes, at han ser os som værende ude i praksisfællesskabets periferitet, hvortil med han sit spørgsmål ønsker at give os muligheden for at blive indviet i *nisseuniverset*; han indtager således en vejledende rolle som en relativt erfaren legitim deltager (Wenger, 2010, s. 121). Særligt interessant finder vi dét, at historien og legen for to piger er så troværdig, at de søger væk fra legen, fordi der bliver præsenteret en konsekvens, som de er bange for. Dette ser vi som et udtryk for den oplevede styrke i fortællingen.

I observationsuddragene fremgår det samlet set, hvordan nisserne fylder meget for børnene. De taler således allerede ved ankomsten til plejehjemmet om nisserne og udtrykker også en vigtighed i at få vist nisserne til Victor og den anden dreng, som er med for første gang. Ken italesætter, at

de dagen forinden legestuen har snakket om nisserne, og i *indblikket* ind til nisserne er der en fortsat historiefortælling, som knytter sig til nissernes skjul. Det bliver tydeligt, at børnene lever sig ind i historien og universet, selvom vi befinder os i maj-måned. Selve nisseuniverset er plejehjemmets påfund, og en historie, plejehjemspersonalet har udviklet sammen med de ældre. Denne fortælling er igennem videreformidling og -udvikling af historien, som overleveres blandt børnene, blevet indoptaget i den fælles praksis og legestuens repertoire (interview Anni, 5/4; interview May, 22/3; Wenger, 2010, s. 101). Det understreges af, at det ikke er de samme børn, vi observerede på 3. og 4. observationsgang, men historien er den præcis samme.

Og nisserne fylder ikke kun ved ankomst eller blandt børnene. Nisseuniverset eksisterer således også mellem generationerne. Det bliver tydeligt da en dreng i slutningen af en legestue forlader cirklen og i en enkelt sætning, indforstået, lader Johannes vide, at han "*vil ud og kigge til nisserne*" - uden at tilføje yderligere (4. observation, legestue, 3/5). Anni italesætter, hvordan det for en beboer har været afgørende for hendes deltagelse i legestuen:

"Det gjorde faktisk, at en af de her borgere trofast kom ned til børnene og legestuen. Hun var en, der var meget skeptisk i starten. Hun ville helst ikke derned, men da vi fik lavet de her julebreve - der skulle hun med ned hver evig eneste gang. Så det har også gjort noget godt for borgerne at være en del af det her. Og at kunne sige, at "det har jeg været med til" - uden at børnene ved det, selvfølgelig. Hun var stolt over det, og man kunne se glæden i det" (interview Anni, 5/4).

Igennem interviewudklippet fremgår det - set fra Annis perspektiv vel at mærke -, at den ældre beboer ikke normalvis ser en mening i at deltage på legestuen, men ved at få en rolle i forbindelse med julebrevene, kan vedkommende se en social meningskabelse, fordi hun gerne vil være en del af det, som julebrevene i sidste ende indgår i - nemlig legestuen. Honneth beskriver, at der i den solidariske sfære ligger en anerkendelse i at blive tilbudt en særlig rolle i fællesskab, som den enkelte kan acceptere, hvis vedkommende finder den givende; beboerens stolthed og selvværd følger af, at hun får mulighed for at deltage i noget, hun finder meningsfuldt og med et positivt udbytte (Jørgensen, 2018, s. 44).

En anden beboer, føromtalt Johannes, bliver ligeledes anerkendt i den solidariske sfære igennem muligheden for at indtage den særlige rolle som julemand. Og rollen fylder på en positiv måde - opleves det både af May, Anni, og igennem interviewet med *julemanden selv* bliver det endvidere tydeligt for os:

"De [ledetråde] leder dem så ind til Johannes, og han har simpelthen i fjorten dage haft et nissemandskostume liggende og bare ventet på den her dag. Han har haft det på i tre dage, og han har

været oppe - jeg ved ikke, hvor tidligt - for at få det her på og siddet helt klar i stolen, når de trådte ind ad døren og sagde: "Ho, ho, ho" (interview May, 22/3).

"...og vi endte jo faktisk ud med, at vi havde en borger, der havde klædt sig ud. Og han havde altid drømt om at klæde sig ud som julemand - og fik så chancen her. Så det var noget, der fungerede rigtig godt. Og noget, vi tænker, at vi kan fortsætte med" (interview Anni, 22/3).

"I kan se billederne over på reolen. Der er de alle sammen, og der er jeg julemand for dem. Jeg har været det tre gange. [...] Halvdelen af dem tror, at jeg er en rigtig julemand, og den anden [halvdel] tror ikke på det. Det er ikke noget, jeg går ret højt op i. [...] Jeg har også kørt bybusserne - også som julemand. Der var jeg julemand for medarbejderne og deres børn, og der havde jeg også 'jobbet', at være julemand" (interview Johannes, 22/3).

Johannes opfatter rollen som et job, og i fremvisningen af fællesbilledet bliver både en stolthed og hans følelse af selvværd tydelig. Han har været det tre gange, hvilket understreger, at han både er blevet valgt og selv har tilvalgt rollen, hvorigennem en anerkendelse i den solidariske sfære igen er tydelig, idet tilvalget er et udtryk for en selvbestemmelse. Og dette sker højst sandsynligt med udgangspunkt i, at Johannes kan se en mening med hvervet (Jørgensen, 2018, s. 44). Han nævner to gange, at han er julemand *for* andre, og for ham betyder det ikke noget, om han bliver genkendt - eller om børnene generelt tror på julemanden. Det betyder noget, om han bliver anerkendt som nogen fremfor noget, som Srivarathan ligeledes konkluderer i et tidligere forskningsstudie af Leg på Plejehjem med babyer (Srivarathan, 2018, s. 4 & 19). Hermed mener vi, at Johannes bliver anerkendt som et unikt individ fremfor blot en tilfældig ældre.

Idet Johannes har varetaget rollen som julemand igennem tre år, ser vi en tydelig social meningskabelse. Vi finder det relevant at inddrage et tidligere forskningsbidrag af Doll & Bolender, hvori det bliver fremhævet, hvordan det for personalet, der står bag et tværgenerationelt initiativ, er vigtigt at have øje for meningskabelsen blandt de deltagende. De konkluderer således med udgangspunkt i de ældre, at det kan være risikabelt at fjerne eller eksperimentere med aktiviteter eller initiativer, som de(n) deltagende har fundet en mening i. Fratages Johannes hans rolle som julemand, er der således et forskningsmæssigt belæg for, at det kan påvirke Johannes i en negativ retning (Skropeta et al., 2014, s. 9; Doll & Bolender, 2010, s. 327 & 334).

"Det er ikke kun for børn"

Det er ikke kun nisseuniverset, børnene og de ældre deler et praksisfællesskab omkring. Første gang, vi deltager i en legestue, er i forbindelse med tøndeslagning og fastelavn, hvorfor legestuen

både i aktiviteter og tema adskilte sig fra en typisk legestue. Herunder følger en del af vores observationer den dag:

"Peter sidder i en stol og snakker med børnene. De kommer ind på, at det er fastelavn, og han siger og gestikulerer, at han har glemt sin maske. [...] Der synges to fastelavnssange, som alle i rundkredsen synger højt med på. [...] Det er nu tid til at slå katten af tønden - og børnene stiller sig op i en række. En håndfuld ældre kommenterer, at det nu er tid til tøndeslagning, og Ken og Anni fortæller, at "det er ikke kun for børn" [...] Ken og den mandlige plejehjemsmedarbejder, der hjalp med opsætningen af tønden, aftaler, at der skal gøres noget [for at tønden kan ryge ned]; de forsøger at klippe en af metalringene af... hvorefter bunden af tønden ryger ud og det samme med slikket. Der bliver lidt stille, mens Ken og manden forsøger at samle tønden på ny, idet tønden ikke er slået ned endnu. [...] Både børn og ældre forbliver i køen, og rækkefølgen forbliver den samme" (1. observation, legestue, 22/2).

Vi bemærker, at lydniveauet er højt i forbindelse med de to fastelavnssange, hvilket kan skyldes genkendelsen af melodien blandt begge generationer (Kvamme, 2006, s. 155-158). Idet det bliver tid til selve tøndeslagningen, ses det, hvordan de ældre - både i hvad de siger og gør - ønsker at deltage. Hermed forstår vi et ønske om at føle sig 'childlike', hvilket Ken og Anni muliggør i deres anerkendelse af, at tøndeslagning er for alle - og ikke kun børn (Steward & McDevitt, 2021, s. 16).

Både børn og ældre interagerer undervejs, og køen forbliver den samme, selvom tønden ved et uheld falder til jorden, hvilket alle, inklusiv os, bemærker. Vi finder det særligt interessant, at legen med den fortsatte kø in mente ikke opleves som værende afsluttet. Denne tolkning baserer vi på, at hverken de ældre eller børnene bliver fortalt, at de skal forblive i køen, men ikke desto mindre er det det, de gør. Ud af vores egne observationsnoter, forforståelse og de deltagendes adfærd synes det at bunde i, at "tønden ikke er slået ned endnu". Det er således den måde, som legen og rutinen normalvis afsluttes, hvilket i første omgang ikke var tilfældet her (Wenger, 2010, s. 101).

I første del af observationsuddraget bliver det tydeligt, at både børnene og Peter kender til fastelavnstraditionen. Fastelavn indebærer, virker det indforstået mellem begge generationer, en udklædning som en del af repertoire og måden at gøre fastelavn på, men da ingen har en sådan med eller på, sker der ikke et brud med i deltagernes sociale meningsdannelse (Wenger, 2010, s. 101). Selve udklædningsdelen i forbindelse med fastelavn er dog noget, som May gør sig tanker om - på de ældres vegne:

"Fastelavn uden børn - det er altså ikke det samme. Jeg har det nok sådan lidt betænkeligt med, at man holder fastelavn på plejehjem, hvor beboerne er klædt ud. Det er voksne mennesker, men det er lidt tilladt, når der er børn, at man tager en sjov hat på. Det er meget det her med integritet og

respekt for, at den, der står og er 85 år, og som er svært dement, er et voksent menneske, der har levet et helt liv - ligesom du og jeg. Med job, kone, børn og så videre. Den skal også kunne være der, når man ikke selv kan finde ud af andet end at tage en fiolet hat på" (interview May, 22/3).

I Mays citat bliver balancegangen i omsorgsopgaven illustreret. På den ene side forstås og respekteres det voksne menneskes (selvbestemmelse og) integritet, og på den anden side er der en forståelse for, at børnenes tilstedeværelse legitimerer leg på en anden måde.

I "*Børnechok på plejehjem*" af TV2 Midtvest skildres det selvsamme dilemma, hvor den pågældende plejehjemsleder i udgangspunktet er forbeholden overfor ansigtsmaling, men lederen ser og forstår senere hvilken glæde, det giver, når både børn og ældre er med på legen (TV2 Midtvest, 2020). Det er også forskningsmæssigt blevet beskrevet, hvordan der for de ældre kan være en selvregulering i forhold til at tage del i både legestuen og legene. Men på både et plejehjem og i en børnehave er der endnu et lag hertil i den forstand, at der er personale på begge sider, som langt hen ad vejen træffer beslutninger for både børnene og beboerne. Uden at vi hverken kan eller skal sige, hvad der er rigtigt og forkert at gøre - i situationen og generelt.

Opsamlende viser delafsnittet, hvordan der omkring nisser i et skab under en trappe kan være et særligt praksisfællesskab igennem en oplevet troværdig historiefortælling, som børnene tror på, overleverer og indvier os i - og samtidig, at det tværgenerationelle møde på plejehjemmet kan indeholde flere fælles tredje'r.

DEL 3

Diskussionsoplæg: Hvilke hindringer er der for at få (endnu) mere ud af Leg på Plejehjems tværgenerationelle møde?

Som beskrevet i specialets indledning lever vi i en tid, der er præget af tre udfordringer: 1) velfærdsmodellen er udfordret, 2) legen er tæt forbundet med et læringssigte og 3) en opdeling i 'os'- og-'dem'. Igennem vores empiriske materiale finder vi en fjerde udfordring, der delvist er i forlængelse af den første udfordring - og ligger i institutionernes dagligdag og ressourcprioritering, som kan udfordre relationsmuligheden og det fulde potentiale i det tværgenerationelle møde.

Afsnittet er tænkt som et oplæg til en videre diskussion, idet der til udfordringen om ressourcprioritering over for relationsdannelse vil være flere pointer, end afhandlingens omfang tillader - og ikke nødvendigvis et endeligt svar. Balancegangen i afsnittet er udelukkende at diskutere med udgangspunkt i forskning og vores egen faglighed.

Ressourcer: "Det er præmissen"

Både børn og ældre er på nuværende tidspunkt i et velfærdsperspektiv (sat på spidsen) at betragte som en udgift, idet ingen af dem på nuværende tidspunkt aktivt, økonomisk bidrager til samfundsøkonomien; i en institutionaliseret dagligdag er de begge omsorgsmodtagere, men igennem Leg på Plejehjem og det tværgenerationelle møde synes der at opstå en anderledes rolle som omsorgsansvarlige - for hinanden og for fællesskabet (Wiberg, Bak & Pedersen, 2020). Honneth argumenterer for, at nutiden er præget af en nyttemaksimeringstankegang hos den enkelte, som på sigt kan udviske forståelsen for den gensidige afhængighed (Honneth, 2019, s. 157-158). Et tværgenerationelt møde, mener vi med inspiration fra selvsamme Honneth, kan ses som et modstykke, idet der er tale om en nyttemaksimering af alle i velfærdsfællesskabet, hvor både børn og ældre forstår og dyrker en gensidig afhængighed. Stresspanelets 9. handlingsforslag handler om "at styrke generationsmøderne", men Stresspanelet beskriver ligeledes, at alle deres præsenterede forslag "kan gennemføres uden, at der er udgifter forbundet hermed" (Stresspanelet, 2019, s. 3 & 36). Det beskriver med vores øjne et delvist politisk blik på det tværgenerationelle møde som noget, der ikke er forbundet med de store ressourcer, hvilket kan og bør diskuteres.

Plejehjemmet og børnehaven ligger begge ressourcer i Leg på Plejehjem og i legestuen - i afviklingen, evalueringen og udviklingen. Initiativet er frivilligt tilvalg af begge institutioner, og begge udtaler de, at afviklingen af legestuen i sin nuværende form sker med udgangspunkt i en fælles forståelse for netop deres respektive resourceknaphed:

"Altså, kunne man vælge, havde jeg nok ønsket, at det var de samme - det samme hold børn, man havde -, men jeg har også fuld forståelse for, at det kan man ikke et sted, hvor der er en hel gruppe. Det er præmissen" (interview May, 22/3).

"Og så kan man så sige, at det optimale havde måske også været, at vi gjorde det én gang om ugen, men der er bare sådan noget struktur her hos os og i forhold til min funktion med udeliv osv.. Det er sådan, det er" (interview Ken, 23/3).

Implicit og eksplicit udtrykker både børnehaven, plejehjemmet og Samværd, at Leg på Plejehjem har til formål at gøre op med nogle institutionaliserende samfundsstrukturer, men initiativets fulde potentiale virker til at være begrænset af institutionaliserede dagligdagsstrukturer, hvilket er iøjnefaldende. Hermed mener vi, at det iøjnefaldende består i, at institutionerne for at bryde med 'blot' at løse deres egen omsorgsopgave forsøger at mødes på tværs, men netop omsorgsopgaven, som er kernen i de respektive institutioner, er samtidig det, der har det største resourceprioriteringshensyn. Og dermed det, der gør, at de ikke – i dette tilfælde – kan mødes oftere.

Vi oplever, hvordan Rasmus Holst og Mai-Brit Bondo på kursusgangen, som ligger forud for opstarten af en legestue, præsenterer legeforslag, der skal virke inspirerende og i italesættelsen af personalet på begge side som (hverdags)eksperter (observation, 1. kursusgang, 28/2). Selve faciliteringen af legestuen er i en vis udstrækning til fortolkning og -handling mellem de respektive institutioner – blandt andet, hvordan institutionerne bemander med personale og udfylder musik- og medværtsrollerne. Vi oplever og har tidligere i afhandlingen præsenteret, hvordan personalet spiller en afgørende rolle i det tværgenerationelle møde:

"Det er nu tid til at slå katten af tønden – og børnene stiller sig op i en række. En håndfuld ældre kommenterer, at det nu er tid til tøndeslagning, og Ken og Anni fortæller, at "det er ikke kun for børn" (1. observation, legestue, 22/2).

"Børnenes energiniveau er lidt stigende, og nogle børn tumler rundt og bevæger sig uden for den imaginære 'cirkel', der endnu ikke er fuldendt, men bliver kaldt tilbage og til at være rolige af Frida" (2. observation, før legestue, 8/3).

Eksemplificeret ovenfor ser vi i flere tilfælde personalets tilstedeværelse og kendskab til legestuen og repertoiret som værende medvirkende til en mindre selvregulering hos de ældre og en større hos børnene. I det første eksempel giver Ken og Anni således de ældre muligheden for at deltage og føle sig 'childlike', mens Frida i det andet eksempel begrænser børnenes udfoldelsesmuligheder, som ellers er tilladt i praksisfællesskabet (Steward & McDevitt, 2021, s. 16). Sidstnævnte antager vi, som tidligere beskrevet, er, fordi Frida ikke kender til plejehjemmets ramme og praksisfællesskabets repertoire (Wenger, 2010, s. 101).

Både Ken og Anni gør det muligt for de ældre at føle sig som en del af fællesskabet, og Ken italesætter selv, hvordan de løbende har lært, hvordan de kan *"skabe noget mere kontakt i det rum [legestuen] - sammen med beboerne, sammen med børnene"* (interview Ken, 23/3). Det følger af en forståelse for initiativets muligheder og begrænsninger, men også af en rollefordeling, som imellem Ken og Anni - med Annis ord - er blevet mere klar:

"Vi skulle finde vores roller i tingene. Jeg er ikke særlig musikalsk - for at være helt ærlig. Jeg kan sgu ikke spille på en guitar eller har den mest fantastiske stemme. Og er ikke altid lige så kreativ, som Ken kan være. Vi havde forsøgt at bytte roller - hvor det var mig, der skulle prøve at facilitere det... og ærligt, det fungerede ikke, synes jeg. [...] Der var også det, at vi ikke kunne få borgerne nok til at være en del af det. Vi sad bare ned i en rundkreds, og det var det. Og Ken, han savnede, at vi kom op at stå" (interview Anni, 5/4).

I løbet af vores fire observationsgange var Anni fraværende på to af dem grundet sygdom, og vi oplevede, at det i perioder på de pågældende legestuer betød noget for de ældres aktivitetsniveau.

Forskningsbidrag har tidligere vist, hvordan personalets engagement er vigtigt for de deltagende (Beynon & Lang, 2018, s. 62). Og ud af ovenstående uddrag forstår vi ligeledes, at Annis engagement er størst i den nuværende rolle, hvor hun føler hendes kompetencer kommer bedre til udtryk

Personalet udtrykker, at de med Leg på Plejehjem-kurset føler sig godt klædt på. Tydeligt bliver det dog, når de, der kender til initiativet og repertoire, ikke er med, hvilket efterlader en opgave for musik- og/eller medværten i også at skulle være på overfor det nye personale. Denne ekstra opgave fjerner en del af opmærksomheden på både at skabe 1:1-møderne mellem generationerne og på at mindske den selvregulerende adfærd - hos særligt de ældre, hvilket er blevet beskrevet tidligere (Steward & McDevitt, 2021, s. 16). Både Ken og Anni udtrykker, at der i den *ideelle* legestue var mere personale, der samtidig var gennemgående (interview Ken, 23/3; interview Anni, 5/4). Det har ud fra, hvad vi har observeret, ikke været muligt at se eller vurdere, hvad mere og gennemgående personale endeligt ville have betydet i netop den kontekst, på det undersøgte plejehjem.

En anden pointe, som knytter sig til personalets bevidsthed, er måden, hvorpå både børn, men i særdeleshed de ældres meningskabelsesudbytte bliver forsøgt forudset af personalet. Vi har som tidligere beskrevet i specialet deltaget i et Leg på Plejehjem-kursusforløb, inden en børnehave og et plejehjem skulle opstarte deres egne legestuemøder, og her diskuterede personalet på begge sider, åbent, hvem de troede, der ville have et udbytte af at deltage i legestuen. Herpå kan man sige, at personalets '*perfect future thinking*' ligger forud for børnene og de ældres mulige meningskabelse. Som beskrevet i analysen kan man deltage på flere måder i et praksisfællesskab og have et godt oplevet udbytte igennem de forskellige deltagelsesformer (Murphy, 2015, s. 41). Første skridt er dog muligheden for overhovedet at deltage, og her kan det diskuteres, på hvilken måde personalets forudindtagelser spiller en rolle for relationsmulighederne.

Relationsmuligheder: "Du er genkendt, men jeg kan ikke huske, hvad du hedder"

I forhold til alle bidrag, vi har medtaget i litteraturreviewet, er forskningsgrundlaget de samme børn og samme ældre i en bestemt periode og kontekst. Vores undersøgelse bygger på de samme børnegrupper, der besøger plejehjemmet i et bestemt og tidligere beskrevet *rul*. Det er igen en del af virkelighedens begrænsninger, som følger af institutionernes respektive hverdag. Ken italesætter rullet som et dilemma, der fylder i hans tanker om, hvorvidt rullet og de skiftende børnegrupper begrænser potentiale i den "*samværds kvalitet*", der er og kan opstå - samtidig med, at han udtrykker et ønske om, at alle børn får mulighed for at deltage (interview Ken, 23/3).

I vores observationer ser vi gennemgående ikke relationsdannelse en-til-en, men derimod en relationsdannelse mellem de to generationer som *kategorierne* 'børn' og 'ældre'. På 2. observationsgang oplever vi inden for kort tid hvordan:

"Marius, som var opsøgende i garderoben, siger (uden forudgående spørgsmål), at ham [Johannes], vi skal ned til nu, "altid fjoller med mig" [...] Tilbage i cirklen siger Johannes til en af børnene, mens han peger: "Du er genkendt, men jeg kan ikke huske, hvad du hedder"" (2. observation, før legestue, 8/3).

Børnene viser gennemgående og eksemplificeret ovenfor, at de godt ved, hvem særligt Johannes er, men de ældre ved - med forbehold for, at det kan være med udgangspunkt i deres helbredstilstand - ikke nødvendigvis, hvem børnene præcist er. Glæden er dog ikke mindre af den grund, men relationsdannelsen knytter sig til kategorien 'børn' og ikke selve barnet i det, der bliver udtrykt.

Den alderdomsforståelse, som vi har undersøgt i et af analysens delafsnit, viser sig desuden i den måde, hvorpå børnene betragte legemulighedsrummet:

"Efter kort tid kommer elevatoren ned, og Rie kommer rullende med sin rollator forbi børnene. Ken hilser på Rie og siger til børnene, at det er Rie, og at hun også skal være med i dag. Børnene kigger, men siger ikke noget videre, og Ken siger, at de snart kommer ind og leger. Rie går videre, og da hun er forsvundet, siger en af børnene, at "hun kan ikke lege så vildt, fordi hun er gammel"" (2. observation, før legestue, 8/3).

I børnenes øjne gør alderdommen ikke nødvendigvis de ældre ude af stand til at lege - blot ude af stand til at lege vildt. Og *vildt* afhænger igen af øjnene, der ser. For de ældre kan legen nemlig godt føles vild, fordi den kan være et brud med hverdagen.

"Et plejehjem skal igen være mere et hjem end en institution"

Er legen i det tværgenerationelle møde midlet eller målet - og gør det en forskel, om det er det ene fremfor det andet? Med specialet vil vi gerne diskutere, hvorfor legen ikke naturligt flytter med på plejehjemmet, fordi den i det tværgenerationelle møde kan blive et *medium* til en solidarisk anerkendelse således, at børnene tænker på det fælles bedste fremfor udelukkende deres eget - eksemplificeret ved Victor, der, som tidligere præsenteret, vil dele saftevandet med alle i fællesskabet (Jørgensen, 2018, s. 45-46).

Anlægger man et kvantitativt blik kan det være svært at måle det, der sker igennem et tværgenerationelt møde, mens mere bliver synligt igennem et kvalitativt studie (Skropeta et al., 2014, s. 9; Doll

& Bolender, 2010, s. 327 & 334). SVM-regeringen har udtrykt et mål om at "*et plejehjem igen skal være mere et hjem end en institution*", hvorudfra vi læser både en frisættelse af plejehjemmet og en større selvbestemmende og solidarisk anerkendelse af den enkelte ældre. Og skal den enkelte høres i højere grad, skal det ske igennem et kvalitativt blik, da man herigennem får en indsigt i den enkeltes livskvalitet, som baserer sig på en subjektiv følelse (Regeringen, 2022, s. 14-15; Jørgensen, 2018, s. 44). Når personalet på begge sider giver Johannes muligheden for at være julemand, giver de ham muligheden for at se sin fortsatte værdi i fællesskabet. Og netop dét er en udfordring ved det tværgenerationelle møde; fordi hvordan tydeliggøres den subjektive glæde, Johannes har ved at byde indenfor til jul, når den metodiske fremgangsmåde indenfor netop denne type forskning er forskellige fra gang til gang og typisk gør brug af kvantitative metoder (Martins et al., 2019). Herpå mener vi, at det kan diskuteres, hvordan man måler - og om man kan måle -, om det tværgenerationelle møde lykkedes med det, det har til hensigt.

Leg får børn til at vokse og voksne til at være børn, og igennem vores indledende inddragelse af Jørn Martin Steenholds filosofiske betragtning om, at "*leg gør os til mennesker*" indtager vi sammen med ham en fælles overbevisning i opfattelsen af, at leg er en fællesnævner for både børn og ældre (Steenhold, 2013, s. 91). Og som eksemplificeret i analysen ser vi, hvordan legen får de ældre til at føle sig mere 'childlike' (Steward & McDevitt, 2021, s. 16).

Opsamlende har formålet med måden, hvorpå vi i diskussionen har belyst relationsdannelsen over for ressourceprioriteringen, ikke handlet om at underkende Leg på Plejehjems udbytte, men at anerkende virkelighedspræmissen, som har betydning for, hvor tæt man kan komme på det ideelle legestuemøde. I sidste ende mener vi, at diskussionen afføder spørgsmålet: om lidt leg er bedre end ingen? Og hvis leg gør os til mennesker, og vi er mennesker hele livet, som både børn og som ældre, skal vi vel også lade både livet, larmen og legen flytte med på plejehjemmet? Og dermed lade det være et legehjem.

Konklusion

Med denne specialeafhandling har vi ville undersøge Samværds initiativ, Leg på Plejehjem med børnehaver og derpå besvare den følgende problemformulering:

“Hvordan kommer meningsskabelse og anerkendelse til udtryk i det fællesskab, der både er og opstår i det tværgenerationelle møde, Leg på Plejehjem med børnehaver?”

Igennem vores metodiske fremgangsmåde, som har taget udgangspunkt i observationer, enkeltinterviews og uformelle samtaler har vi – med en fænomenologisk tilgang - fået en indsigt i, hvordan børnene og de ældre, subjektivt, oplever legestuen i den givne kontekst. Og den følgende konklusion er derfor ikke et generelt udtryk for oplevelsen af initiativet, Leg på Plejehjem med børnehaver. I indsamlingen af det empiriske materiale har vi gjort os flere etiske overvejelser og refleksioner, fordi vi som forskere i mødet med både børn og ældre i spørgsmålet omkring livet og legen ligeledes er blevet konfronteret med døden og usynlige grænser.

Både plejehjemmet og børnehaven har valgt initiativet til, fordi de ønsker, at begge generationer skal lære om og af hinanden. At bringe livet, larmen og legen indenfor på plejehjemmet er en anerkendelse af, at både børn og ældre bidrager med noget unikt i det solidariske velfærdssamfund.

På det observerede plejehjem har børnehavebørnene og de ældre et fælles legestue-repertoire, hvor særligt afhentningen af én ældre beboer, Johannes, kan ses som en solidarisk anerkendelse af ham. Samtidig har netop denne handling vist, hvordan afhentningen er medvirkende til at give børn et mere legeopsøgende end skræmt forhold til en rollator, der samtidig i børnenes opfattelse er tingsliggjort.

Repertoiret består blandt andet i at mødes til og omkring aktiviteter, der er at forstå som det fælles tredje - og igennem vores undersøgelse har dette *tredje* vist sig som både musik og fastelavnstraditionen, tøndeslagning. Igennem musikken har vi set, hvordan inklusionen af den ældre Helles sangønske var med til at skabe en tydelig glæde. Medbestemmelsen var udtryk for en solidarisk anerkendelse samtidig med, at det medførte en funden social mening med alligevel at deltage på den enkelte legestue. Medtagelsen af sangønsket er samtidig med til at beskrive, hvor vigtigt det er for både anerkendelse og den individuelle meningskabelsesproces hos de deltagende børn og ældre, at personalet er gennemgående, engageret og har et kendskab til fællesskabets særlige elementer.

I generationsfællesskabet indgår også en magisk kuffert og et nisseunivers, som begge rummer stærke repertoire-historiefortællinger, der bliver tydelig igennem både børnene og de ældre, som

er blevet tildelt og har tilvalgt henholdsvis en *julemands-* og *julebrevskriver*-rolle. Herigennem er også en anerkendelse i den solidariske sfære, og med afsæt i Wengers praksisforståelse ser vi igennem et fælles engagement, en fælles virksomhed og et fælles repertoire, at der i dette generationsmøde eksisterer ét særligt praksisfællesskab.

Praksisfællesskabets deltagere inkluderer og indfører nye deltagere i rutinerne, hvor vi igennem Victor ser en ny deltagers sociale meningskabelsesproces, der igennem blot en enkelt legestue går fra at være perifer, legitim deltager til at komme tættere på legestuens centrum. Med blikket for de ældre i flere situationer og ros herfor ser vi, hvordan der i fællesskabet opstår en dobbelt- Anerkendelse, hvor Victor bliver anerkendt for at genkende et behov hos de ældre, hvormed han ikke nyttemaksimerer for sig selv, men for fællesskabets bedste.

I gennem børnenes besøg finder de ældre en social og identitetsmæssig meningsskabelse, som både er med til at skabe en forbindelse til et allerede levet (arbejds)liv, og som samtidig mindsker eller pauserer den selvregulerende adfærd, de ellers kan have en tendens til. Og som er medvirkende til, at de ikke finder en mening i at deltage i andre sangaktiviteter på plejehjemmet. Med børnenes legebesøg sætter de således en parentes omkring deres egne sangkundskaber eller egne, oplevede begrænsninger. De ønsker og får med personalets hjælp og engagement mulighed for at føle sig både 'childlike' og 'younger'.

Vi har fundet, at børnene har en alderdomsforståelse, der knytter sig til både, hvornår man er gammel nok til at rykke på plejehjem og for gammel til at kunne lege vildt. Børnene og de ældre anerkender i højere grad hinanden som kategorierne 'børn' og 'ældre' end 1:1. Det er også udgangspunktet i den afsluttende diskussion, hvori vi diskuterer, hvordan modsætningsforholdet i relationsdannelsen overfor ressourceprioriteringen er et virkelighedsdilemma for institutionerne, der med Leg på Plejehjem bryder med en institutionaliserende samfundsstruktur, men er fanget i en institutionaliseret dagligdagsstruktur.

Undersøgelsen *efterlader* dog et forskningsmæssigt bevis for, at både børn og ældre har glæde af hinanden, finder mening i hinandens legende selskab - og åbner muligheden for en videre forskning i, om man med mere og gennemgående personale på begge *sider* kan skabe den ideelle legestue.

Referenceliste

Artikler (videnskabelige såvel som journalistiske)

- Andersen, P.Ø. (2012): "Om at anvende beskrivelser og beskrive anvendelser". Dansk Pædagogisk Tidsskrift, 3, s. 4-13.
- Steward, A. & McDevitt, K. (2021): "Otherwise We Would Be like an Island": A Phenomenological Understanding of Intergenerational Engagement Aimed at Reducing Social Isolation", Journal of Intergenerational Relationships, s. 1-19.
- Boström, A. (2014): "Reflections on Intergenerational Policy in Europe: The Past Twenty Years and Looking into the Future", Journal of Intergenerational Relationships, 12:4, s. 357-367.
- Bejder, P., & Kristensen, B. (11. april 2016). "Velfærdsstaten og de universelle rettigheder, efter 1849". Danmarkshistorien.dk. Lokaliseret: 14. marts 2023, fra: <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/velfaerdsstaten-og-de-universelle-rettigheder>
- Beynon, C. & Lang, J. (2018): "The More We Get Together, The More We Learn: Focus on Intergenerational and Collaborative Learning Through Singing", Journal of Intergenerational Relationships, 16:1-2, s. 45-63.
- Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (VIVE) (19. december 2022): "Børn og unge i Danmark. Velfærd og trivsel 2022".
- DR.dk/Møller, N. H. (20. november 2019): "Henrik på 4 er blevet ven med Birthe på 92: Børnehave og plejehjem er et perfekt match". Lokaliseret: 26. februar 2023, fra: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/henrik-paa-4-er-blevet-ven-med-birthe-paa-92-boernehave-og-plejehjem-er-et-perfekt>
- Doll, G. & Bolender, B. (2010): "Age to Age: Resident Outcomes from a Kindergarten Classroom in the Nursing Home", Journal of Intergenerational Relationships, 8:4, s. 327-337.
- Greve, B. (28. april 2011): "Hvorfor er Danmark et af verdens lykkeligste lande?" Videnskab.dk. Lokaliseret: 5. april 2023, fra: <https://videnskab.dk/kultur-samfund/hvorfor-er-danmark-et-af-verdens-lykkeligste-lande/>
- Heyman, J. C., Gutheil, I. A., & White-Ryan, L. (2011): "Preschool Children's Attitudes Toward Older Adults: Comparison of Intergenerational and Traditional Day Care", Journal of Intergenerational Relationships, 9:4, s. 435-444.
- Kristeligt Dagblad/Larsen, B. S. (15. november 2019): "DR-program om børn og ældre er dybt umoralsk". Lokaliseret: 11. april 2023, fra: <https://www.kristeligt-dagblad.dk/debat/mediekommentar-drs-rollinger-paa-plejehjem-er-dybt-umoralsk-tv>
- Kirkevold, M. & Bergland, Å. (2007): "The quality of qualitative data: Issues to consider when interviewing participants who have difficulties providing detailed accounts of their experiences", International Journal of Qualitative Studies on Health and Wellbeing, 2:2, s. 68-75.
- Nørgaard, B. (2005): "Axel Honneth og en teori om anerkendelse". Tidsskrift for specialpædagogik, s. 63-70.
- Olesen, T. B., & Jensen, H. S. (2020): "Vækst- og velfærdsdilemmaer". Danmarkshistorien.dk. Lokaliseret: 26. marts 2023, fra: <https://danmarkshistorien.dk/perioder/globale-tider-efter-1973/vaekst-og-velfaerdsdilemmaer>

- Pedersen, O. K. (12. juni, 2017): "Velfærd: Ideen, der ændrede vores samfund totalt". Videnskab.dk. Lokaliseret: 26. maj 2023, fra: <https://videnskab.dk/kultur-samfund/velfaerd-ideen-der-aendrede-vores-samfund-totalt/>
- Babcock, R. L., MaloneBeach, E. E., & Woodworth-Hou, B. (2016): "Intergenerational Intervention to Mitigate Children's Bias Against the Elderly", *Journal of Intergenerational Relationships*, 14:4, s. 274-287.
- Jyllands-Posten/Roswall, C. H. (20. oktober, 2019): "Rasleæg og sæbebobler samler samfundets yngste og ældste i Aarhus". Lokaliseret: 27. februar 2023, fra: <https://jyllands-posten.dk/livs-stil/ECE11674319/rasleag-og-saebebobler-samler-samfundets-yngste-og-aeldste-i-aarhus/>
- Skropeta et al. (2014): "An evaluative study of the benefits of participating in intergenerational playgroups in aged care for older people". *BMC Geriatrics*, 2014, 14:109, s. 1-11.
- Williams et al. (2012): "'All in a day's play' – An intergenerational playgroup in a residential aged care facility", *International Journal of Play*, 1:3, s. 250-263.
- Sørensen, A. E. (26. marts 2013): "Velfærdsforliget 2006". Danmarkshistorien.dk. Lokaliseret: 5. maj 2023, fra: <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/velfaerdsforliget-2006>
- Martins et al. (2019): "Intergenerational Programs Review: Study Design and Characteristics of Intervention, Outcomes, and Effectiveness", *Journal of Intergenerational Relationships*, 17:1, s. 93-109.
- Velfærdskommissionen (2021): "Velfærdskommissionen - formål, resultater og erfaringer". SAMFUNDØKONOMEN: Kommissioner, udredninger og råd: Ekspertvælde, syltekrukker eller nyttige redskaber, s. 25-35.
- Qian, X., & Yarnal, C. (2011): "Older-Adult Playfulness An Innovative Construct and Measurement for Healthy Aging Research". *American Journal of Play*, s. 52-79.

Bøger eller bidrag hertil

- Bilfeldt, A. & Jørgensen, M. S., (2020): "Social læring i aktionsforskning på plejehjem" (s. 199-224). I "Aktionsforskning: I et læringsperspektiv". Frimann, S., Borup Jensen, J. & Sonne Kaa Sørensen, M. (red.). København: Hans Reitzels Forlag.
- Birkler, J. (2021): "Fænomenologi" (s. 121-130). I "Videnskabsteori: en grundbog" (2. udgave). Munksgaard.
- Egholm, L. (2014): "Fænomenologi" (s. 104-112). I "Videnskabsteori: perspektiver på organisationer og samfund" (1. udgave). Hans Reitzel.
- Guldager, J. (2015): "Fænomenologi" (s. 79-114). I "Videnskabsteori: en indføring for praktikere". Akademisk.
- Hasse, C. (2011): "Kulturanalyser i organisationer: Begreber, metoder og forbløffende læreprocesser". Samfundslitteratur.
- Honneth, A. (2003): "Behovet for anerkendelse". København: Hans Reitzels Forlag.
- Honneth, A. (2019): "Vi har en moralsk pligt til at bevare håbet". I Tulinius, B. & Henriksen, M. B., eds.: "Mellem frygt og håb: 18 forfattere og tænkere om eksistens i det 21. århundrede". Kristeligt Dagblads Forlag.

- Husen, M. (1996): "Det fælles tredje – om fællesskab og værdier i det pædagogiske arbejde". I Pécseli, B. (red.): "Kultur & pædagogik", København: Socialpædagogisk Bibliotek. Munksgaard/Rosinante.
- Illeris, K. (2015): "Læring". Samfundslitteratur.
- Kampmann, J. (2017): "Det observationsbaserede interview" (s. 95-108). I Rasmussen, K., Warming, H., Kampmann, J.: "Interview med børn. Hans Reitzels Forlag.
- Kampmann, J. (2013): "Legens betydning for børn" (s. 77-88). I Eyermann, J. Z., Winther, J. C., & Jørgensen, P. (red.): "Leg gør os til mennesker: En antologi om legens betydning" (1 udgave). FDF.
- Kampmann, J. & Ahrenkiel, A. (2014): "For en (gen-)erobring af læringsbegrebet". I Aabro, C. (red.): "Læring i daginstitutioner - et erobningsforsøg" (1. udgave). Frederikshavn: Dafolo.
- Kampmann, J. & Ahrenkiel, A., (2022): "Legen skal fylde, men hvorfor og hvordan?" I Stanek, A. H., Togsverd, L. & Ellegaard, T. (red.): "Styrket børnehavepædagogisk tradition - eller mere læring?: Kritiske analyser af den nye læreplan". Odense: Syddansk.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015): "Interview". Hans Reitzels Forlag.
- Karlsson Lohmander, M. & Pramling Samuelsson, I. (2014): "Konstruktioner af leg og læring". I Aabro, C. (red.): "Læring i daginstitutioner - et erobningsforsøg". 1. udgave. Frederikshavn: Dafolo.
- Kristiansen, S., & Krogstrup, H. K. (2015): "Deltagende observation". Hans Reitzels Forlag.
- Kvamme, T. S. (2006): "Musikk i arbeid med eldre". I T. Aasgaard, (red.): "Musikk og helse". Cappelen Akademisk Forlag.
- Jørgensen, S. L. (2018): "Axel Honneth". Djøf.
- Marschall, A., & Grumløse, S. P. (2022): "Observation af småbørn - med vuggestueliv som eksempel" (s. 17-44). I "Undersøgelser med børn: observation interview og analyse i pædagogisk praksis". Hans Reitzels Forlag.
- Marschall, A., & Grumløse, S. P. (2022): "Interview med mindre børn - med børnehaveliv som eksempel" (s. 47-76). I "Undersøgelser med børn: observation interview og analyse i pædagogisk praksis". Hans Reitzels Forlag.
- Murphy, T. (2015): "Sensemaking - introduktion til Karl Weick". Hans Reitzels Forlag.
- Rasmussen, G., (2022). "Meningsfuldhed er noget, vi skaber sammen: Velfærd og hverdagslivet med demens på plejehjem". I Emiliussen, J. & Klausen, S. H. (red.): "Det gode ældreliv" (s. 83-108). Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.
- Rasmussen, K., Kampmann, J., & Warming, H. (2017): "Indledning" (s. 7-16). I "Interview med børn". Hans Reitzels Forlag.
- Rasmussen, K. (2017): "Det gående interview" (s. 69-94). I "Interview med børn". Hans Reitzels Forlag.
- Rytter, M., & Olwig, K. F. (2018): "At snakke om det: måder at interviewe på" (s. 181-194). I "Antropologiske projekter: En grundbog". Samfundslitteratur.
- Skårderud, F. (2019): "Vi længes efter større fortællinger, der peger udover os selv". I B. Tulinius & M. B. Henriksen (red.): "Mellem frygt og håb: 18 forfattere og tænkere om eksistens i det 21. århundrede". Kristeligt Dagblads Forlag.

- Sønnichsen, L. H., & Gjesing, G. (2013): "Sundhedsfremme og leg" (s. 62-77). I J. Z. Eyermann, J. C. Winther, & P. Jørgensen (red.): "Leg gør os til mennesker: En antologi om legens betydning (1. udgave). FDF.
- Tracy, S. J. (2013): "Data analysis basics" (s. 134-148). I "Qualitative Research Methods: Collecting Evidence, Crafting Analysis, Communicating Impact". Wiley.
- Tracy, S. J. (2013): "Interview practice" (s. 117-134). I "Qualitative Research Methods: Collecting Evidence, Crafting Analysis, Communicating Impact". Wiley.
- Von Oettingen, A. (2014): "Læring – Et alment pædagogisk fænomen". I Aabro, C. (red.): "Læring i daginstitutioner - et erobringsforsøg". Frederikshavn: Dafolo.
- Warming, H. (2017): "Det improviserende interview" (s. 189-204). I "Interview med børn". Hans Reitzels Forlag.
- Wenger, E. (2010): Indledning. En social teori om læring" (s. 13-25). I "Praksisfællesskaber: læring, mening og identitet". Hans Reitzels Forlag.
- Wenger, E. (2010): "Praksis" (s. 59-158). I "Praksisfællesskaber: læring, mening og identitet". Hans Reitzels Forlag.
- Wenger, E. (2010): "Identitet". I "Praksisfællesskaber: læring, mening og identitet" (s. 169-245). Hans Reitzels Forlag.
- Steenhold, J. M. (2013): "Den legende læring" (s. 88-106). I J. Z. Eyermann, J. C. Winther, & P. Jørgensen (red.): "Leg gør os til mennesker: En antologi om legens betydning" (1. udgave). FDF.

Publikationer

- Wiberg, S., Bak, L. H., & Pedersen, S. M. (2020): "Generations-integration - et møde mellem børn og ældre". Aalborg Universitet.
- Regeringen (2022): "Ansvar for Danmark - Det politiske grundlag for Danmarks regering". Statsministeriet.
- Srivarathan, A. (2018): "Narnia: Det fortryllende univers på plejehjem". Københavns Universitet.
- Stresspanelet (2019): "Sammen kan vi knække stresskurven".
- Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (VIVE) (2019): "Ældres familiære og sociale relationer".
- Niclasen, J., Lund, L., Obel, C., & Larsen, L. (2017): "Indsatser der fremmer ældres mentale sundhed: Et systematisk litteraturstudie af internationale undersøgelser". Aarhus Universitet.

TV-udsendelser

- DR1 (2018): "180 dage på plejehjem" - https://www.dr.dk/drtv/serie/180-dage-paa-plejehjem_7046
- TV2 Kosmopol (2019): "5. klasse rykker på plejehjem" - <https://www.tv2kosmopol.dk/sondagsmagasinet/5-klasse-rykker-pa-plejehjem-12>
- TV2 Midtvest (2020): "Børnechok på Plejehjemmet" - <https://www.tvmidtvest.dk/programmer/boer-nechok-paa-plejehjem>

Websider

- Danmarks Statistik (24. november 2021): "Fortsat færre ældre bor i pleje- og ældreboliger". Lokaliseret: 17. maj 2023, fra: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=34723>
- Den Danske Ordbog (u.d.): 'ældrebyrde' — Den Danske Ordbog. Lokaliseret: 2. maj 2023, fra: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=%C3%A6ldrebyrde>
- Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) (u.d.). Ældredatabasen. VIVE.dk. Lokaliseret: 1. marts 2023, fra: <https://www.vive.dk/da/temaer/aeldres-liv-og-arbejdsliv/aeldredatabasen/>
- Samværd (u.d.): "Om Samværd". Lokaliseret: 14. februar 2023, fra: <https://www.legpaapleje-hjem.dk/om-samvaerd>
- Samværd (u.d.): "Leg på Plejehjem med børnehaver". Lokaliseret: 14. februar 2023, fra: <https://www.legpaaplejihjem.dk/leg-p-plejihjem-med-brnehaver>
- Social-, Bolig- og Ældreministeriet (3. august 2020): Almenboligloven. Retsinformation. LBK nr. 1203 af 03/08/2020. Lokaliseret: 4. april 2023, fra: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/1203>
- Social-, Bolig- og Ældreministeriet (24. januar 2022): Serviceloven. Retsinformation. LBK nr. 170 af 24/01/2022. Lokaliseret: 12. april 2023, fra: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/170>
- Taylor & Francis Group (u.d.): Journal of Intergenerational Relationships, Volume 21, Issue 2 (2023). Tandfonline.com. Lokaliseret: 17. maj 2023, fra: <https://www.tandfonline.com/toc/wjir20/current>
- Udenrigsministeriet (16. januar 1992): Børnekonventionen FN. Retsinformation. BKI nr. 6 af 16/01/1992. Lokaliseret: 2. marts 2023, fra: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/1992/6>

Bilagsoversigt

Vi har valgt at vedlægge tre bilag til specialeafhandlingen, og herunder følger en oversigt:

1. Interviewguide til interview af plejehjemsbeboere
2. Interviewguide til interview af børnehavebørn
3. Interviewguide til interview af personalet fra begge institutioner

Det tredje bilag er en kombination af den udfærdigede spørgeramme til både Anni og Ken. Vi har i specialet beskrevet, at vi i selve interviewet tog udgangspunkt i flere lignende spørgsmål for at forsøge at afdække, om deres udsagn ville være ens.

Bilag 1: Interviewguide - plejehjemsbeboere

Hvem er du? <ul style="list-style-type: none"> Formål: At få baggrundsinformation At skabe tillid og vise en reel interesse	Hvad hedder du? Hvor gammel er du/hvilket årstal er du født? Hvad tænker du om din alder? Hvor længe har du været her, på plejehjemmet? Hvad tænker du om at være her? <ul style="list-style-type: none"> Er du her fra området af? Har du familie?<ul style="list-style-type: none"> Kommer de på besøg?
Plejehjemsophold <ul style="list-style-type: none"> Formål: At få en indsigt i den ældres overordnede holdning til plejehjemtilværelsen	Hvad er det bedste ved at være her? <ul style="list-style-type: none"> ...og hvad er mindre godt ved at være her? Deltager du i nogle aktiviteter her på plejehjemmet? I så fald hvilke? <ul style="list-style-type: none"> Hvorfor/ Hvorfor ikke?
Dagen i dag <ul style="list-style-type: none"> Formål: At få den ældres perspektiv på den afholdte legestue	Hvor mange gange har du været med til legestue? Hvad tænker du om besøget af børnene? <ul style="list-style-type: none"> ...og legestuen? Kan du fortælle os lidt om børnene? Kan du fortælle os lidt om de positive ting ved Leg på Plejehjem? Kan du fortælle os lidt om de knap så positive ting ved Leg på Plejehjem? Hvad betyder besøget for dig?
Andet	Vil du anbefale legestuen til andre her på plejehjemmet?

Bilag 2: Interviewguide - børnehavebørn

Hvem er du? <ul style="list-style-type: none"> Formål: At skabe tillid og vise reel interesse	Hvad hedder du? Hvor gammel er du? Hvor mange år har du gået i børnehave?
Dagen i dag <ul style="list-style-type: none"> Formål: At få barnets perspektiv på den afholdte legestue	Hvad har I lavet i dag? Hvad var det sjoveste? <ul style="list-style-type: none"> Hvorfor? Hvad var ikke så sjovt? <ul style="list-style-type: none"> Hvorfor? Har du lært noget (nyt) i dag? <ul style="list-style-type: none"> Hvad? Kan du huske navnene på nogle af de ældre?
Leg på Plejehjem <ul style="list-style-type: none"> Formål: At få barnets perspektiv på plejehjemsrammen – med udgangspunkt i legestuen	Hvad er der med Den Magiske Kuffert? Har du været med på plejehjemmet før? Kan du godt lide at være på plejehjemmet? Hvor gammel tror du, man skal være for at bo på plejehjem?
Andet	Er der noget, du vil spørge os om?

Bilag 3: Interviewguide – personale fra begge institutioner

<p>Hvem er du?</p> <ul style="list-style-type: none"> Formål: At få baggrundsinformation At skabe tillid og vise en reel interesse	<p>Hvad er dit navn?</p> <p>Hvad er din profession/titel?</p> <p>Hvor lang tid har du arbejdet i/på børnehaven/plejehjemmet?</p> <p>Hvad er det vigtigste for dig i det her job?</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvor længe har du arbejdet her? <p>Hvad er din rolle i hverdagen - i børnehaven/på plejehjemmet?</p>
<p>Opstart af Leg af Plejehjem</p> <ul style="list-style-type: none"> Formål: At få en indsigt i opstarten af Leg på Plejehjem i den givne kontekst – udfra den enkelte medarbejders perspektiv	<p>Hvornår startede I med Leg på Plejehjem?</p> <p>Hvordan opstod Leg på Plejehjem-samarbejdet her?</p> <ul style="list-style-type: none"> Blev I inspirerede af andre initiativer etc.? <p>Har du været på kurset, Leg på Plejehjem?</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvis ikke - hvordan er du så endt med at stå for Leg på Plejehjem? Kan du huske noget fra kurset? Kan du huske, om der var nogle (og hvilke) udfordringer ved selv at skulle stå med konceptet? <p>Hvordan oplevede du opstarten af Leg på plejehjem? (<i>ordentligt klædt på til opgaven</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> Har hyppigheden altid været hver anden uge?
<p>Leg på Plejehjem i dag</p> <ul style="list-style-type: none"> Formål: At få personalets perspektiv på roller, (børne)rul og omgivelsernes respons	<p>Har du en rolle under Leg på Plejehjem?</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvilken? Har den altid været den samme? <p>Hvordan koordinerer I legestuen fra gang til gang?</p> <ul style="list-style-type: none"> ...og hvilke overvejelser gør du dig/I jer i forhold til struktur? <p>Vi ved - udfra hvad du har fortalt -, at I kører med et <i>børnerul</i> - oplever du, at det har betydning?</p> <p>Hvordan oplever du børnenes/de ældres tilgang til og udbytte af konceptet?</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvordan blev de introduceret til plejehjemmet og de ældre/børnene? Hvordan modtog de det?

	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan er deres udtrykte holdning omkring det? <p>Har I fra børnehavens/plejehjemets side et læringsformål med legestuen?</p> <p>Hvordan passer det med de forventninger, I gik ind til det med?</p> <p>Oplever du, at der er en fællesnævner for dem, der får noget ud af det?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er der en fællesnævner for dem, der ikke får noget ud af det? <p>Hvordan er forældrenes/de pårørendes holdning til og reaktion på konceptet?</p>
Leg på Plejehjem i fremtiden <ul style="list-style-type: none"> • Formål: At forsøge at få personalet til at reflektere over den nuværende og fremtidige udgave af legestuen	<p>Hvad synes du fungerer overordnet godt i Leg på Plejehjem?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvad synes du fungerer mindre godt? <p>Oplever du nogen hindringer for den helt ideelle legestue?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bliver potentialet udfordret af noget? <p>Hvis du skulle ændre initiativet på baggrund af de erfaringer, du har gjort dig indtil nu, hvad ville du så gerne ændre på?</p> <p>Vi ved, at I efter sidste legestue havde et møde med plejehjemledelsen/børnehavedledelsen. Hvordan gik det?</p>
Refleksion - på baggrund af hele interviewet	<p>Giver initiativet mening?</p> <p>Hvad tænker/tænkte du om konceptet - Leg på plejehjem?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ændrede dine tanker sig efter at have været på kurset? <p>Hvad var din primære forventning til udbyttet af initiativet?</p>